

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Zaniklá obec Střeble v 19. a 20. století

Petr Steiner

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologie

Studijní program Antropologie

Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

Zaniklá obec Střeble v 19. a 20. století

Petr Steiner

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Woitsch, PhD.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a výhradně za použití uvedených pramenů a literatury.

V Plzni dne 14. dubna 2012

Petr Steiner

Obsah

Úvod	6
1. Historie Střeble	7
1. 1. Střebelský hamr	7
1. 2. Vraneč	8
1. 3. První zmínka o názvu osady Střeble	9
1. 4. Vytvoření zástavby Kasparem Mayerem	9
1. 5. Speckerův mlýn	9
1. 6. Vlastníci osady Střeble, vznik papírny	10
1. 7. Majitelé statku v 19. století	10
1. 8. Rozsah a příslušnost statku	11
2. Zástavba obce v 18. století	11
2. 1. Kolbeho mapa velkodvorského panství	11
2. 2. Papírna	13
3. Zástavba v 19. a 20. století	15
3. 1. Číslování domů	15
3. 2. Popis zástavby	16
3. 3. Shrnutí zástavby	24
4. Demografie obyvatelstva	25
4. 1. Matrika sňatků z let 1848–1922	25
4. 2. Sčítání lidu	26
4. 3. Sčítání lidu na území Rakousko-Uherska v letech 1868–1910	26
4. 4. Československá sčítání lidu v roce 1921 a 1930	28
4. 5. Sčítání lidu v roce 1939	29
5. Závěr	30

6. Použité zdroje	33
7. Obrazová příloha	36
8. Sčítání lidu 1869–1920 (opis sčítacích archů)	55
9. Sbírká matrik (1848–1922)	70
10. Resumé	72

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybral historický výzkum malé zaniklé obce s názvem Střeble ležící se v západočeském kraji a územně spadající pod tachovský okres. Tato obec stávala nedaleko dnešního dálničního hraničního přechodu Rozvadov v prostoru bavorsko-českých hranic v blízkosti Hraničního potoka, který tyto hranice určuje. Ještě dnes po přejetí bývalých státních hranic na dálničním hraničním přechodu směrem z České republiky do Německa lze z dálničního mostu spatřit po pravé straně střebelský rybník, u nějž kdysi tato obec stávala. Ačkoliv se nalézala na českém území, místní obyvatelé byli zejména německé národnosti, což bylo jedním z mnoha důvodů neustále vedených dlouholetých sporů o její územní příslušnost. Lenní vrchnost a patrimoniální soudní pravomoc pro statek Střeble sídlila od 16. století do 19. století na panství Tachov, kde byla také vedena gruntovní kniha statku. Přestože byla Střeble od roku 1838 vyměřena jako samostatný katastrální úřad, od roku 1849 patřila pod místní úřad obce Rozvadov. Farním úřadem nejprve spadala pod Waidhaus, odkud byla v roce 1787 přefazena pod Nové Domky a v roce 1813 pod Rozvadov. K obci patřilo stavení Nový Dvůr nacházející se východně od hlavní zástavby Střeble, kousek od něj se na samém rozhraní velkodvorecké a střebelské državy nalézaly vesnice Trutz a Turkovy Domky, které však byly v 18. století zrušeny.

První historické písemné prameny které se zmiňují o této oblasti pocházejí z počátku 14. století, kdy zde stávala provozovna železné huti, tzv. hamr, samotný název osady Střeble byl však zmíněn mnohem později v 15. století v kupní smlouvě o prodeji hamru. Další písemné prameny se týkají zejména sporů o toto území, které vznikly již v období 16. století mezi vlastníky Střeble a přimským lenním pánem Adamem ze Švamberka. Pozdější majitel Kaspar Mayer v 16. století na střebelském pozemku vystavěl zemědělská stavení, zřídil zde mlýn a znovu zprovoznil zpustlý hamr, který byl později přestavěn na sklárnu. Během třicetileté války se v roce 1621 v blízkosti Střeble střetly v boji armáda protestantského velitele Ernesta Mansfelda a bavorské vojsko katolické ligy Johanna Tillyho. V období 80. let 17. století byla na statku Střeble za majitelů rodu Kramerů zřízena papírna, v 60. letech 18. století zde byl patrně za majitelky Rozálie Schweßingerové z Effelsu vystavěn zámek a o 20 let později za úspěšného sklářského mistra Františka Kollera vybudována brusírna zrcadel s hamrem na cínové folie, která byla provozována až do poloviny 19. století. Pozdější majitelé statku se již živil pouze zemědělskou výrobou, čímž začal být statek prodělečný, a proto byl na počátku 20. století prodán makléřské firmě, která jej rozprodala malým soukromým zemědělcům.

Po prodeji bývalého statku Střeble malým zemědělcům docházelo v této osadě k opětovnému nárůstu populace srovnatelnému s obdobími její největší slávy během sklářské výroby a k většinové obměně obyvatel žijících se nejprve převážně zemědělskou činností a později i dalšími specifickými zaměstnáními. Dalšími výraznými změnami prošla i zástavba obce, kterou zpočátku tvořily zejména hospodářské a technické stavby, které byly později přestaveny na obytné zemědělské domy. Novodobí obyvatelé obce Střeble zde žili až do období konce 2. světové války, po němž byli při odsunu německého obyvatelstva importováni do Německa. Obec nacházející se v pozdějším pohraničním zakázaném pásmu byla v 50. letech 20. století zbořena pomocí těžké techniky a místo, kde se nacházela, bylo zpřístupněno až v 90. letech 20. století.

Cíle a metody

Cílem bakalářské práce bude na základě studia literatury, dostupných současných i historických pramenů a vlastního terénního výzkumu popsat kompletní historii obce Střeble, její zástavbu, architekturu, veškerou v ní prováděnou výrobu a sociální strukturu obyvatel v raném novověku a novověku. Písemné prameny týkající se historie obce pocházejí zejména z německojazyčných zdrojů, architektura je v práci popisována na základě ikonografických symbolických pramenů (map a plánů týkajících se místní lokality) a sociální struktura v raném novověku je rekonstruována z evidenčních písemných pramenů (matrik) a zejména archů sčítání obyvatelstva z let 1870–1920, jejichž celkový přepis je součástí bakalářské práce, a z let 1930 a 1939.

K základním metodám v bakalářské práci patřilo komparativní a kompilativní studium literatury, z níž byla historická část použita zejména z díla Franze Schustera: Tachau - Pfraumberger Heimat a část zabývající se výrobou v obci z děl J. Petráně: Dějiny hmotné kultury 1–3, L. Nového: Dějiny techniky v Československu do konce 18. století, G. Hofmanna: Papírna ve Střebli, F. Gabriela: Pivovarnictví v západních Čechách do počátku 18. století a Z. Procházky: Sklářství v Českém lese na Domažlicku a Tachovsku. Místopis skláren, brusíren a leštíren. Podkladem pro studii zástavby od 18. do 20. století se staly archivní prameny Kolbeho mapa z roku 1766, Katastrální mapa Střeble z roku 1838 a Plán mlýnského náhonu z roku 1883. Architektura budov byla popisována dle Plánu papírny (rok neuveden), Stavebního plánu mlýna z roku 1883 a Plánů staveb domů pocházejících z 20. a 30. let 20. století a sociální struktura obyvatel v raném novověku ze sčítání obyvatelstva z let 1869–1939, matriční knihy a díla J. Voita: Das Freigut Ströbl. Gründung, Blütezeit und Zerstörung eines Böhmerwalddorfes.

1. Historie Střeble

1. 1. Střebelský hamr

První písemné prameny

První písemné prameny zmiňující se o střebelské oblasti, konkrétně o na ní umístěném hamru a jeho majiteli, se nachází v dokumentu tzv. druhého sjednocení hamrů uloženém v Městském archivu města Amberg. Jedná se o dokument opatřený 64 podpisy hamerských mistrů, který byl sjednán v říšských městech Amberg a Sulzbach a podepsán dne 7. ledna 1387 (Schuster 2000: str. 262). Mezi těmito podpisy hamerských mistrů lze nalézt na jedenácté pozici jméno „Gotfrid Steinhaußer mit dem ham(mer) an d(er) Reihlib“ (Schuster 2000: str. 262). Reihlib byl název někdejšího malého sídla ležícího nedaleko města Waidhaus, které je v tehdejší městském urbáři z roku 1280 zaznamenáno („Raehlivp“), avšak již je v něm označováno jako zpustnuté místo. Název tohoto sídla měl však údajně dát pojmenování hraničnímu potoku pramenícím mezi Falcí a Českým královstvím. Tento název se postupem času změnil z názvu Reihlib na Rehling. V urbáři města Waidhaus z roku 1280 a v dokumentech týkajících se prvního sjednocení hamrů v okolí spodního toku vedeného od městečka Eslarn z roku 1341 však o hamru nacházejícím se v nedalekém okolí není ani zmínka (Schuster 2000: str. 262).

Hamr

Někdy mezi lety 1341 až 1386 byl tedy v okolí Střebles vystavěn hamr, novodobá provozovna železné huti tradičně spojovaná s těžbou rudy a jejím zpracováním, tavením i vykováváním surového železa (obr. 1). Tato technická inovace z období 13. století byla tvořena zděnou šachtovou pecí s dmychadlem poháněným vodním kolem, která nahradila předchozí archaické jámové pece a spojila se s kovárnou, kde rovněž mechanická kladiva užívala vodního pohonu (Petráň 1985b: str. 779). Jednalo se o provozovnu s větší dělbou práce, neboť pro její chod bylo potřeba dřevěného uhlí, které pro něj v milířích pálili uhlíři. Provoz pece měli na starost dýmači s jejich pomocníky, dále šmelcíři, kteří odborně rozuměli tavbě, u hamru pracoval hamerník s pomocníkem, puchýřem a konštýř lil vodu na železo. Dále bylo třeba pomocných prací při dopravě rudy, uhlí i železa aj. (Petráň 1985b: str. 779). Nepatřily-li hamry ke klášterním dílnám, uplatňoval se v této době nejčastěji systém zvláštního feudálního nájmu těchto podniků, založený na udělení provozovacího práva hamerníkovi místním feudálním pozemkovým vlastníkem, za které hamerník odváděl pevně stanovenou rentu určenou v penězích či naturáliích, v tomto případě vyrobeným železem (Petráň 1985b: str. 781). Na rozdíl od měst, která vyrostla na ložiscích drahých kovů, byly železářské podniky malé a rozptýlené a tvořily základ nevelkých osad místně vázaných do okolí surovinových zdrojů, kde se nacházela železná ruda, dřevo potřebné k pálení dřevěného uhlí pro tavbu a po zavedení vodního pohonu měchů a kladiv vodní tok (Petráň 1985b: str. 781).

Poloha hamru a jeho pozdější majitelé

Dnes již nelze s jistotou tvrdit, kde starý hamr patřící Gotfridu Steinhaußerovi stával. Zatímco někdy bývá umístění starého hamru označováno u později vystavěného tzv. Speckerova mlýna ležícího na levé straně Hraničního potoka na území Falce, dle dochovaných písemných pramenů byla poloha tohoto hamru spíše níže, na české straně napravo od hraničního potoka (Schuster 2000: str. 262). Dle dostupných písemných pramenů byl pozdějším majitelem tohoto hamru jakýsi muž jménem Rüger Puntzinger pocházející z městečka Eslarn, který je společně se svými dvěma syny Friedrichem a Ulrichem zapsán ve smlouvě pocházející ze dne 27. 12. 1358 (Schuster 2000: str. 262). Tato smlouva, uzavřená se zemským hrabětem von Leuchtenberg, se týká nakládání se dřevem u obce Pirkach a rybníka zvaného Pfrentsch. Další písemné dokumenty týkající se střebelského hamru pocházejí z roku 1390 (Schuster 2000: str. 262). V nich se lze dozvědět, že „hamer zu der Rauchlieb“ vlastnil jakýsi muž jménem Rudigger, a který nyní jakýsi „der Kretzel v držení má“. Dle dalších pramenů se jednalo o Albrechta Kretzela, který střebelský hamr zdědil od strýce pocházejícího z matčiny strany z rodiny Puntzingerů (Schuster 2000: str. 262).

1. 2. Vraneč

Výše zmiňovaný rybník Pfrentsch (či Pfrentschweiher), česky nazývaný Vraneč, bývalo jezero rozkládající se směrem na jih a jihovýchod od města Waidhaus, které nechal vystavět v období 50. let 14. století zástavní majitel falckého panství Pleystein hrabě z Leuchtenbergu (Procházka 2011: str. 234) a jehož výměra činila něco přes 700 jiter (Honl 1959: str. 99). Jelikož $\frac{3}{4}$ této plochy měla ležet na hornofalcké a $\frac{1}{4}$ na české straně (Honl 1959: str. 99), německý císař a český král Karel IV. povolil výstavbu jezera na českém území, avšak kompenzační úpravy hranic směrem nahoru od tohoto vodního díla se hamr ocitl na českém území (Hlávka, Kadera 2010: str. 39). Jezero Vraneč bylo později upraveno na rybník, jehož rozlohu lze spatřit ještě na Kolbeho mapě velkodvorského panství z roku 1766, a který byl v období 50. let 19. století zrušen (Procházka 2011: str. 123). V současné době je již tato

vodní stavba vysušena, její obvod je však dodnes v terénu dobře patrný. Na německé straně nedaleko od státních hranic v místech, kde se dříve rybník také nalézal, stojí malá vesnička s názvem Pfrentschweiher.

1. 3. První zmínka o názvu osady Střeble

Samotný název osady Střeble je prvně zmiňován v roce 1461 v kupní smlouvě mezi Albrechtem Kretzelem, synem výše jmenovaného Albrechta Kretzela, který prodal „den hamrn zum Strebl bei Waidhausen“ osobě jménem Mathae Tagmayer pocházející z města Waidhaus (Schuster 2000: str. 262). V tomto období docházelo k placení daně z provozu hamru do Falce a daně ze dřeva městu Přimda, neboť místní dřevorubci a uhlíři dodávali dřevěné uhlí pro jeho provoz (Hlávka, Kadera 2010: str. 39). Další pozdější vlastníci hamru nejsou v písemných pramenech zaznamenáni, v první polovině 16. století starý hamr zanikl a současně s jeho zánikem lze nazvat pustinou od roku 1566 i osadu Střebli (Schuster 2000: str. 262). V tomto roce se stali majiteli zpustlé Střeble Hans Vogel a Jakob Seyfried řečený Edlmann. Mezi těmito dvěma obyvateli města Waidhaus docházelo kvůli zemědělským pracím k častým sporům s přimdským lením pánem Adamem ze Švamberka (Schuster 2000: str. 262).

1. 4. Vytvoření zástavby Kasparem Mayerem

V roce 1577 se novými vlastníky Střeble stali Kaspar Mayer, Hans Grötsch a Georg Hofmann, kteří měli taktéž mnoho sporů s Adamem ze Švamberka, a který proto ustanovil v střebelské smlouvě ze dne 30. 11. 1582 jediným majitelem statku Kaspara Mayera (Schuster 2000: str. 263). Dne 15. 2. 1590 však předal pan Adam ze Švamberka Střebli svému nevlastnímu synovi Václavovi z Donína (Schuster 2000: str. 263). Důvodem tohoto předání bylo prohlášení statku Střeble českým lénem, neboť údajně Kaspar Mayer „ke koruně české patřící pozemky proti smlouvě odcizuje a ve Falci pomoc hledá“ (Schuster 2000: str. 263). Tak se opět Kaspar Mayer dostal do sporu s Adamem ze Švamberka. Václav z Donína nakonec své nároky před zemskými úřady neuplatnil a Kaspar Mayer na střebelském pozemku vystavěl zemědělská stavení, zřídil zde mlýn a znovu zprovoznil před rokem 1587 hamr (Schuster 2000: str. 263), který byl roku 1591 přestavěn na sklárnu (Hofmann 2000: str. 7). Ačkoliv se Kaspar Mayer díky svatbě s dcerou hospodáře jménem Hans Peer pocházejícího z města Waidhaus stal velice bohatým mužem, pro vleklé spory s českými úřady byl několik týdnů držen v těžké vazbě v městech Planá a Praha (Schuster 2000: str. 263).

1. 5. Speckerův mlýn

Od roku 1598 se stal vlastníkem střebelského hamru ležícím se na falcké straně potoka Kasparův syn Hans Mayer (Schuster 2000: str. 263). Tento pozdější tzv. Speckerův mlýn prodal roku 1601 Hansovi von Gleibenthal auf Dietersdorf (Schuster 2000: str. 263). V roce 1610 je v knize daní zapsán další vlastník Bartl Frank (Schuster 2000: str. 263). V roce 1652 hospodařil na „Stroblhammer“ mlynář jménem Melchior Widerhen, jehož ženu si později po Widerhenově smrti v roce 1691 vzal Hans Speckner. Po tomto pozdějším vlastníkovi je pravděpodobně tento mlýn pojmenován (Schuster 2000: str. 263). Další vlastníci Speckerova mlýna nejsou známi, avšak tato pod město Waidhaus začleněná budova (obr. 2) zde stála společně s dalšími k ní později vystavenými náležejícími domy až do dne 25. 4. 1945, kdy shořela při americkém ostřelování (Schuster 2000: str. 265).

1. 6. Vlastníci osady Střebles, vznik papírny

Jakmile dne 26. 2. 1612 obdržel Hans Mayer své dědictví nacházející se na českém území, prodal jej Ulrichovi z Erckenbrechtshausenu, který pro tuto svou koupi ze dne 1. 10. 1620 dostal potvrzení od českého krále Friedricha Falckého (Schuster 2000: str. 263). Ulrichův syn jménem Hans Georg z Erckenbrechtshausenu a Schnaittenbachu později prodal v roce 1638 osadu Střebles tachovskému měšťanovi Janovi Zachariášovi Schedelovi z Graffensteinu, povýšeného do šlechtického stavu teprve v roce 1635 za jeho zásluhy a věrnost králi v době stavovského povstání (Schuster 2000: str. 263). Od roku 1652 náležela osada Střebles Janovi Ludvíkovi Kramerovi, od roku 1666 jeho synovi Janovi Jiřímu Kramerovi a ode dne 1. 6. 1716 jeho vnukovi Janovi Bartoloměji Kramerovi (Schuster 2000: str. 263). V tomto období za majitelů statku Kramerů mezi 80. lety 17. století a počátkem 18. století vznikla střebelská papírna (Hofmann 1982: str. 43). Jan Bartholoměj Kramer prodal statek Střebles dne 10. 10. 1724 za 16 000 zlatých hraběti Františkovi Václavovi Kolovratovi-Novohradskému (Schuster 2000: str. 263), po jehož smrti bylo ve vypuknuté válce o rakouské dědictví toto knížecí bohatství zkonfiskováno císařovnou Marií Terezií. Později jej dne 2. 1. 1755 Adam Filip Losy prodal Rozálii Schwesingerové z Effelsu, od roku 1767 vdané za svobodného pána Karla von Ehrnschild (Schuster 2000: str. 263). Střebelský statek byl v této době uváděn jako pustý, čemuž odpovídá i jeho cena 5 700 zlatých. Tato nová majitelka cenu statku mnohonásobně zvětšila, neboť při prodeji dalšímu majiteli Kateřině Paumanové z Prahy v roce 1769 jeho cena činila 15 000 zlatých. Důvodem tohoto navýšení ceny statku může být i postavení nového střebelského zámku, postaveného pravděpodobně v tomto období. V období prodeje statku byl nájemcem papírny Schielhabl, pod nímž vedená papírna stále pracovala (Hofmann 1982: str. 45).

Dne 8. 5. 1773 zakoupil statek Střebles od Kateřiny Paumanové za částku 12 012 zlatých úspěšný sklářský mistr František Koller (Schuster 2000: str. 263). Tímto obdobím začala vrcholná doba statku Střebles, když tento nájemce Schönwaldské sklářské huti, Pavlovy huti a Kollerovy huti a vlastník mnoha zušlechťovacích sklářských provozů a průmyslových objektů (Procházka 2011: str. 226) v roce 1777 na panství Střebles zřídil brusírnu zrcadel (Schuster 2000: str. 263). Vybudování střebelského sklářského podniku, ve kterém se brousily především malé tabulky tzv. židovské míry, přišlo údajně Kollera na 30 000 zlatých. V roce 1788 zde dále vybudoval hamr na cínové folie a zrekonstruoval střebelský zámek (Procházka 2011: str. 226). Dne 22. 12. 1791 v 67 letech v střebelském zámku skonal a byl pochován na nově zřízeném novodomském hřbitově (Schuster 2000: str. 263). Při dědickém řízení pro jeho 5 dětí byl veškerý jeho jenom střebelský majetek odhadnut na 208 004 zlatých (Schuster 2000: str. 263). Při prodeji statku dne 2. 2. 1800 byl jeho jediným vlastníkem Františkův bratr Václav, který dne 15. 12. 1804 sepsal v Plzni svou závěť a brzy nato zemřel, po sedmi letech následován jeho ženou. Dne 17. 6. 1819, prodalo 7 Kollerových dětí statek Josefovi Preibischovi z Dobřan pod spoluvlastnictvím F. H. Dieterichse (Schuster 2000: str. 263).

1. 7. Majitelé statku v 19. století

Dne 2. 6. 1823 se stal majitelem statku dosavadní nájemce Jan Antonín Schram a po něm dne 28. 9. 1834 František Josef Hoor (Schuster 2000: str. 264), za kterého se na statku nacházelo 13 budov tvořených zámkem, pivovarem, leštírnu zrcadel, hostincem a zemědělskými budovami, ve kterých žilo 153 obyvatel (Sommer 1838: str. 206). Dne 15. 2. 1848 statek zakoupil baron Arnošt z Malovic a Zahájí (Schuster 2000: str. 264) a dne 4. 2. 1861 Josef Muck z Muckenthalu-Strebenbergu (Schuster 2000: str. 264). Po tomto vlastníku statku Střebles následovali další majitelé: ode dne 22. 7. 1874 Michael Borčz, 25. 9. 1875 Gustav

Ludwig Johann Meller, pruský oficír, 6. 5. 1880 Johann Duras a konečně 24. 5. 1882 napůl Josef Weinert a Antonín Liehnert, kteří nechali přestavět starý mlýn se šlajfem na mlýn a pilu. Na statku hospodařil pouze Anton Liehnert, kterému později pomáhal jeho zeť Johann Siebenauger. V roce 1902 byl statek prodán makléřské firmě Goldstein a Rosenfeld, údajně za 70 000 zlatých, která jej rozprodala malým zemědělcům (Schuster 2000: str. 264).

1. 8. Rozsah a příslušnost statku

Rozlohou veškeré půdy dosahoval statek Střeble v 90. letech 20. století velikosti 321 jiter, ze kterých produktivní půda činila 307 jiter a neproduktivní půda 13 jiter. Produktivní půda byla složena zejména z polí tvořících 118 jiter, luk o 75 jitrech, lesní půdy a houštin o 66 jitrech, pastvin o 44 jitrech a zahrad o velikosti 1 jitru. Neproduktivní půdu tvořily zástavby, silnice, potoky apod. (Koferl 1985: str. 131). Lenní vrchnost a společně s ní patrimoniální soudní pravomoc pro statek Střeble sídlila od roku 1596 do roku 1849 na panství Tachov, kde bylo dohlíženo na ochranu a kontrolu jejích lenních práv. Zde byla také vedena „Grundbuch für das unter Tachauer Amtsjurisdiktion gehörige Gut Ströbl, aufgerichtet Anno 1739“ v současnosti uložená v Národním archivu v Praze, kde jsou zpětně doplněny nejčastější obchody od roku 1582 (Schuster 2000: str. 264). Přestože byla Střeble od roku 1838 vyměřena jako samostatný katastrální úřad, od roku 1849 patřila pod místní úřad obce Rozvadov. Farní úřad nejprve spadal pod Waidhaus, v roce 1787 byl ale církevně přeřazen pod Nové Domky a v roce 1813 pod Rozvadov. Od roku 1827 se zde již nacházela škola, která ale nevlastnila vlastní budovu. V 1902 bylo vyučováno v budově č. 5, naposled v budově č. 8 (Schuster 2000: str. 264). Prodejem statku makléřské firmě Goldstein a Rosenfeld a jeho následným rozprodáním soukromým zemědělcům začíná nová epocha obce Střeble, kterou se budou zabývat následující kapitoly.

2. Zástavba obce v 18. století

2. 1. Kolbeho mapa velkodvorského panství

Zástavbu v období 18. století lze nejlépe vyzorovat na mapě panství Velké Dvorce pocházející z roku 1766, jejímž autorem byl přísežný zemský měřič přidělený hraniční komisi Jan Alois Kolbe (Honl 1959: str. 101), který ji vytvořil nejprve ve dvojím provedení, a to pro nejvyšší úřední pražská místa a velkodvorskou vrchnost, a který později přidělal ještě mapu třetí (Honl 1959: str. 102). Mapa vytvořená pro patrimoniální velkodvorskou kancelář nacházející se v Státním Okresním archivu v Tachově dosahuje velikosti 187 x 82 cm (Honl 1959: str. 103) a její orientace směřuje k východu, který se nachází v horním směru mapy, západ v dolním, sever vlevo a jih vpravo. Zmenšení mapy proti skutečnému měřítku znázornil Kolbe měřickou tyčí dělenou na 40 českých zemských provazců po 52 pražských loktech a zajímaví délkou 187 mm (Honl 1959: str. 103). Podle současného způsobu vyjádření vychází číselný poměr přibližně 1 : 6578 (Honl 1959: str. 103). Pramenné významy tohoto dokumentu obsahují množství informací důležitých pro zkoumání topografie tehdejší zakreslené krajiny, místopisné názvy, půdorysné dispozice a stavební vzhled na ní zakreslených míst (Honl 1959: str. 101).

Soubor map vznikl v důsledku hraničních sporů mezi Čechami a Bavorskem, přičemž tyto mapy již znázorňují určité územní požadavky nebo konečný stav těchto požadavků (Honl 1959: str. 99). Tyto dlouholeté hraniční spory mezi českou a bavorskou stranou spočívaly

v tom, že česká strana pokládala za zemskou hranici Hraniční potok (Röhlingsbach) ústící do jezera Vraneč, avšak bavorskou stranou bylo neustále usilováno o posunutí hraniční čáry směrem k východu až na místo při vtoku potoka Mauss-bachl (na novějších mapách neoznačovaným jménem) do Hraničního potoka v oblasti vrchu Nad rašelinami (Knoblochsborg) ve vzdálenosti přibližně 0,5 km jižně od osady Polesí. V oblasti mezi Hraničním potokem a rozvodím při vtoku potoka Mauss-bachl se však nacházela osada Střeble v prostoru širých lesů, které z českého hlediska spadaly pod panství hradu Přimda, avšak z hlediska bavorského náležely k Horní Falci (Honl 1959: str. 100). V roce 1707 došlo kvůli neustálým dlouhodobým sporům o území v Domažlicích k zásadnímu ujednání, kterým byla určena pro obě země přijatelná hraniční linie, kterou na Rozvadovsku vytyčoval Hraniční potok (Honl 1959: str. 100). K samotným vyměřovacím pracem v terénu, pořizování a schválení map definitivního průběhu hranic došlo až daleko později dne 23. června 1755 (Honl 1959: str. 101). Formálním závěrem upravení česko-bavorské hranice určila smlouva mezi oběma zúčastněnými státy, podepsaná 3. března 1764 (Honl 1959: str. 101).

Vyobrazení statku Střeble a jeho okolí

Území statku Střeble je od ostatního obsahu mapy odlišeno způsobem kresby, kdy jsou na něm vyznačeny pouze vesnice Střeble a Trutz a budovy ovčína a mlýna (obr. 3). Střeble na české straně je označena přídomkem Böhmisch Ströbl na rozdíl od Pfaltzisch Ströbl nacházející se na druhé straně hranic od Hraničního potoka (Honl 1959: str. 105). Osadu ležící na české straně zakreslil Kolbe společně s mlýnem a mlýnským rybníkem ležícím při ní. V popisu mapy na její levé straně se lze dozvědět, že tento mlýnský rybník byl zřízen na české půdě z důvodu zadržení velké vody, které by časem zaplavovaly louky nad ním. K získání vhodného místa pro rybník byl přilehlý tok Hraničního potoka přeložen směrem k východní části, následkem čehož rybník ležící po této změně na pravém břehu potoka zůstal při Horní Falci (Honl 1959: str. 105).

V prostoru statku Střeble se na samém rozhraní velkodvorecké a střebelské državy východním směrem od Nového Dvora nalézala vesnice Trutz, která byla v roce 1768 pro stálé vlastnické spory stržena a její obyvatelé přestěhováni hlouběji na kolovratské území, kde pro ně byla založena vesnice Polesí nacházející se v jihozápadním sousedství Rozvadova (Honl 1959: str. 106). Dalším dominikálním sídlištěm v tomto prostoru byly Turkovy Domky (Türkenhäusel) ležící na Turkově louce (Türken wiess), k níž na severozápadní straně přiléhal Turkův rybník. Názvy louky, rybníka a později i sídliště byly odvozeny od jména někdejšího jejich držitele (nebo spíše nájemného držitele) Türka (Tercka) z Waidhausu. V období kdy tato osada ještě stála zde byly vrchností zřízeny pece na tavení kolomaze (Honl 1959: str. 106).

Vojenská opevnění nacházející se v okolí

Zajímavostí mapy jsou zakreslená opevnění v okolí Rozvadova postavená v období třicetileté války během válečných operací od prosince 1620 do prvních měsíců roku 1621 (Honl 1959: str. 106). V roce 1621 se zde střetly v boji armáda protestantského velitele Ernesta Mansfelda o přibližné síle 20 000 mužů a bavorské vojsko katolické ligy pod vedením Johanna Tillyho o velikosti 13 000 mužů (Procházka 2011: str. 234). Oběma soupeřům záleželo na ovládnutí spojů mezi Plzní, hlavním strategickým postavením v západních Čechách a Horní Falci (Honl 1959: str. 106). Po mnoha bojích nakonec Mansfeld v září roku 1621 opevnění opustil před příchodem posil armád bavorského vévody Maxmiliána (Procházka 2011: str. 234) a stavovská opevnění byla později nepřitelem rozšířena a silněji

vybudována (Honl 1959: str. 106). Na mapě lze zřetelně spatřit napříč nové silnici asi 800 m před valem posunutou Chorvatskou hradbu (Krabaten Schantz) vybudovanou jako retranchement, na kopci jihovýchodně od ní opevnění označené názvem Hanofer Lager se 7 bastionovými výstupky a od něj jihozápadním směrem tzv. Föhren Schantz. Celá hradební soustava vynikala důmyslností svého založení i způsobem, jímž byla přizpůsobena přirozenému utváření terénu (Honl 1959: str. 106). Na severu tvořila její pilíř Tillyho hradba (Tüllische Schantz), přístup po nové silnici byl ztížen Chorvatskou hradbou a obejití na jihu těžko schůdnými lesy bránila Hanofer Lager a Föhren Schantz. Vzdušnou vzdáleností směrem od nejsevernějšího k nejj jižnějšímu konci měří toto opevnění přibližně 3,2 km (Honl 1959: str. 106).

2. 2. Papírna

Popis papírny

Na Kolbeho mapě zakreslený mlýn nacházející se vedle mlýnského rybníka ve spodní části osady Střebles byl pravděpodobně střebelskou papírnu. Jednalo se o patrovou budovu s půdním prostorem, zvýšeným krovem tvořeným ve spodní části ze tří stojatých stolic, na kterých stála další soustava dvou stolic. Přízemí papírny bylo zděné, stejně jako z důvodu bezpečnosti část horního patra, kde byl umístěn komín, zbytek horního patra tvořilo zčásti hrázdění a z části roubení. Do budovy se vcházelo ze štítové strany, z přízemí do patra se dalo projít naproti stojícím schodištěm. K pohonu papírny patrně sloužila dvě menší mlýnská kola (Plán papírny, rok neznámý, inv. č. 589, SOA Plzeň-pobočka Klášter u Nepomuku, obr. 4). Podle pozdějších pramenů byl její rozsah značný, neboť k jejímu provozu bylo původně zapotřebí 32 stoup (Hofmann 1982: str. 44).

Historie papíren v českých zemích

Zavádění výroby papíru na evropském kontinentu probíhalo přibližně v období 11.–12. století směrem od jeho jižní části především z oblasti Itálie severním směrem do vnitrozemí. Samostatný obchod s papírem je znám v Praze již v roce 1381, k úředním potřebám se v českých zemích stále však používalo papíru dováženého (Nový 1974: str. 261). Jelikož údajné založení papírny v Chebu italskými papírníky povolány Karlem IV. již v roce 1370 zůstává zatím stále nedoloženo, nejstarší dochovaná spolehlivá zpráva o zavedení výroby papíru v Čechách na Zbraslavi pochází až z roku 1499. Po zřízení dalších papíren se v pozdějších dobách začal český papír vyvážet do ciziny, což dosvědčují tzv. filigrány, vodní značky v papíru, se znaky českého původu (Nový 1974: str. 261). V období 16. století bylo v českých zemích zastoupeno přibližně 21 papíren, v 17. století 60 papíren a v 18. století lze dokonce zjistit postupné zprávy aspoň o 114 papírnách. Nutno však dodat, že mnohé z nich byly během téhož století opět zrušeny. Koncem 17. století české země obsadily přední místo ve výrobě papíru v oblasti rakouské monarchie (Nový 1974: str. 490).

Výroba papíru

Základní technologie manuální výroby papíru se v podstatě neměnila po několik staletí jejího trvání a její hlavní surovinu tvořily od počátku rozřezané, vyčištěné, vyprané a vybělené hadry. Ty se řezaly na drobné části a nechaly se rozpadnout na vlákna, která se s přísadou vápna rozmělnila stoupami na polodrt' a později na celodrt' (Nový 1974: str. 261). Papírenské stoupy obsahovaly několik dřevěných čelních bucharů pracujících na principu jednozvratných pák nadhazovaných palci zasazenými do hnacích hřídelů otáčených pomocí vodních kol, která

zdvihala přední konce toporů, na nichž byla tlukadla (těla kladiv) pohyblivě namontována a posunuta blíže ke středu (Nový 1974: str. 262). Čela kladiv, tzv. plosky, bývala na výrobu polodrti okována ostrými hroty a na výrobu celodrti destičkou s oblými hřebovými hlavicemi. Kladiva zapadala do žlabů nebo prohlubní vysekaných v kameni či mohutném trámu se dny vyloženými silnými železnými kovanými deskami, jimiž stále protékala voda (Nový 1974: str. 262).

Z celodrti vyrobená papírová kaše se promíchávala v kádi, odkud se přelávala do vyhřívané nabírací kádě, z níž se nabírala na tzv. formu tvořenou dřevěným rámem, na který se přikládal krycí rám bránící stékání papírové kaše. Mezi těmito rámy bývalo upevněno drátěné síto se znakem papírny, které později vytvořilo průsvitný vodoznak v papíru. Vlivem třaslavých pohybů ve formě vznikl z vrstvy kaše arch papíru, který byl následně v papírenském lisu zbavován vody (Nový 1974: str. 262). Dělbů práce určoval v papírně mistr, vedle kterého zde pracovali tovaryši, učedníci a pomocné síly. Odborní dělníci (tovaryši) byli podle příslušných úkonů rozděleni na naběrače, skladače, snímače a klížiče. Pomocné síly tvořené zejména ženami měly za úkol přípravu hadrů a konečné úpravy papíru (Nový 1974: str. 491). Dalšími zaměstnanci papírny byli pomocní dělníci provádějící hrubší práce a sběrači hadrů. Větší papírny měly taktéž zvlášť určené dělníky pro praní hadrů nebo sušení papíru (Nový 1974: str. 491).

Historie střebelské papírny

Střebelská papírna vznikla v období 80. let 17. století až počátkem 18. století, neboť při zakoupení střebelského statku Janem Jiřím Kramerem a v pozdějším seznamu papíren z roku 1679 v Balbínových Miscellaneích nebyla ještě uvedena, při prodeji lenního statku v roce 1716 Janovi Bartoloměji Kramerovi však již ve smlouvě uvedena byla (Hofmann 1982: str. 43). Jan Bartholoměj Kramer prodal v roce 1724 statek Střebli za 16 000 zlatých hraběti Františkovi Václavovi Kolovratovi-Novohradskému (Schuster 2000: str. 263), který později pravděpodobně uzavřel smlouvu o pronájmu střebelské papírny s papírníkem Janem Jiřím Schmältzrem z Michalových Hor. Prameny však již nedodávají, zda k tomuto pronájmu nakonec došlo. V roce 1733 se stal novým nájemcem papírny Jan Eliáš Seidler, který jím byl přibližně až do roku 1740, kdy správa tachovského panství uzavřela nájemní smlouvu s papírníkem Tomášem Köstlerem (Hofmann 1982: str. 44).

V lednu 1744 se papírna nacházela ve velmi špatném stavu, proto vypracoval tachovský hejtman Ignác Antonín Müller rozpočet na její opravu o rozsahu 137 zlatých a 19 krejcarů, z čehož jenom částka 80 zlatých měla být použita za tesařské práce, v nichž však byla zahrnuta výroba dvou nových vodních kol. Rekonstrukce papírny ale byla jen částečná, v závěru rozpočtu jsou připomínány další nutné opravy, zejména lednice a zakoupení nových železných desek (Hofmann 1982: str. 44). Tyto další nové opravy pravděpodobně neproběhly, neboť v březnu 1745 předložil tachovský hejtman Müller nový rozpočet určený na opravy papírny o celkových nákladech 272 zlatých a 10 krejcarů. K těmto opravám taktéž nedošlo, na konci roku 1745 byly provedeny pouze některé opravy drobného rozsahu (Hofmann 1982: str. 44). V dalším rozpočtu ze dne 25. prosince 1745 je již uvedeno, že bude nutné nově postavit celé první zděné patro papírny s bytem papírníka, hrázděnou část prvního patra a celý krov. Tento rozpočet byl již schválen dne 5. ledna 1746 samotným majitelem tachovského panství Losym z Losimthalu (Hofmann 1982: str. 45).

V tomto období papírna prosperovala a vyvážela své výrobky předně do města Norimberk, začala mít ale problémy s nedostatkem hadrů důležitých k jejímu provozu. Ve

stížnosti z roku 1748 na tento problém, vzniklý kvůli překupníkům hadrů, poukazuje správa tachovského panství plzeňskému krajskému úřadu (Hofmann 1982: str. 45). Mezi další problémy papírny patřilo přeložení Hraničního potoka a odvádění z něho vody poddanými z Horní Falce, kteří taktéž odňali část lesa a luk. Odnětím vody docházelo k pozastavení práce papírnické živnosti v období dvou až tří týdnů. Toto byl pravděpodobně jeden z důvodů omezení počtu stoup na pouhých osm (Tereziánský katastr český 1966: str. 215).

Při zakoupení lenního statku Střeble Benediktem Kollerem v roce 1773 se z odhadu pořízeného majetku lze dozvědět, že všechny budovy byly ve velmi špatném stavu. To se vztahovalo i na budovu papírny, v níž papírník sice bydlel, ale nepracoval a proto ani neplatil nájem. Papírna tedy byla znovu uvedena do chodu, o čemž nasvědčuje statistické hlášení z roku 1785, podle kterého v ní pracoval mistr, dva tovaryši a dva pomocníci (Hofmann 1982: str. 46). Nájemce papírny v této době není znám, patrně jím byl někdo z rodu Schielhablů, z něhož Raimund se papírny ujal 1. prosince 1795. Papírna vyrobila celkem 100 balíků různých druhů papíru, z něhož dodával papírník do Prahy 80 balíků. Na okraj tohoto hlášení uvedl možnost větší výroby při možnosti dostupnosti více hadrů, které stále skladovali překupníci. Vleklé problémy spojené s provozem papírny Schielhabla donutily k jejímu opuštění okolo roku 1797. Tímto rokem skončila ve Střebli téměř stoletá výroba papíru (Hofmann 1982: str. 47).

3. Zástavba v 19. a 20. století

3. 1. Číslování domů

Zástavba obce se v období 19. století příliš neměnila, ke změnám začalo docházet až po prodeji statku v roce 1902, kdy začaly být téměř všechny hospodářské a technické budovy přestavovány na obytné domy a na zakoupených pozemcích bývalého statku vznikaly objekty novostaveb. Popis budov v této práci bude řazen podle číslování domů, procesu tvořícího důležitou součástí tereziánských a josefínských reforem uskutečněného již v letech 1770–1771. Na vesnicích nebylo číslování domů ve většině případů měněno a bylo prováděno na všech majetkově samostatných obytných stavbách v plynulém a logickém pořadí, a proto lze podle něj dodnes pozorovat orientační přehled o vývoji zástavby od jeho zavedení (Škabrada 2005: str. 51).

O celkové zástavbě osady Střeble v 19. století se lze dle dostupných ikonografických pramenů dozvědět z Císařských povinných otisků stabilního katastru Čech, které byly pořizovány v letech 1824–1843, a které pro konkrétní oblast vznikly v roce 1838 (obr. 6 a 7). Tyto císařské otisky jsou jedněmi z původních paré kopií pozemkových map stabilního katastru mapovaných v měřítku 1 : 2880, v nichž 1 palec (0,0263 m) odpovídal 40 rakouským sáhům (1 sáh = 1,896 m), což umožňovalo relativně přesné zachycení jednotlivých objektů. Vhodnost tohoto měření dokládá i skutečnost, že toto mapování dalo základ všem dalším, tzv. katastrálním mapám. V dnešní době jsou císařské otisky uloženy v Ústředním geodetickém archivu v Praze (Škabrada 2005: str. 54). Dalším pramenem sloužícím k identifikaci lokality centrální zástavby je Situační plán vytvořený k vykopání nového mlýnského náhonu vedoucímu k novému mlýnu a pile statku Střeble, který byl vydán dne 25. března 1883 (Situační plán 1883). Na obou těchto ikonografických pramenech lze rozpoznat centrální zástavbu v okolí zámku, která se v průběhu téměř padesáti let nezměnila.

3. 2. Popis zástavby

Uprostřed centrální zástavby osady Střebles stával zámek, který tvořil její dominantní stavbu. Tato třídlínná budova sloužící jako úřední a obytný dům byla po jejích stranách spojená s dalšími dvěma menšími přilehlými staveními. Hlavní dvoupatrová část zámku stála uprostřed, přístavby po její levé i pravé straně byly jednopatrové. Střecha zámku byla valbová, na levé přístavbě se nacházela zvonice (obr. 8). Jednalo se patrně o barokní stavbu, částečně podsklepenou valeně zaklenutými sklepy. K zadní části zámku patřila zámecká zahrada rozprostírající se na střebelské stráni a přední straně park zámecký park s kašnou umístěnou uprostřed a mostem ležícím přes Hraniční potok a směřujícím do Německa. Po pravé straně zámku se nacházel mlýn složený ze dvou naproti sobě stojících budov spojenými dvěma mlýnskými koly a po jeho pravé straně v prostoru zámecké zahrady budova pivovaru. Po levé straně zámku stávala menší budova, pravděpodobně kaple, v levé části zámecké zahrady se nalézala sýpka, před ní přístřešek a budova stáje (Situační plán 1883, obr. 14). Dalšími budovami statku byly tzv. horní šlajf, který stával směrem nahoru proti proudu Hraničního potoka od centrální zástavby, leštírna zrcadel v prostoru střebelského rybníka nalézajícího se směrem dolů po proudu Hraničního potoka od zástavby a Nový dvůr ležící jihovýchodním směrem na Rozvadov (Císařské povinné otisky 1838, obr. 7).

Historie vodních mlýnů

Mlýnem (lat. mola, něm. Mühle) byl ve starších pramenech od zobecnění vodního kola označován každý stroj poháněný vodním kolem (Petráň 1985a: str. 392), jehož rozšíření nastalo v evropském prostředí v počátku 12. století. Zavedení těchto strojů znamenalo veliký průlom v oblasti energetických zdrojů, dříve využívaných zejména silou lidských rukou (Petráň 1985a: str. 206). Hlavní podmínkou pohonu vodních mlýnů bylo jeho umístění při vodních tocích (Petráň 1985a: str. 390) a nevýhodou zejména v oblastech mimo řeky s dostatečně silným a pravidelným průtokem závislost na přírodních podmínkách. Mladší prameny uvádějí přibližnou dobu mletí vodních mlýnů sotva šest měsíců do roka (Petráň 1985a: str. 392), které při jednom mlýnském složení za den semlely zhruba 5–7 q obilí (Petráň 1985a: str. 391). Patrně až do období 14. století se u vodních mlýnů využívala jednodušší lopatková kola na spodní vodu, kdy se jednalo o tzv. mlýny lopatníky, později se začal využívat dokonalejší a téměř dvojnásob výkonnější mlýn s korečkovými koly na vodu svrchní, tzv. korečník. (Petráň 1985a: str. 392).

Historie šlejfů

Nejstarší zprávy o sklárnách na území Českého lesa pocházejí již z 2. poloviny 16. století, k největšímu rozkvětu sklářství v této oblasti došlo v období 17. a 18. století (Procházka 2009: str. 16). K specializaci výroby tabulového skla a vzniku prvních šlejfů, zušlechťovacích mlýnských provozů určených k broušení a leštění skleněných tabulí, docházelo až v období 2. poloviny 18. století (Procházka 2009: str. 15), přičemž jejich počet činil přibližně 120 jenom v oblasti Českého lesa (Procházka 2009: str. 20). Tzv. šlejfir nejprve přisádroval jednu skleněnou tabuli k hladké vápencové desce pevně zasazené do dřevěné konstrukce stolice a druhou skleněnou tabuli k volné kamenné desce nazývané horní kámen, kterou potom i se sklem přiklopil na kámen dolní. Oba kameny byly přenášeným pohybem od vodních kol uvedeny do pohybu (Procházka 2009: str. 21), přičemž se mezi o sebe třící skla přidával jako brusný prostředek nejprve křemenný písek různé hrubosti a později jemný smírek (kysličník hliníku) s vodou (Procházka 2009: str. 21). Sklo bylo rovnoměrně broušeno po obou stranách, pozdější drobné nerovnosti byly odstraňovány tzv. dusírováním, ručním třením pomocí

brusné pasty (Procházka 2009: str. 21). Čiřost a průhlednost získaly skleněné tabule pomocí leštění v leštárnách pomocí leštících desek o rozměrech cca 40 x 40 cm (Procházka 2009: str. 21). K leštění se používala leštící pasta z červené hlínky zvané potte známá svým zbarvením nejen zařízení leštírny, ale i jejích zaměstnanců, a kterou lze ještě dnes spatřit v dočervena zbarvené půdě v okolí leštíren. Samotný proces leštění trval přibližně 10–20 hodin a zušlechtěné skleněné tabule byly označovány jako zrcadlové sklo (Procházka 2009: str. 22).

Dům č. 1 - zámek, později dům Johanna Koppa

Číslem 1 byl původně označen střebelský zámek (obr. 8). O době vzniku zámku, majiteli, který si jej nechal postavit a dalších podrobnostech nelze v písemných pramenech mnoho najít. Jediný pramen částečně odpovídající na tyto otázky je ústní pramen potomků Johanna Koppa, který později ve 30. letech 20. století zakoupil pozůstatky shořelého zámku s jeho pozemkem, a který údajně při odklizení jeho rozvalin našel kamenný portál s datem 1765 či 1768 (Procházka 2011: str. 230), tedy období, kdy byla majitelkou statku Rozálie Schweßingerová z Effelsu (Schuster 2000: str. 263). O možnosti vybudování zámku touto majitelkou svědčí i písemné prameny týkající se zakoupení střebelského statku v roce 1755, které jej uvádějí jako pustý, čemuž odpovídala i jeho cena 5700 zlatých (Hofmann 1982: str. 45), avšak při jeho prodeji novému majiteli Kateřině Paumanové z Prahy v roce 1769 již jeho cena činila 15 000 zlatých (Hofmann 1982: str. 45). Za držitele statku Františka Kollera byl zámek přestavován, v roce 1828 koupila obec Rozvadov z jeho současné zámecké kaple mešní roucho (Schuster 2000: str. 265).

Po prodeji statku makléřům Goldstein a Rosenfeld v roce 1902 není další majitel zámku znám, avšak pravděpodobně v roce 1909 jej zakoupil Andreas Deglmann, rodák z Tachova a umělecký truhlář z Vídně (Sčítání lidu 1910). Dne 3. 11. 1923 zámek z neznámých příčin vyhořel a jeho pozemek spolu s jeho zříceninou později zakoupil od dcery Andrease Deglmana dosavadní podnájemník Johann Kopp, pocházející z Polesí a pracující jako těžař dřeva (Voit 1977: str. 12, obr. 29). Ze stavebního materiálu vyhořelého zámku vystavěl společně se svou ženou Marií, rozenou Höfner, v oblasti bývalé zámecké zahrady dům, který tímto způsobem získal staré zámecké číslo popisné 1. Posledním vlastníkem tohoto domu byla Margarete Kopp, dcera Johanna a Marie Koppových. Po odsunu z Čech bydlela v obci Creussen nacházející se u města Bayreuth v Bavorsku (Voit 1977: str. 12).

Dům č. 2 - levá přístavba zámku, později dům Josefa Plobnera

Číslem 2 byla označena patrová přístavba se zvonící po levé straně zámku, která byla přestavěna z části zámku. Při prodeji statku ji zakoupil šafář a lékař hospodářských zvířat Andreas Zitzmann pocházející z Jedliny (Sčítání lidu 1910). Tento dům v roce 1923 vyhořel společně se zámkem a jeho pozůstatky později prodali Zitzmannova dcera Rosina se svým mužem Ludwigem Lindnerem společně s pozemkem ševcovi Josefu Plobnerovi, bývalému podnájemníkovi v zámku, který na stejném místě vyhořelého domu u zámku postavil nový dům s číslem 2 (Voit 1977: str. 12). Tento nový dům byl polopatrové konstrukce se sedlovou střechou se štítem orientovaným k cestě. V roce 1937 byla na tomto stavení vybudována nová zvonice na památku shořelé zvonice staré (obr. 16). Do nové zvonice byl umístěn zvon pocházející z bývalého nedalekého zámku Zahájí (obr. 9), kde jej získal v dražbě obchodník Karl Kohn z Rozvadova., který jej prodal obyvatelům Střeble za 400 Kč (Voit 1977: str. 12). Kmotrou zvonu byla jmenována Erna Kreutzer, dcera vlastníka mlýnu a pily Wenzela Kreutzerova (obr. 11). V roce 1945 před odsunem německého obyvatelstva byl zvon převezen přes hranice do vesnice Braunetsrieth u města Vohenstrauss, kde je dosud uložen a navždy

zůstává majetkem bývalých obyvatel osady Střebles. Poslední vlastník tohoto domu Josef Plobner a jeho žena Anna, pocházející z města Jezierna u Zborova, se odstěhovali do městečka Oberbach nedaleko města Bad Brückenau v severním Bavorsku (Voit 1977: str. 12).

Dům č. 3 - pivovar, později hostinec Wenzela Deglmanna

Popis pivovaru a výroba piva

Dům číslo 3 byla budova dřívějšího pivovaru nacházející se v pravé zadní části centrální zástavby osady u zámku. Jednalo se patrně o patrovou stavbu se sedlovou střechou (obr. 8). Hlavní prostor pivovaru rozlehlé budovy byl pravděpodobně jako u většiny pivovarů určen pro jednopatrovou sladovnu se sýpkou v poschodí, z které se otvorem v prkenné podlaze sesypávalo obilí na humno v přízemí. V tomto prostoru se obilí máčelo v kádi a poté zahřívalo na podlaze průchodem z ohniště nacházejícím se ve vedlejším hvozdu (Petráň 1995: str. 384). Vyklíčené obilí se poté sušilo a pražilo, dokud nevznikl slad, který se odvezl do mlýna k semletí (Petráň 1995: str. 384). K výrobě sladu bylo třeba pšenice nebo ječmene (Nový 1974, str. 188), podle kterých se pivo rozlišovalo na bílé a ječné (Nový 1974: str. 189). Po semletí se slad posílal v pytlích zpět do pivovaru (Nový 1974: str. 189), kde se extrahoval nejprve v misní či vystírací kádi za tepla vodou. Oddělování sladiny od mláta se provádělo v kádi vystírací přes pletivo vyrobené z proutí (Nový 1974: str. 189). Získaná sladina se poté vařila s chmelem na měděných pánvích, pod kterými se topilo dřevěnými štěpinami (bíršejd), čímž vznikla mladina, která se převedla do mělkých kádí stavěných z cihel, zvaných štoky. Vychladlá mladina se v dalších kádích uložených v klenuté spilce zakvašovala a po jejím vykvašení se pivo stáčelo do sudů (Nový 1974: str. 189).

Historie pivovarnictví v českých zemích

Pivovary a s nimi spojená domácí vaření piva pro vlastní potřebu jsou již známé z předhusitských dob, během kterých se změnila v živnost a významnou součástí privilegií zejména královských měst. Mimo tato města se vařilo pivo i ve vsích, poddanských městech, zámcích a statcích (Gabriel 1970: str. 135), doklady o existenci vrchnostenských pivovarů nalézajících se u šlechtických sídel, v panských dvorech apod. pocházejí již z první poloviny 16. století (Gabriel 1970: str. 137). Po období třicetileté války směřoval vývoj českého pivovarnictví v důsledku zničení pivovarů spíše k menším statkářským pivovarům. Zatímco zchudlé městské obyvatelstvo z nedostatku financí spíše zřizovalo společné obecní pivovary (Gabriel 1970: str. 142), statkáře opravy poškozených pivovarů příliš nestály a i pivovárky na malých statcích vynášely jejich vlastníkům často víc než polovinu důchodu ze všech ostatních zdrojů příjmů na statku (Gabriel 1970: str. 147). V roce 1712 stálo v oblasti dnešního Západočeského kraje 108 městských a 407 vrchnostenských pivovarů (Gabriel 1970: str. 152), které činily bez území Chebska a Kladska 40 % z celkového počtu 1294 pivovarů v zemi (Gabriel 1970: str. 153). V Tachovském okrsku stálo celkem 47 pivovarů, mezi které náležel i dvůr Střebles s počtem jednoho sudu na várku, což z něj činilo jeden z nejmenších pivovarů v celém Plzeňském kraji (Gabriel 1970: str. 163).

Pivovar ve Střebli je opět připomínán společně s vinopalnou v roce 1769 (Procházka 2011: str. 230). V roce 1838 je pivovar uváděn společně se zámkem, leštírnou zrcadel, hostincem a dalšími hospodářskými budovami (Sommer 1838: str. 206). V 70. letech 19. století byl pivovar mimo činnost, okolo roku 1900 však již uváděl výstav 98 hektolitřů. Pro nerentabilitu výroby byl roku 1902 zrušen (Český les 2005: str. 736). Pivovar nebyl až do 80. let 19. století obydlen a v osadě se neuváděl žádný výrobce piva. Při sčítání lidu z roku 1890

však pivovar obýval společně s rodinou Schmidtových Anton Ubl, výrobce piva pocházející z Týnce. Při sčítání lidu z roku 1900 již není žádný výrobce piva v osadě uveden. Při prodeji statku v roce 1902 budovu zakoupil Wenzel Deglmann pocházející z Rozvadova, který ji později předělal na hostinec, který tu provozoval do odsunu. Wenzel Deglmann později zemřel ve městě Fürth bei Nürnberg (Voit 1977, str. 12).

Dům č. 4 - mlýn Wenzela Kreutzera

Popis mlýna

Budova starého mlýna spolu s naproti stojící leštírnu skla se nacházely po pravé straně zámku v centrální zástavbě osady. Období vystavění mlýna není zcela jasné, pravděpodobně se však jednalo o mlýn vybudovaný Kasparem Mayerem na konci 16. století, ke kterému byla leštírna skla dostavěna mnohem později. Mezi těmito dvěma patrovými budovami protékal Hraniční potok, který zpočátku pomocí spodní vody roztáčel dvě za sebou uložená mlýnská lopatková kola (Císařské otisky 1838, obr. 6). V roce 1883 došlo za vlastníků statku Štěble Josefa Weinerta a Antona Liehnerta k přestavbě staré leštírny na mlýn se dvěma mlýnskými koly a starého mlýna na pilu (Stavební plán 1883, obr. 12). K této stavbě nového mlýna a pily statku je rovněž v tomto roce vytvořen nový mlýnský náhon vedoucí směrem blíže na české území (Situační plán 1883, obr. 14) dlouhý 400 metrů a ve své konečné fázi mající spád 4,75 metru (Plán nivy 1883, obr. 15), což značí o využití vodní energie pro dokonalejší a téměř dvojnásob výkonnější mlýn korečník na vodu svrchní (Nový 1974: str. 180).

Jednalo se o patrovou budovu s půdním prostorem o délce 18,4 metru, šířce 8,9 metru a přibližné výšce 12 metrů, kterou kryla mansardová střecha s polovalbou (Stavební plán 1883). Mlýnský komplex připomínal řadou stavebních prvků dispozice venkovské usedlosti. V trojdílné stavbě se z rozdělené síně vcházelo vlevo do obytné mlynářské světnice a vpravo pak do mlýnice. Dvoupodlažní úprava mlýnice nahrazovala prostor komory vesnických domů, i zde se nacházela mlecí komora (Petráň 1985a: str. 394). Průchozí rozdělenou předsíní bylo možno projít pod točitými schody vedoucími do komory do její druhé části, kde se nalézalo po levé straně topeniště k peci nacházející se v mlynářské světnici. Tato veškerá zástavba týkající se zadní stěny budovy mlýna od mlýnice až po 1/3 světnice s pecí byla renovována (Stavební plán 1883). Krov budovy tvořila krokrová konstrukce s hambálkem, která byla typická zejména pro 19. století a zděné klacisistní stavby. Tento typ krovu vycházel z krovu s jednou vaznicí a byl již spojován s pálenou taškovou krytinou. Speciálním pro něj bylo používání již úsporného režimu vynechávání vazných trámů v prázdných vazbách pomocí krátčat a výměň (Škabrada, 2005: str. 95).

Popis pily

Budovu pily dle stavebního plánu lze popsat jako budovu o délce 18,4 metrů, šířce 7,7 metrů a výšce přibližně 10 metrů. Krov pily byl tvořen vaznicovým krovem, s dvojicí „nůžkově“ rozkročených vzpěr. U této budovy se taktéž renovovala část zdi v oblasti mlýnského kola, nově se přistavěla slabší zeď k úložně dřeva (obr. 12). Mechanismus pily poháněl mechanický převod napojený na vodní kolo umístěný v přízemí, v patře se mezi dvěma sloupky vedoucích kvůli nárazům od přízemí po vazný trám nacházelo zařízení vertikálně napnutých dvou listů pil umístěných v rámu pohybujícím se klikovým převodem v přízemí nahoru dolů (Nový 1974: str. 182).

V 70. letech 19. století byly starý mlýn a leštírna skla neobydleny, místní mlynář Michael Wild pocházející z Waihausu zde však provozoval živnost a bydlel v domě číslo 6 (Sčítání lidu 1880). V 80. letech 19. století byl již mlýn obydlen mlýnským tovaryšem Georgem Fenzlem pocházejícím z Pavlova Studence a jeho rodinou (Sčítání lidu 1890). V 90. letech 19. století byl mlýn opět obydlen pod číslem 5 mlynářským mistrem Andreasem Franzenbergerem pocházejícím z Horní Výšiny na Tachovsku s jeho rodinou. Na začátku 20. století byly mlýn i pila neobydleny, žádný mlynář již v osadě nebydlel, žil zde pouze v domě číslo 7 řezbář na pile Mathias Wilka pocházející z Nových Domků (Sčítání lidu 1900). Při prodeji statku v roce 1902 zakoupil mlýn i s pilou Wenzel Kreutzer, tesař pocházející z Polesí, který se po roce 1918 stal majitelem velkých lesních pozemků na střebelském vrchu (Schmidt 1973: str. 109). Ještě v 30. letech 20. století pracovalo pod Okresním finančním ředitelstvím Cheb 797 vodních děl s úhrnným výkonem 9.950,75 koňských sil, z nichž pod Důchodkovým kontrolním úřadem v Boru u Tachova činil úhrnný počet 58 vodních děl s výkonem 266,67 koňských sil. Kreuzerův mlýn a pilu poháněly dva vodní motory pracující na svrchní vodu o spádu 4,4 metru a výkonu 5,4 koňské síly (Seznam vodních děl 1932), které zastavila až dne 31. července 1945 vyhláška o provozu mlýnů v pohraničním území (obr. 28). Svě poslední odpočinutí našel Wenzel Kreutzer v obci Altdorf bei Nürnberg (Voit 1977: str. 13).

Dům č. 5 - část zámku

Domem číslo 5 se po sloučení mlýna a pily pod jednotné č.p. stala patrová přístavba pravé strany zámku, která s ním však v roce 1923 společně shořela. Zbytky ohořelé budovy s pozemkem zakoupil válečný invalida Josef Kraus vlastníci tabákovou trafikou, který ji přestavěl na dům s půdním prostorem a sedlovou střechou s uprostřed uloženým trojboký vikýřem (obr. 10 a 13). Tento dům později Josef Kraus prodal Heinrichu Waltherovi z pocházejícímu z Pořejova (Voit 1977: str. 13).

Dům č. 6 - sýpky statku

Číslo 6 tvořila původní budova bývalé sýpky statku, která se nacházela v levé zadní části zástavby osady. Tato stavba nabývala větších rozměrů charakteristických pro hospodářské stavby z 18. století, které byly již od 16. století převážně zděné, trvanlivé a bytelné (Petraš 1995: str. 386). Byla sice v 70. letech 19. století obydlena, avšak v době sčítání lidu se všichni její nájemci nacházeli v Bavorsku. Do počátku 20. století pak byla dlouhou dobu pustá, než ji zakoupil Johann Lang, který ji později prodal Antonovi Zitzmannovi, bývalému majiteli domu v Polesí. Anton Zitzmann ji později přestavěl na prostorný dům, jehož posledním vlastníkem byl jeho syn Franz, který se po odsunu usadil ve městě Rothenburg ob der Tauber ve východní části Bavorska (Voit 1977: str. 13).

Dům č. 7 - chudobinec

Dům č. 7 postavený z dřívějšího přístřešku nacházejícího se v levé části centrální zástavby zámku před sýpkou zakoupil Paul Lang pocházející z Rozvadova. Ten jej později prodal svému synovi Johannu Langovi, který ji postupem času prodal Wenzelovi Koppovi (Voit 1977: str. 13). Dům shořel společně se zámkem, stavební pozemek získala obec Rozvadov a zřídila zde v roce 1932 chudobinec. Jednalo se o přízemní budovu s půdním prostorem o délce 20,3 metru, šířce 6,6 metru a přibližné výšce 6,5 metru. Střecha tohoto domu byla sedlová s hřebenovou vaznicí. Stavba byla rozdělena na čtyři různě veliké samostatné bytové jednotky, přičemž do prvních tří se chodilo vchodovou místností nacházející se za dveřmi

umístěnými v její levé části, do poslední bytové jednotky vedly dveře umístěné v pravé části stavby (Stavební plán 1932, obr. 21).

Dům č. 8 - bývalá kovárna a škola

Číslo popisné 8 vlastnila někdejší kovárna nacházející se ve spodní části statku vedle spodního šlajfu. Tato budova byla později přestavěna na školu, která zde byla provozována ještě na konci 19. století (Sčítání lidu 1970). Jednalo se o přízemní zděný dům s půdní obytnou přístavbou a sedlovou střechou. Přední horní část domu tvořil dřevěný štít, v němž byla vedle sebe umístěná dvě okna (obr. 17). Stavbu zakoupil dřívější podnájemník George Kraus údajně od někoho z Waidhausu, posledním majitelem tohoto domu byl jeho syn Karl Kraus (Voit 1977: str. 13).

Dům č. 9

Dům číslo 9 byl umístěn v jižní části osady nedaleko Biermaierova mlýna po pravé straně domu číslo 8. Tuto budovu postavil po prodeji statku Wenzel Lang pocházející z Polesí, který ji poté předal svému synovi Johannovi, ženatému s Marií Dobner pocházející taktéž z Polesí. Poslední majitel tohoto domu Johann Lang je pochován ve Waidhausu (Voit 1977: str. 13).

Dům č. 10 - bývalý horní šlajf

Číslem 10 byla dle starého číslování domů označena budova tzv. horního šlajfu (Císařské povinné otisky 1838, obr. 7) vystavená za majitele statku Františka Kollera tvořená 2 leštírnami, ve kterých docházelo k závěrečným zpracováním skel leštěním a které tehdy na krátkou dobu byly jediné svého druhu v celém plzeňském kraji (Schuster 2000: str. 265). Tato skleněná provozovna byla v roce 1890 odstavena (Schuster 2000: str. 264). Nové číslo 10 tak získala novostavba stojící východně od centrální zástavby obce při cestě na Nový Dvůr, kterou postavil zedník Georg Schmidt pocházející z Rozvadova. Po jejím dostavění ji předal svému synovi Georgovi, který později zemřel při nehodě. Dům posléze zdědila jeho sestra Marie s jejím manželem Josefem Koppem pocházející z domu č. 1, kteří po odsunu žili ve Waidhausu v domě jejich dcery Annamarie (Voit 1977: str. 13).

Dům č. 11 - bývalá brusírna zrcadel, později Biermeierův mlýn

Dům číslo 11 nacházející se vedle mlýnského rybníka ve spodní části osady Střeble byl v období od 70. let 19. století do počátku 20. století dlouho neobývaný. Starý mlýn vystavěný pro výrobu papíru a poté bývalou brusírnu zrcadel zakoupil při prodeji osady Anton Biermeier pocházející ze Žebráků. Mlýn později předal svému vnukovi Franzovi Biermaierovi ženatým s Annou Lang z domu č. 9 (Voit 1977: str. 13). Ve 30. letech 20. století mlýn pohánělo vodní kolo na střední vodu o spádu 1,4 metru a výkonu 2,4 koňské síly (Seznam a mapa vodních děl 1932). Stejně jako majitelé ostatních mlýnů v pohraničí i Franz Biermaier provozoval svou živnost do 31. července 1945, kdy Svaz pro hospodaření s obilím se souhlasem ministerstva výživy zastavilo provoz mlýnů až do konečné úpravy poměrů v mlynářství v pohraničním území. Franz Biermaier je pochován ve Weidenu. Jeho syn Ernst byděl v Mnichově (Voit 1977: str. 13).

Domy č. 12 a 13 - Nový Dvůr

Domy číslo 12 a 13 stávaly v osadě Nový Dvůr ležící u cesty směrem na Rozvadov ve vzdálenosti přibližně 0,5 km od centrální zástavby. Tato samostatná osada tvořená ze dvou větších obytných domů a jednoho domku menšího byla vybudována zřejmě až za vlastníka osady Františka Kollera (Schuster 2000, str. 265). Jednalo se o zemědělské obytné stavby s mansardovou střechou a štítů směřujícími ven ze dvora. Při prodeji osady zakoupil Nový Dvůr Georg Lang pocházející z Polesí, který jej později předal svému synovi Andreasovi, ženatému s Josefou Hüttlovou z Rozvadova. Andreas Lang později zemřel v mladém věku a vdova po něm se poté vdala za Wenzela Deglmanna z Rozvadova (Voit 1977: str. 14). Budovu č. 12 nechali posléze Wenzl a Josefa Deglmannovi v roce 1933 přestavět (Stavební plán 1933, obr. 22).

Dům č. 12 byl patrová obytná a zemědělská usedlost obdélníkového půdorysu o délce 28,35 metru, šířce 10,65 metru a přibližné výšce 10 metrů (Plán stavby 1933, obr. 22). Krov budovy byl tvořen krokrovou konstrukcí s hambálkem, kterou zakrývala valbová střecha. Zástavbou se jednalo o klasickou trojdílnou zemědělskou stavbu s navíc přistavenou prostornou místností. Objekt měl tři vchody v přední a jeden vchod v zadní části. Za předním levým vchodem se nacházela síň, odkud se směrem doleva dalo projít do světnice, která byla oddělena zdí a průchozí dveřmi s kuchyní, z níž se dalo projít zpět do síně. Na opačné straně síně se nacházela chodba s vchodem vedoucím na druhou stranu a schody vedoucí do patra. Dále zde byly vpravo dveře patřící ke konírně, do níž vedly i druhé prostřední venkovní dveře. Posledními venkovními dveřmi vpravo se vcházelo do veliké prostorné místnosti sloužící pravděpodobně jako sklad zemědělských plodin. V prvním patře se naproti schodům nalézala zásobárna průchozí směrem vlevo se světnicí a kuchyně a směrem vpravo s komorou se zrním. Poslední neprůchozí komora s vlastními dveřmi sloužila pravděpodobně jako seník (Plán stavby 1933). Obyvatelé Nového Dvora se po odsunu německého obyvatelstva odstěhovali do Mühlhausen über Abensberg (Voit 1977: str. 14).

Domy č. 14, 15 a 16 - bývalé stáje

Domy číslo 14, 15 a 16 byly společně přestaveny v roce 1932 z jednoho komplexu bývalých stájí umístěných v zástavbě před zámekem. Dům číslo 14 zakoupil při prodeji statku Georg Putzer pocházející z Nových Domků a ženatý s Marií Deglmann z Rozvadova, dům číslo 15 Wenzel Sima pocházející z Polesí a dům číslo 16 Johann Zenk, dříve bydlící v Polesí (Voit 1977: str. 14). V červnu 1932 došlo k přestavbě tohoto komplexu, v této domě již však byli majiteli domů číslo 15 a 16 synové Wenzela Simy Josef a Georg, kteří je vlastnili až do odsunu (Stavební plán 1932, obr. 24 a 25). Georg Putzer později dům číslo 14 předal jeho posledním majitelům, své dceři a jejímu muži Scheinkönigovi z Rozvadova (Voit 1977: str. 14).

Dům číslo 14 se nalézal na levé straně třídílného komplexu. Jednalo se o přízemní dům o délce 12,75 metru, šířce 10,6 metru a přibližné výšce 8,5 metru. Krov budovy byl tvořen krokrovou konstrukcí s hambálkem, kterou zakrývala sedlová střecha. Ze síně nacházející se za hlavními dveřmi se vcházelo vlevo do kuchyně spojené slabou stěnou a dveřmi se světnicí. Vpravo od síně se vcházelo do chléva, vedle kterého v druhém traktu budovy naproti schodům vedoucím na půdu stával pokoj. Do chléva vedly kromě dveří do síně ještě dveře venkovní, vedle stáje byl plánován také mlat (Stavební plán 1932, obr. 23). U domu číslo 15 nacházejícího se uprostřed komplexu s délkou 19 metrů a šířkou 12 metrů se ze síně doleva dalo projít do chlívku a v druhém traktu vlevo do sklepa. Vpravo byl vchod do kuchyně

oddělené slabou stěnou a dveřmi s pokojem, který byl průchozí se síní. Síň měla taktéž vchod na druhé straně chodby, k domku patřila stodola s venkovním vchodem (Stavební plán 1932, obr. 24). Dům číslo 16 stojící v pravé straně komplexu o délce 18 metrů a šířce 10,80 metru měl ve své levé části stodu s venkovním vchodem. Obytnou část tvořila předsíň nacházející se za vchodovými dveřmi, odkud se vlevo vcházelo do chléva propojeného slabou stěnou a dveřmi s chlévem druhým, z kterého se dalo opět projít do síně. Síň byla průchozí, druhý vchod se nacházel na druhé straně chodby. Za pravými dveřmi vedoucími z předsíně ležela kuchyně průchozí ze dvou stran s pokoji, přičemž pokoj v druhém traktu budovy byl na jedné straně průchozí s pokojem dalším a na straně druhé se síní (Stavební plán 1932, obr. 25).

Marie Putzer je pochována ve městě Waidhaus, žena Josefa Simy Franziska bydlela v nedalekém městečku Eslarn a Georg Sima žil v nedaleko stojící vesnici Waldkirch u městečka Flossenbürg (Voit 1977: str. 14).

Dům č. 17

Dům číslo 17 ležící při cestě mezi centrální zástavbou osady a Biermaierovým mlýnem zakoupil Johann Fleischmann pocházející z Rozvadova s manželkou Marií Zitzmann z Polesí. Později jej přepsal na svou dceru a jejího manžela Karla Hufa pocházejícího z Nových Domků (Voit 1977: str. 14), který jej v roce 1934 nechal přestavět (Stavební plán 1934, obr. 26). Jednalo se o podsklepenou přízemní hospodářskou budovu s půdním prostorem o výšce 7,8 metru, délce 17,1 metru a šířce 7,65 metru. Krov budovy tvořila krokrová konstrukce s hambálkem, střecha byla sedlová. Obytná zděná část domu se skládala ze světnice, pokoje, kuchyně a stáje, dřevěný přístavek tvořila stodola (Stavební plán 1934, obr. 26).

Dům č. 18

Novostavbu domu číslo 18 vystavěl Paul Lang, který jej později ve 20. letech 20. století předal svému synovi Josefovi Langovi vlastnicím společně se svou ženou Annou do roku 1904 nemovitost v Rozvadově č. 58 (Voit 1977: str. 14). Tato stavba ležela při cestě kousek od centrální zástavby směrem k Biermaierovu mlýnu a k její první přestavbě došlo v roce 1923, avšak z důvodu požáru následovala další přestavba v roce 1932. Jednalo se o patrovou obytnou a zemědělskou budovu o délce 16,7 metrů, šířce 9 metrů a přibližné výšce 12 metrů (Stavební plán 1932, obr. 27) chráněnou sedlovou střechou s valbičkou (obr. 16). Mimo obytnou část byla v domě vystavena stáj, v přízemí obytné části se nacházely síň, sklep, světnice a kuchyně, v prvním patře dále síň, po levé straně nad stájí pokoj a kuchyně a po pravé straně dva pokoje (Stavební plán 1932, obr. 27). K domu číslo 18 patřila část lesa na střebelském vrchu. Josef Lang byl pochován ve městě Weiden, kde bydlela i jeho manželka Anna narozená v Žebrákách (Voit 1977: str. 14).

Dům č. 19 - Hotel zur Landesgrenze

Dům číslo 19 nacházející se u hlavní silnice mezi Československem a Německem postavil okolo roku 1924 Johann Adam Dobner. Tento stavitel mlýnů a mistr pilař, který byl ženatý s Marií Lang pocházející ze Střebles č. 12, zde po roce 1924 začal provozovat hostinec „Hotel zur Landesgrenze“. Jednalo se o stavbu ze dvou na sebe přistavených domů se štítem do strany od silnice polopatrové podsklepené konstrukce se sedlovou střechou. V přední části směrem do silnice byly vystaveny dva výklenky a malá dřevěná terasa (obr. 19 a 20).

Dům č. 20 - celnice

Dům s číslem 20 tvořila novostavba celního úřadu postavená v roce 1936, která se později stala jedinou stavbou postavenou v oblasti obce Střeble dochovanou do dnešní doby. Parcela k její vystavení byla získána koupí od bavorské obce Waidhaus. Jednalo se o jednopatrovou podsklepenou budovu zapuštěnou severní částí do svahu, v jejíž suterénu se nacházelo pět místností a prádelna. V přízemní části byly zřízeny dva vchody s předsíněmi, a to úřední od státní silnice a vstup do bytů ze strany západní. V jihozápadním rohu domu byla úřadovna se skladištěm, na východní straně jeden pokojový byt s kuchyní, na severní straně záchody a lázně (Protokol z roku 1934). V patře se nacházel jeden dvoupokojový byt s kuchyní, dále pokoj pro svobodné, pokoj inspekční, splachovací záchody, lázně a spíž. Před budovou bylo zřízeno až k silniční vozovce vydlážděné místo pro povozy a v pozadí dvora při severní hranici zděná hospodářská budova s dřevníky a jámou na smetí (Protokol z roku 1934). Po roce 1938 sloužil tento dům jako sídlo německé mládeže, po roce 1945 opět jako celnice až do 80. let 20. století.

3. 3. Shrnutí zástavby

Obec Střeble byla lesní krátkou lánovou vsí rozprostírající se na českém území v blízkosti Hraničního potoka určujícího hranici mezi Německem a Československem. První písemné prameny o této oblasti pocházejí ze dne 7. ledna 1387 a týkají se zde mezi lety 1341 až 1386 postaveného hamru. Samotný název osady Střeble je prvně zmiňován v roce 1461 v kupní smlouvě týkající se prodeje zdejšího hamru. Před rokem 1587 dosavadní vlastník Střeble Kaspar Mayer vystavěl na zdejším zpustlém pozemku zemědělská stavení, zřídil zde mlýn a znovu zprovoznil hamr ležící se na falcké straně potoka, který byl roku 1591 přestavěn na sklárnu. Lenní vrchnost a společně s ní patrimoniální soudní pravomoc pro statek Střeble sídlila od roku 1596 do roku 1849 na panství Tachov, kde bylo dohlíženo na ochranu a kontrolu jejich lenních práv. V období mezi 80. lety 17. století a počátkem 18. století za majitelů statku Kramerových vznikla v obci papírna, která zde provozovala svou činnost až do počátku 19. století. V období 60. let 18. století za majitelky statku Rozálie Schwesingerové z Effelsu byl patrně postaven střebelský zámek a v 70. letech 18. století na panství Střebli zřídil sklářský mistr František Koller brusírnu zrcadel a později hamr na cínové folie. Ve 40. letech 19. století se za majitele statku Františka Josefa Hooru na statku nacházelo stále 13 budov tvořených zámekem, pivovarem, leštírnu zrcadel, hostincem a zemědělskými budovami, ve kterých žilo 153 obyvatel. V 80. letech 19. století za majitelů Josefa Weinerta a Antonína Liehnerta byly přestaveny starý mlýn se šlajfem na mlýn a pilu.

Rozlohou veškeré půdy dosahoval statek Střeble v 90. letech 19. století velikosti 321 jiter, ze kterých produktivní půda činila 307 jiter a neproduktivní půda 13 jiter. Produktivní půda byla složena zejména z polí tvořících 118 jiter, luk o 75 jitrech, lesní půdy a houštin o 66 jitrech, pastvin o 44 jitrech a zahrad o velikosti 1 jitru. Neproduktivní půdu tvořily zástavby, silnice, potoky apod. Zástavba obce Střeble se v období 19. století příliš neměnila, ke změnám začalo docházet až prodejem statku makléřské firmě Goldstein a Rosenfeld v roce 1902, která jej posléze rozprodala malým soukromým zemědělcům, kteří téměř všechny hospodářské a technické budovy přestavěli na obytné domy a na zakoupených pozemcích bývalého statku vytvořili novostavby. Dominantní třídláná dvoupatrová budova zámku vyhořela v roce 1923 a na místě, kde dříve stála, byly později ve 20. letech 20. století z jejího materiálu vystaveny tři obytné zemědělské usedlosti. Dřívější pivovar byl přestaven na hostinec, technické stavby mlýna a pily se od konce 19. století téměř nezměnily, z kovárny a spodní brusírny zrcadel se stala hospodářská obydlí stejně jako z hospodářských staveb sýpky a někdejšího přístřešku.

Nedaleko stojící Nový Dvůr zůstal téměř nezměněn a v katastru obce přibýly další čtyři obytné budovy, z nichž dům č. 19 a 20 byly naproti sobě stojící Hotel zur Landesgrenze a budova celnice u cesty vedoucí z Československa do Německa.

Po odsunu německého obyvatelstva v roce 1945 začala veškerá zástavba obce Střebles pustnout, jediný stojící dům č.p. 10 byl v roce 1956 vypálen a společně s ostatními ruinami budov zbourán pomocí těžké techniky (Schuster 2000: str. 264). V 60. letech 20. století byl zbořen i Hotel zur Landesgrenze stojící u cesty naproti české celnici. Ta se tak stala jediným domem spadajícím pod obec Střebles stojícím do současné doby. Tato budova spadala pod celní správu až do počátku 21. století, kdy byla soukromými vlastníky přestavěna nejprve na kasino a později na čerpací stanici F1, která zde stojí dodnes. V místnostech nad čerpací stanicí se nalézá muzeum železné opony. V současné době lze bývalou střebelskou cestou směrem od budovy celnice dojít na místo, kde se nacházel tzv. horní šlajf (obr. 32), od kterého kousek dál stojí na falcké straně zbytky Speckerova mlýna. Do oblasti bývalé obce vede stále zachovaný mlýnský náhon. V centrální zástavbě lze podle plánu obce najít místa, kde kdysi stávaly kamenné domy, některé podle jejich sklepních částí. Vynikají zde zbytky valeně klenutého sklepa bývalého zámku (obr. 33) a nedaleko stojící lednice Kreutzerova mlýna (obr. 34). V oblasti střebelského rybníku stojí zbytky Biermaierova mlýna (obr. 35), u kterého lze také spatřit sklepní část (obr. 36).

4. Demografie obyvatelstva

Cílem bakalářské práce týkající se demografie obyvatelstva bude poukázat podle dostupných písemných pramenů pocházejících z archů sčítání lidu z období od roku 1869 do roku 1939 na celkový počet obyvatel obce, počet mužů a žen, průměrný věk obyvatel, druh zaměstnání a způsob obživy v obci, etnické složení a náboženské vyznání sčítaných osob, počet obytných stavení a další možné dostupné informace. Podle matrik týkajících se uzavírání sňatků bude cílem výzkumu zaměřit se na lokality původu novomanželů, jejich věk při vstupu do manželství, průměrný počet sňatků a podle data uzavření sňatku v matrice a data narození dětí ve sčítání lidu poukázat na mimomaželská početí zejména v 70. letech 19. století. Tato bakalářská práce obsahuje v 8. kapitole opisy sčítacích archů z let 1869–1920 a v 9. kapitole opis se sbírky matrik z let 1848–1922.

4. 1. Matrika sňatků z let 1848–1922

Matriky zdomácněly v katolických částech Evropy až v 16. století zásluhou tridentského koncilu v roce 1563, který je přikázal farářům vést z důvodu určení řádného zplození manželských dětí matriky snoubenců a svědků svatby. Děti z těchto svazků byly posléze zapisovány do křestních matrik, ke kterým později přibýly i matriky zemřelých. Jednalo se tedy o písemné prameny zaznamenávající tři mezníky individuálního životního cyklu člověka, ke kterým patřilo narození jedince, založení jeho rodiny sňatkem a jeho úmrtím (Petráň 1995: str. 151).

Z uvedených druhů matrik je ve Státním oblastním archivu v Plzni uložena pro Střebles jen sbírka svatebních matrik, ze které lze vyčíst datum konání svatby, bydliště a informace o ženichovi a nevěstě a jejich rodičích, vyznání, stáří v den svatby, stavu (svobodném či vdovském), svědcích a soukromém majetku. Podle této sbírky matrik se v letech 1848–1922 událo v obci Střebles 76 svateb, za 74 let těchto zápisů vychází tedy 1 svatba za rok. K nejvíce

svatbám za rok došlo v roce 1919, kdy se uskutečnily 4 svatby, více svateb se také uskutečnilo v letech 1848–1853. Srovnáním matriční knihy se sčítacími archy lidu lze porovnat pouze 26 manželských párů, z čehož lze usoudit, že v obci probíhala velká migrace obyvatelstva. Dalších 30 svateb vzniklo soužitím s partnerem z jiných lokalit, docházelo tedy k neolokalitám či patrilokalitám do jiných obcí. Věk novomanželů býval mnohdy vyšší, věkový průměr u mužů při vstupu do manželství činí 31,64 roku a u žen 28,38 let. Muži se z důvodu ovdovění ženili znovu devětkrát, ženy dvakrát. Z porovnaných střebelských manželských párů uvedených v matrikách i ve sčítání lidu se lze dozvědět, že mnoho manželství v 70. letech 19. století bylo uzavřených až po narození dětí, v pozdějších obdobích již docházelo ke svatbám před narozením dětí.

4. 2. Sčítání lidu

Demografii obyvatelstva lze nejlépe pozorovat podle písemných pramenů sčítání lidu, které patřily k nejstarším statistickým úkonům, a jejichž úkolem bylo zjištění údajů o stavu obyvatelstva v určitém okamžiku na daném území. Soupisy obyvatel probíhaly již v minulosti zejména k vojenským a daňovým účelům, zahrnovaly však pouze malou část populace. Kvůli nedostatku informací o obyvatelích byl tedy dne 13. října 1753 vydán patent císařovny Marie Terezie o celoplošném každoročním sčítání obyvatelstva v habsburské monarchii, které vstoupilo v platnost v roce 1754, a které bylo předchůdcem zákona z roku 1869, na jehož základě bylo provedeno sčítání lidu, které zachytilo stav ke dni 31. 12. 1869 (http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i_). Ze starších písemných pramenů se lze o obyvatelích statku Střebli dozvědět pouze informace týkající se jejich počtu, který činil v roce 1838 v obci 153 osob a 13 budov (Sommer 1838: str. 206) a o pět let později při stejném počtu budov stoupl na 206 osob (Palacký 1843: str. 399).

4. 3. Sčítání lidu na území Rakousko-Uherska v letech 1868–1910

Sčítání lidu v roce 1869 se konalo na základě říšského zákona o sčítání vydaného 29. března 1869. Mezi důležité informace pramenící z těchto sčítání patřily zejména aktuální počty přítomných obyvatel, jejich věk a pohlaví, fyzické (např. slepota a hluchota) či mentální vady, státní příslušnost, rodinný stav, náboženské vyznání, obcovací řeč, gramotnost sčítaných osob a postavení v hlavním či vedlejším povolání a odvětví činnosti (http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i_).

Při sčítání lidu z roku 1870 již ve Střebli nedocházelo k výrobě broušeného skla a z původně nahlášených 119 obyvatel v osadě žilo pouze 66 osob. Ostatních 53 obyvatel, převážně sklářů s jejich rodinami, odešlo za zaměstnáním do Bavorska. Statek v tomto období vlastnil Josef Muck z Muckenthalu žijící v Praze, který zde hospodařil od roku 1861 do roku 1874 (Schuster 2000: str. 264). Správcem statku byl František Renner pocházející z Mnichova Hradiště. Muži se živili převážně nádenickou prací v zemědělské výrobě a službou na zámku, ženy hospodařily v domácnosti a staraly se o děti, z nichž podstatná část byla školního a předškolního věku. Na nádenické práce dozíral šafář Georg Zitzmann stanovený vlastníkem nebo správcem statku (Okresní úřad Tachov, inv. č. 426). Profesionální řemesla zde zastupoval mlynář Michael Wild pocházející z Waidhausu, který provozoval mlýn bez tovaryšů, z čehož lze usuzovat, že zemědělská výroba na statku nedosahovala velikých výnosů, dále kovářský mistr Matthias Wilka z Nových Domků, jenž vyráběl zemědělské nástroje a pečoval o zemědělská zvířata a zahradník na zámku Josef Muschik z Bavorska starající se o zámeckou zahradu. Nebyl zde žádný tesař či pracovník se dřevem, z čehož lze usuzovat, že pila vedle

mlýna v této době nebyla používána. Z 66 přítomných německých obyvatel tvořil počet mužů 30 a počet žen 36 obyvatel. Průměrný věk u mužů dosahoval 28,77 roků a u žen 31,3 let. Obyvatel mladších 10 let bylo 14 osob, < 20 let 11 osob, < 30 let 7 osob, < 40 let 10 osob, < 50 let 8 osob, < 60 let 12 osob a < 70 let 4 osoby. Všichni obyvatelé statku byly katolického vyznání. V oblasti statku stálo 13 budov, z nichž pivovar č.p. 3, starý mlýn č.p. 4, střední šlajf č.p. 5, opuštěná stavba č.p. 7 a škola č.p. 8 nebyly obydleny. Sčítací archy mimoto uváděly soupisy domácích zvířat, ptactva a úlů, mezi nimiž jsou zajímavostí označení bývali pro pěstování ve venkovském prostředí (Okresní úřad Tachov, inv. č. 426).

V archu sčítání lidu z roku 1880 přibyly oproti archu z roku 1870 další požadavky k vyplnění rozdělovací zaměstnání na hlavní a vedlejší obživu, jazyk v obcování, znalost čtení a psaní a vady na těle a na duchu. Vlastníkem statku byl při sčítání v roce 1880 Johann Duras, který zde hospodařil v letech 1880 až 1882 (Schuster 2000: str. 264). Tento majitel statku byl také jediným zástupcem českého jazyka v obcování, ostatní používali jazyka německého. Vyznání byli opět všichni katolického, počet obyvatel činil 76 osob, z nichž bylo 42 osob ženského a 34 osob mužského pohlaví (Okresní úřad Tachov, inv. č. 457). Průměrný věk mužů byl 24,76 roků a žen 26,57 let. Obyvatel mladších 10 let bylo 21 osob, < 20 let 14 osob, < 30 let 13 osob, < 40 let 8 osob, < 50 let 6 osob, < 60 let 8 osob, < 70 let 3 osoby a < 80 let také 3 osoby. Většina obyvatel pracovala jako pomocníci na statku v zemědělství a ženy v domácnosti, kde se staraly o děti. Specializovaná řemesla zastupovali mlynářští tovaryši Georg Fenzl, Josef Praggert a Wenzl Engl (mlynářský mistr není v sčítacím archu uveden, patrně zde v tomto období nebyl), kovářský mistr Matthias Wilka, zahradník Wenzl Engl se svým pomocníkem Johannem Englem, ševcovský tovaryš Josef Suda a řezač prken Georg Dobner (pracující zřejmě na pile stojící vedle mlýna). Dvě osoby byly označeny vadné na duchu. Na statku se nacházelo 13 budov, z nichž pivovar č.p. 3, střední šlajf č.p. 5, opuštěné stavby č.p. 6 a 7 a domy č.p. 9 a 11 nebyly obydleny, z čehož plyne, že obydleno bylo pouze 7 budov (Okresní úřad Tachov, inv. č. 457).

Při sčítání lidu v roce 1890 ve sčítacím archu pouze přibyly dotazy týkající se poměru sčítaného k majiteli bytu a zda osoba má v držení dům či pozemek. Na statku v tomto období hospodařil dle Schustera Anton Liehnert, kterému pomáhal jeho zeť Johann Siebenauger (Schuster 2000: str. 264), dle sčítacího archu byl však Siebenauger vlastníkem statku a Lienert je zde zaznamenán pouze jako host. Počet obyvatel se příliš nezměnil od posledního sčítání a činil 74 německých osob, z čehož bylo 41 osob ženského a 33 osob mužského pohlaví (Okresní úřad Tachov, inv. č. 508). Průměrný věk mužů stoupl oproti předchozímu sčítání na 26,64 roků a průměrný věk žen klesl na 24,41 let. Obyvatel mladších 10 let bylo 21 osob, < 20 let 11 osob, < 30 let 13 osob, < 40 let 11 osob, < 50 let 8 osob, < 60 let 5 osob, < 70 let 3 osoby a < 80 let 2 osoby. Specializovaná řemesla zde zastupovali již tradičně kovářský mistr Matthias Wilka, ke kterému v osadě Nový Dvůr přibyl další kovář Johann Engl (při posledním sčítání pomocník zahradníka), mlynářský mistr Andreas Franzenberger se svým synem a zároveň tovaryšem Ludwigem Franzenbergrem, ševcovský mistr Josef Suda a zejména výrobce piva Anton Ubl, který byl po dlouhé době zástupcem pivovarského řemesla na statku a zároveň posledním zdejším výrobcem piva. V domě číslo 1 navíc bydlel obecní učitel Alois Svehla pocházející z Prahy, který učil v budově č.p. 8. Johann Schmidt kromě zemědělské práce provozoval trafikou. Ostatní obyvatelé pracovali opět jako nádeníci v zemědělství, ženy se staraly o domácnost a děti školního či předškolního věku. Obcovacím jazykem zde stále byla němčina. Zástavbu statku opět tvořilo pouze 7 obytných budov (Okresní úřad Tachov, inv. č. 508).

Informacemi se sčítání lidu z roku 1900 příliš nelišilo od sčítání předešlého. Statek Střebli již vlastnil Anton Lienert, jeho zeť Johann Siebenauger se věnoval zemědělství a pivovarnictví. Vyznáním byly opět všechny osoby katolického, počet německých obyvatel statku činil 55 osob, z nichž bylo 31 osob ženského a 24 osob mužského pohlaví (Okresní úřad Tachov, inv. č. 569). Průměrný věk mužů byl 28,62 roku a žen 32,19 let. Obyvatel mladších 10 let bylo 11 osob, < 20 let 14 osob, < 30 let 6 osob, < 40 let 9 osob, < 50 let 10 osob, < 60 let 7 osob, < 70 let 4 osoby a < 80 let 2 osoby. Obyvatelé pracovali stále nejvíce jako čeledíni v zemědělství a ženy v domácnosti, kde se také staraly o děti. Specializované řemeslo zde zastupoval pouze kovářský mistr Matthias Wilka, což svědčí o úpadku statku, neboť již nebyl obsluhován ani mlýn s pilou. V domě č.p. 2 byl ubytován obecní učitel Josef Riedl, který vyučoval v domě č.p. 8. Obcovacím jazykem byla pouze němčina. V oblasti statku se nacházelo 10 domů, z nichž budova mlýna a pily č.p. 5 nebyla obydlena (Okresní úřad Tachov, inv. č. 569).

V roce 1902 byl statek prodán makléřské firmě Goldstein a Rosenfeld, která jej poté rozprodala malým zemědělcům (Schuster 2000: str. 264). Při sčítání lidu v roce 1910 se tudíž změnila sociální a ekonomické podmínky obyvatelů obce Střeble, neboť se již jednalo o osadu s více vlastníky domů a jiného nemovitého majetku živících se převážně vlastní zemědělskou výrobou. Speciální řemesla zde zastupovali truhlářský mistr Andreas Deglmann pocházející z Vídně, který zakoupil střebelský zámek a zřídil v něm truhlárnu, a kterému pomáhali truhlářští tovaryši Laurenz Vogl a Andrey Gil pocházející od Krakova, dále mlynáři Wenzel Kreutzer, který vedle mlýna vlastnil i pilu a Anton Biermaier, kterému pomáhal jeho syn a zároveň mlýnský tovaryš Georg Biermaier (Okresní úřad Tachov, inv. č. 599). Dalšími speciálními profesemi se živil dřevozpracovatelé Johann Lang, Georg Kraus a Georg Kraus ml., pravděpodobně zaměstnaní na pile vedle mlýna a pomocní zedníci Georg Schmid, Johann Schmidt, Wenzel Schmidt, Georg Sima a Wenzel Sima. Oboje poslední řemesla byla v této době prosperující, neboť zde docházelo k mnoha stavbám a přestavbám domů, ke kterým bylo potřeba jak zručných stavebníků tak i materiálu k jejich výstavbě. V osadě dále bydlel Wilhelm Nestler, obecný učitel pocházející z Nových Domků a učící v místní škole, poslední bydlící sklářský mistr Franz Sima, který však pracoval v Bavorsku, dráteník Andreas Sztekal pocházející z Uherska a konečně Margareta Lang, která se ve svých 14 letech živila jako dámská krejčová. V obci bydlelo během sčítání 104 obyvatel, z čehož 53 obyvatel bylo mužského pohlaví a 51 pohlaví ženského. Průměrný věk mužů činil 24,15 roku, průměrný věk žen 25,31 let. Obyvatel mladších 10 let bylo 28 osob, < 20 let 25 osob, < 30 let 12 osob, < 40 let 11 osob, < 50 let 10 osob, < 60 let 11 osob a < 70 let 7 osob. Obcovací řečí zde byla pouze němčina, náboženství všichni uvedli katolické. V tomto období zde již bylo vystaveno 17 domů, dům č.p. 12 zde není ještě uveden (Okresní úřad Tachov, inv. č. 599).

4. 4. Československá sčítání lidu v roce 1921 a 1930

Při prvním československém sčítání lidu v roce 1921 nastalo od posledního sčítání lidu vlivem první světové války mnoho změn v demografickém počtu obyvatelstva způsobeném především válečnými ztrátami. Toto sčítání se uskutečnilo dne 15. února 1921 a za důležité informace se považovalo zjištění národnosti obyvatelstva, které mělo potvrdit oprávnění vzniku samostatné Československé republiky, k dalším hlediskům jiných důležitých kulturních charakteristik patřilo náboženské vyznání či bezvyznání obyvatelstva a zjištění povolání obyvatelstva a jeho posouzení s povoláním k 16. červenci 1914, čímž byly zjištěny sociální a profesní změny mezi dobou předválečnou a poválečnou. (http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i).

Při sčítání lidu v roce 1921 se měnily nejen sociální a ekonomické podmínky obyvatel obce Střeblo, ale také podmínky politické. Tato změna se týkala zejména ženské části rodiny Deglmannových pocházející z Vídně, která se vznikem Československé republiky stala cizozemskou menšinou. Cizozemců bylo v obci celkem 11, vedle zmíněných Deglmannů tvořících rakouskou menšinu zde bylo 6 osob zastupujících menšinu německou, jedna osoba menšinu ukrajinskou a jedna osoba pocházela z USA. Náboženství zde stále přetrvávalo katolické, mateřským jazykem byla němčina, v obci se nacházela pouze jedna osoba československé národnosti Wenzl Rosák pocházející z Chlumu u Třeboně a žijící u Deglmannových (Okresní úřad Tachov, inv. č. 17). V době sčítání v obci byl poměr obou pohlaví téměř stejný, neboť zde bydlelo 171 obyvatel, z nichž ženy tvořily 86 osob a muži osob 85. Průměrný věk žen činil 25,55 roků a průměrný věk mužů 25,96 let. Obyvatel mladších 10 let bylo 48 osob, < 20 let 33 osob, < 30 let 34 osob, < 40 let 19 osob, < 50 let 11 osob, < 60 let 12 osob, < 70 let 7 osoby, < 80 let 4 osoby a < 90 let 1 osoba. V tomto období lze již v obci nalézt množství rozličných zaměstnání, kdy zde bydleli dva ševci, Wenzel Sima a Josef Plobner, který provozoval svou živnost v Polesí č.p. 1, mistr truhlář Andreas Deglmann, jeho dcera Leopoldina pracující jako modistka, soustružníci Rudolf Heidereich, Wenzel Klier a Josef Weber, těžaři dřeva Johann a Eduard Koppovi, zámečnický tovaryš Josef Kopp, účetní Franz Einhorn apod. Ve sčítání lidu lze také najít první výměnkáře na statcích, je zde zapsán jediný válečný invalida v obci Georg Plobner a obecný učitel Josef Miller pocházející z Bohuslavi a bydlící v domě č.p. 18. V obci již bylo vybudováno 18 domů tvořících 29 bytových jednotek (Okresní úřad Tachov, inv. č. 17).

Druhé československé sčítání lidu bylo stanoveno na den 1. prosince 1930 a jeho obsah sčítání byl v několika směrech rozšířen o mnoho nových dotazů, mezi které přibyla hlavně šetření o minulém bydlišti přistěhovaných sčítaných osob a zjišťování údajů o plodnosti žen (http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i_). Při sčítání lidu v roce 1930 v obci bydlelo 132 obyvatel, z nichž ženy tvořily stejně jako muži 66 osob. Průměrný věk žen činil 28,24 roků a průměrný věk mužů 30,27 let. Obyvatel mladších 10 let bylo 30 osob, < 20 let 23 osob, < 30 let 20 osob, < 40 let 17 osob, < 50 let 14 osob, < 60 let 11 osob, < 70 let 11 osob, < 80 let 5 osob a < 90 let 1 osoba. Náboženství zde stále přetrvávalo katolické a mateřským jazykem byla němčina (Státní úřad statistický I., inv. č. 752). Ze zaměstnání v obci převládalo zemědělství následované dřevařstvím provozovaným v Kreutzerově pile, kde se připravovalo dříví pro výrobu tužek a ve Waidhausu. Mimo tato řemesla zde byla provozována pohostinství Wenzelem Deglmannem a Adamem Dobnerem, Josef Kraus vlastnil ve Střebli trafikou, Josef Plobner se živil ševcovským a Franz Biermaier s Wenzlem Kreutzerem mlynářským řemeslem. Dále zde byli zedníci Franz Hagen, Georg Schmidt, Karl, Georg a Franz Simovi, kovář Eduard Sima a švadlena Marie Schmidtová, v domě č. p. 5 žil obecní učitel Bruno Deglmann. Ženy vykonávaly hospodářské práce a staraly se o děti. V obci již bylo postaveno 19 domů (Státní úřad statistický I., inv. č. 752).

4. 5. Sčítání lidu v roce 1939

Další československé sčítání lidu se mělo uskutečnit v roce 1940, avšak jeho konání na území Protektorátu Čechy a Morava bylo zabráněno částečně z důvodu nepřipravenosti a s úmyslem neposkytnout okupační mocnosti podklady týkající se válečného hospodářství (http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i_). Toto sčítání již bylo na sudetském území prováděno úřady nacistického Německa v noci ze 16. na 17. května 1939. Během tohoto sčítání lidu v obci bydlelo 148 obyvatel, z nichž 77 obyvatel bylo mužského pohlaví a 71 obyvatel pohlaví ženského. Průměrný věk mužů činil 28,54 roků, průměrný věk žen 33,26 let (Státní úřad statistický I., inv. č. 833). Obyvatel

mladších 10 let bylo 35 osob, < 20 let 37 osob, < 30 let 14 osob, < 40 let 22 osob, < 50 let 22 osob, < 60 let 8 osob, < 70 let 14 osob, < 80 let 4 osoby a < 90 let 2 osoby. Obcovací řečí zde byla pouze němčina, náboženství všichni obyvatelé uvedli katolické. Kromě převládajících zemědělských, dřevařských a mlynářských řemesel a pohostinství bylo v obci provozováno zednické, ševcovské a další zaměstnání, v obci bydlel obecní učitel Otto Guber, finanční úředník Eduard Kopp a prodavačka Helena Walfinger. Ženy vykonávaly hospodářské práce a staraly se o děti. V obci již bylo postaveno všech 20 domů (Státní úřad statistický I., inv. č. 752).

Po sčítání lidu z roku 1939 začala dne 1. září napadením Polska německými vojsky 2. světová válka. Po vyhlášení mobilizace museli do německé armády nastoupit také odvedení muži ze sudetských oblastí, což se nevyhnulo ani obyvatelům obce Střebles. Ve válečných letech 1939–1945 se stali padlými či nezvěstnými Následující obyvatelé této osady: Friedl Kaaden, Eduard Kopp, Josef Kreutzer, Josef Lang, Wenzl Lang, Heinrich Walter a Josef Zitzmann (Schmidt 1973: str. 109). Další sčítání lidu proběhlo v roce 1950, to se však již německými obyvateli opuštěné a zčásti zbořené obce Střebles nacházející se v zakázaném hraničním pásmu netýkalo.

5. Závěr

První historické prameny o střebelské oblasti pocházejí ze dne 7. ledna 1387 a týkají se zde postaveného hamru. Původně měl tento hamr stát na hornofalckém území, které však bylo v důsledku vystavení vodního jezera Vraneč pozdějšími kompenzacemi úpravy hranic prohlášeno za území české. Tyto úpravy hranice měly za následek neustálé územní spory o střebelskou oblast. Před rokem 1587 dosavadní vlastník Střebles Kaspar Mayer vystavěl na zdejším pozemku zemědělská stavení, zřídil zde mlýn a znovu zprovoznil hamr ležící na falcké straně potoka. Pro územní spory s přimdským lenním pánem Adamem ze Švamberka byl několikrát vězněn. Od roku 1596 do roku 1849 sídlila lenní vrchnost a společně s ní patrimoniální soudní pravomoc pro statek Střebles na panství Tachov.

K historickým mezníkům této oblasti patří boje třicetileté války, které se zde v roce 1621 odehrály mezi vojsky protestantského velitele Ernesta Mansfelda a bavorského polního maršála Johanna Tillyho. Vojenská opevnění z tohoto období věrně zachycuje Kolbeho mapa z roku 1766. V období mezi 80. lety 17. století a počátkem 18. století za vlastnictví statku rodinou Kramerových byla na střebelském statku vystavena papírna, která zde byla provozována až do začátku 19. století. V období 60. let 18. století byl na statku za majitelky statku Rozálie Schweßingerové z Effelsu vystaven dvoupatrový zámek, úspěšný sklářský mistr František Koller zde nechal v roce 1777 zříditi brusírnu zrcadel a v roce 1788 hamr na cínové folie.

Ačkoliv byla obec Střebles od roku 1838 vyměřena jako samostatný katastrální úřad, od roku 1849 patřila pod místní úřad obce Rozvadov. Farní úřad nejprve spadal pod Waidhaus, v roce 1787 byl ale církevně přeřazen pod Nové Domky a v roce 1813 pod Rozvadov. Ke střebelskému panství náležel Nový Dvůr skládající se ze dvou obytných stavení a v dřívějších dobách vesnice Trutz a sídliště Turkovy Domky. Rozlohou veškeré půdy statek Střebles ještě v 90. letech 19. století dosahoval velikosti 321 jiter, ze kterých produktivní půda činila 307 jiter a neproduktivní půda 13 jiter. Produktivní půda byla složena zejména z polí tvořících 118

jiter, luk o 75 jitrech, lesní půdy a houštin o 66 jitrech, pastvin o 44 jitrech a zahrad o velikosti 1 jitru. Neproduktivní půdu tvořily zástavby, silnice, potoky apod.

Na počátku 19. století bylo na území střebelského statku prováděno broušení a leštění zrcadel v budovách zvaných šlejfy, které jsou dobře rozpoznatelné na katastrální mapě pocházející z roku 1838. V tomto období zde byla vysoká zaměstnanost, v obci bydlelo 153 osob a stálo zde 13 budov. V roce 1843 při stejném počtu budov stoupl počet obyvatel dokonce na 206 osob. Za vlastníka statku Střebles Josefa Mucka z Muckenthalu v 70. letech 19. století již však nebyl odbyt broušeného skla příliš veliký, a proto tento nájemce podnik zrušil. Z tohoto období již lze popsat z písemných pramenů sčítání lidu a matrik život obyvatel obce. Lze se z nich dozvědět, že zrušením sklářského podniku ze statku odešlo 53 osob, zejména sklářských pracovníků a jejich rodin, do nedalekého Bavorska. Na statku zůstalo pouze 66 obyvatel živících se převážně nádenickou prací v zemědělské výrobě a s ní spojenými dalšími pracemi.

Tyto archy sčítání lidu z období 1869–1920 jsou k bakalářské práci přiloženy, stejně jako sbírka svatebních matrik obce Střebles. Podle této sbírky matrik se v letech 1848–1922 událo v obci Střebles 76 svateb. Srovnáním matriční knihy se sčítacími archy lidu lze usoudit, že v obci probíhala velká migrace obyvatelstva. Svatby vznikaly mezi partnery ze stejné obce i z jiných lokalit, podle těchto zdrojů docházelo k častým neolokalitám či patrilokalitám do jiných obcí. Věk novomanželů býval mnohdy vyšší, věkový průměr u mužů při vstupu do manželství činil 31,64 roku a u žen 28,38 let. Zajímavostí je při porovnání střebelských matrik a archů sčítání lidu zjištění, že mnoho manželství v 70. letech 19. století bylo uzavřených až po narození dětí, v pozdějších obdobích již docházelo ke svatbám před narozením dětí.

V 80. letech 19. století vlastnil statek Střebles Johann Duras, který zde hospodařil pouze krátce a již prodělečný statek s neobydlenými a chátrajícími budovami opět prodal. Tento majitel byl po dlouhou dobu jediným obyvatelem statku používající český jazyk jako obcovací řeč. Počet obyvatel v tomto období činil 76 osob, na statku se nacházelo 13 budov, z nichž pivovar č.p. 3, střední šlajf č.p. 5, opuštěné stavby č.p. 6 a 7 a domy č.p. 9 a 11 nebyly obydleny. V 90. letech 19. století za vlastníků statku Josefa Weinerta a Antonína Liehnerta proběhla přestavba bývalého středního šlajfu a mlýnu na mlýn a pilu, ke kterým byl vyhlouben nový mlýnský náhon. Na statku Střebles hospodařil Johann Siebenauger se svou rodinou, za jehož vlastnictví se v obci nacházelo 74 osob. V tomto období naposledy docházelo k výrobě piva.

Na počátku 20. století vlastnil statek švagr Johanna Siebenaugera Anton Lienert a v tomto období nastal konečný úpadek statku. Statek byl proto v roce 1902 prodán makléřské firmě Goldstein a Rosenfeld, která jej poté rozprodala malým soukromým zemědělcům. Tímto se změnila sociální a ekonomické podmínky obyvatelů obce Střebles, neboť se jednalo o osadu s více soukromými vlastníky movitého i nemovitého majetku živící se převážně vlastní zemědělskou výrobou. Docházelo k pronikání specifických řemesel do obce, vystavení nových budov a demografickému růstu. Ve 40. letech 20. století v obci stálo 20 domů a žilo zde 148 obyvatel.

Připojením obce Střebles nacházející se na sudetském území k Německu v roce 1938 a vznikem 2. světové války v roce 1939 museli do německé armády nastoupit také odvedení muži ze sudetských oblastí, což se nevyhnulo ani obyvatelům obce Střebles. V pozdějších válečných letech se někteří z nich stali padlými a nezvěstnými. Po odsunu německého obyvatelstva v roce 1945 docházelo k pustnutí obce a v roce 1956 z důvodu její lokality

v zakázaném pásmu k jejímu zbourání pomocí těžké techniky. V 60. letech 20. století byl zbourán i Hotel zur Landesgrenze stojící u cesty naproti české celnici, která se tak stala jediným domem spadajícím pod obec Střeble stojícím do současnosti. V současné době lze nalézt v oblasti, kde bývalá obec Střeble stála, pouze kamenné rozvaliny, místy podsklepené, mezi nimiž vyniká sklep bývalého zámku a lednice mlýna s vodním náhonem.

Cílem této bakalářské práce bylo na základě studia literatury, dostupných současných i historických pramenů a vlastního terénního výzkumu popsat kompletní historii obce Střeble zaměřenou zejména na 19. a 20. století, dále na její zástavbu, architekturu, veškerou v ní prováděnou výrobu a sociální strukturu obyvatel v raném novověku a novověku. Komparativním a kompilativním studiem literatury a archivních pramenů byly tyto cíle naplněny, mezi důležitá zjištění patří historický vývoj obce Střeble, velikost zástavby v obci, počet domů a jejich účel a stav, dále počet místních obyvatel a jejich měnící se sociální struktura a způsob obživy. K zajímavostem patří například zjištění mimomaželských počtů zejména v 70. letech 19. století a uvedení bývolů jako domácích zvířat v soupisech domácích zvířat, ptactva a úlů ve sčítání lidu z roku 1869.

Na tehdejší československé území se nacházela množství obydlí, která byla z různých důvodů opuštěna, vysídlena a zničena, a která již nikdy nebyla obnovena. Další bádání by se měla zaměřovat na osudy těchto zaniklých osad.

6. Použité zdroje

Literatura:

GABRIEL, František. *Pivovarnictví v západních Čechách do počátku 18. století*. Minulostí západočeského kraje VII., 1970, str. 135–165.

HOFMANN, Gustav. *Papírna ve Střebli*. Sborník okresního muzea v Tachově 15, 1982, str. 43–47.

HONL, Ivan. *Kolbeho hraniční mapy Rozvadovska z r. 1766 a 1768*. Minulostí Plzně a Plzeňska II., 1959, str. 99–107.

HLÁVKA, Jiří. KADERA, Jiří. *Historie železářství a uhlířství v Českém lese*. PBtisk s.r.o. Příbram. 2010.

KOFERL, Josef. *Koferl Werk. Der politische Bezirk Tachau (herausgegeben 1890) und Supplement zur Heimatstunde des politischen Bezirkes Tachau (herausgegeben 1895)*. Tachov, 1890. Nové vydání Geretsried, 1985.

Kolektiv autorů. *Český les. Příroda-historie-život*. Baset. Praha. 2005.

Kolektiv autorů. *Seznam a mapa vodních děl republiky Československé. Stav koncem roku 1930*. Sešit 5. Okresní finanční ředitelství Cheb. Praha. 1932.

Kolektiv autorů. *Tereziánský katastr český. Svazek 2. Rustikál (kraje K-Ž). Sumář a rejstřík*. Archivní správa ministerstva vnitra. Praha. 1966.

NOVÝ, Luboš. *Dějiny techniky v Československu do konce 18. století*. ACADEMIA, nakladatelství Československé akademie věd. Praha. 1974.

PALACKÝ, František. *Popis království českého*. Praha. 1848.

PETRÁŇ, Josef a kolektiv. *Dějiny hmotné kultury I / 1*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1985.

PETRÁŇ, Josef a kolektiv. *Dějiny hmotné kultury I / 2*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1985.

PETRÁŇ, Josef a kolektiv. *Dějiny hmotné kultury II / 1*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 1995.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Putování po zaniklých místech Českého lesa II. Tachovsko*. Nakladatelství Českého lesa. Domažlice. 2011.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Sklářství v Českém lese na Domažlicku a Tachovsku. Místopis skláren, brusíren a leštíren*. Nakladatelství Českého lesa. Domažlice. 2009.

SCHMIDT, Josef. *Heimatatlas des ehemaligen politischen Bezirkes Tachau – Pfraumberg. Geretsried: Heimatkundlicher Arbeitskreis der Tachauer in Geretsried und Ehrenheimatkreisbetreuer StR.* 1973.

SCHUSTER, Franz. *Tachau - Pfraumberger Heimat.* Weiden, 1962. Rieden, 2000.

SOMMER, Johann, Gottfried. *Das Königreich Böhmen. Statistisch - topographisch dargestellt. Sechster band. Pilsner Kreis.* Praha. 1838.

ŠKABRADA, Jiří. *Lidové stavby.* Argo. Praha. 2005.

Archivní prameny:

Národní archiv Praha, fond Státní úřad statistický I., inventární číslo 752, Sčítání obyvatelstva ČSR v roce 1930.

Národní archiv Praha, fond Státní úřad statistický I., inventární číslo 833, Sčítání obyvatelstva v roce 1939.

SOkA Tachov, Archiv obce Rozvadov, fond Péče o bezpečnost a veřejný pořádek, inventární číslo 27, Plány staveb domů Střeble.

SOkA Tachov, Okresní úřad Tachov, fond Vodní stavby, inventární číslo 20, Plán mlýnského náhonu z roku 1883.

SOkA Tachov, Okresní úřad Tachov, fond Vodní stavby, inventární číslo 21, Stavební plán mlýna z roku 1883.

SOkA Tachov, fond Okresní úřad Tachov, inventární číslo 17, Sčítání lidu z roku 1921.

SOkA Tachov, fond Okresní úřad Tachov, inventární číslo 426, Sčítání lidu z roku 1869.

SOkA Tachov, fond Okresní úřad Tachov, inventární číslo 457, Sčítání lidu z roku 1880.

SOkA Tachov, fond Okresní úřad Tachov, inventární číslo 508, Sčítání lidu z roku 1890.

SOkA Tachov, fond Okresní úřad Tachov, inventární číslo 569, Sčítání lidu z roku 1900.

SOkA Tachov, fond Okresní úřad Tachov, inventární číslo 599, Sčítání lidu z roku 1910.

SOkA Tachov, fond Plány a mapy, bez inventárního čísla, Kolbeho mapa z roku 1766.

SOkA Tachov, fond Soudní okres Přimda, bez inventárního čísla, Katastrální mapa Střeble z roku 1838.

SOkA Tachov, fond Spolupůsobení ve státních záležitostech, Lesní záležitosti, těžba dřeva, pracovní síly.

SOA Plzeň, fond Sběrka matrik západních Čech, SM 4429, sign. Rozvadov 19.

SOA Plzeň-pobočka Klášter u Nepomuku, fond Majetkové a právní záležitosti statku Střeble, inventární číslo 589, Plán papírny, rok neuveden.

SOA Plzeň-pobočka Klášter u Nepomuku, fond Mlýny, inventární číslo 661, Plán nivy z roku 1883.

Elektronické zdroje:

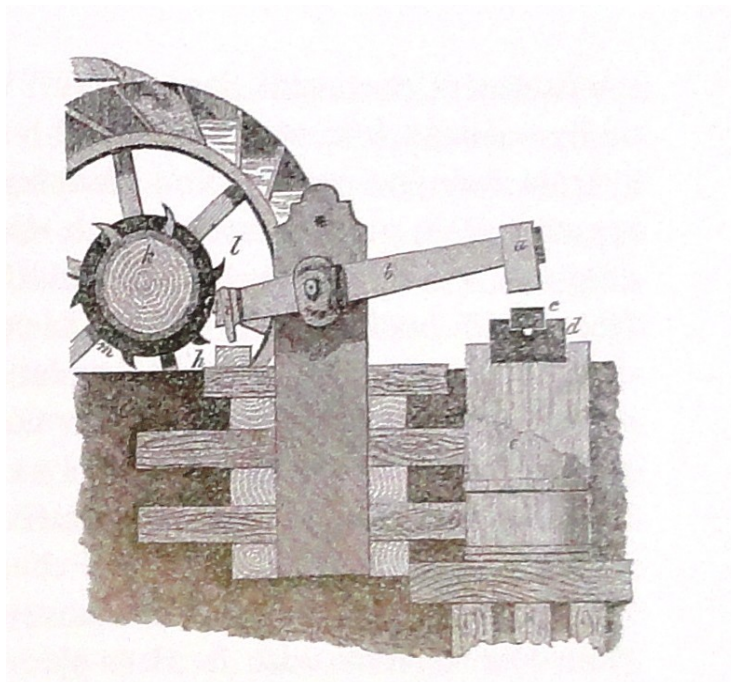
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i_

Soukromá sbírka Karl-Heinze Zintla, fotografie a písemné materiály:

VOIT, Josef. *Das Freigut Ströbl. Gründung, Blütezeit und Zerstörung eines Böhmerwalddorfes*. Nепublikováno, Mnichov. 1977. (použité strany 14–16 v obrazové příloze pod čísly 29–31).

Fotografie k obrázkům č. 2., 8., 9., 10., 11., 13., 16., 17., 18., 19., 20., 29., 30. a 31.

7. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

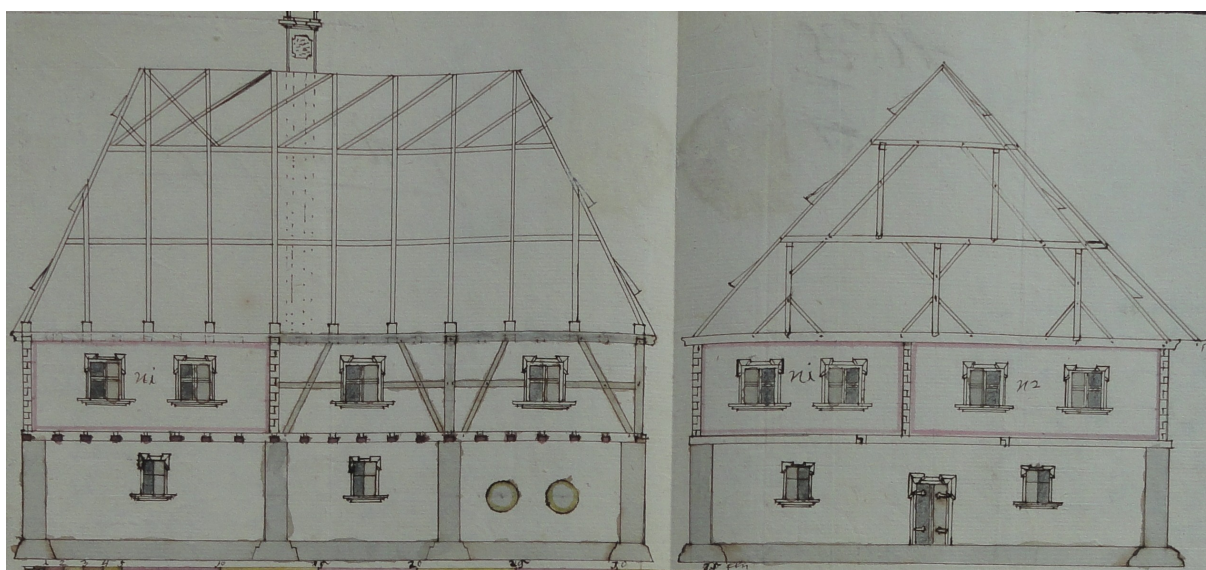
Obr. 1. Schéma železářského bucharu, tzv. hamru (Historie železářství a uhlířství v Českém lese, str. 15).

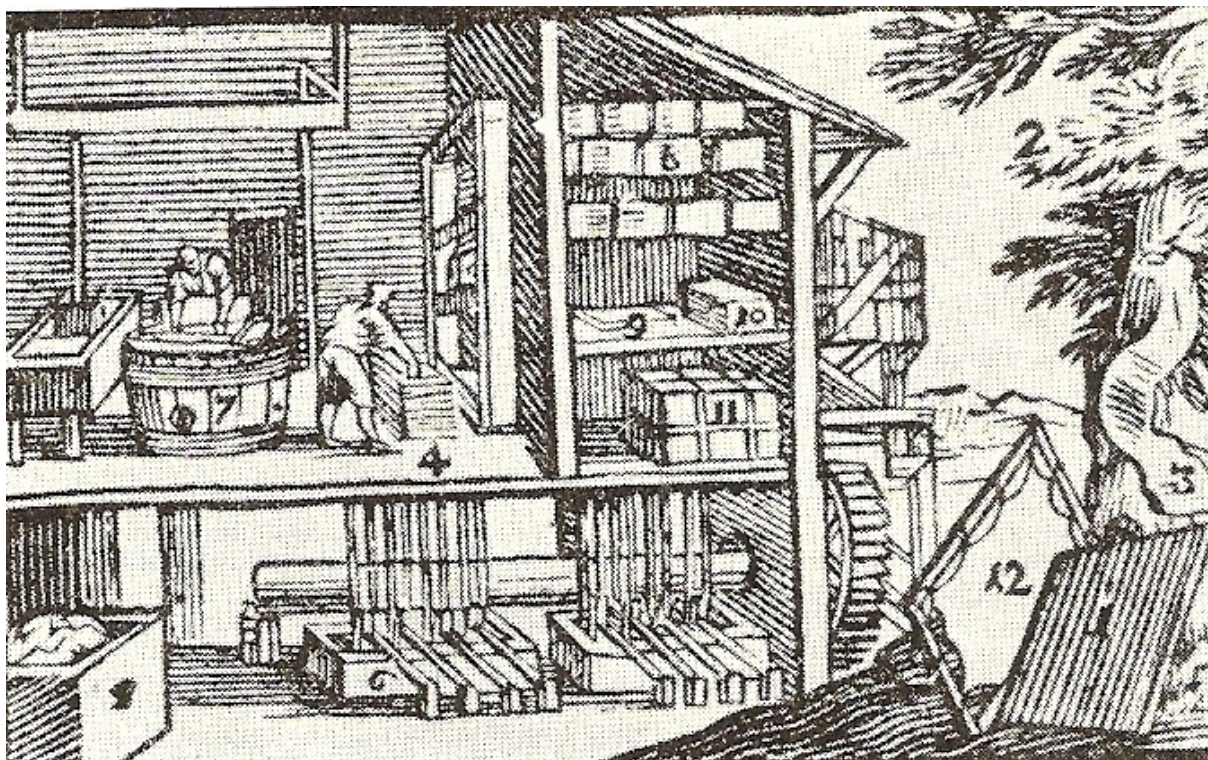
Obr. 2. Speckerův mlýn nalézající se na hornofalcké straně hranic (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

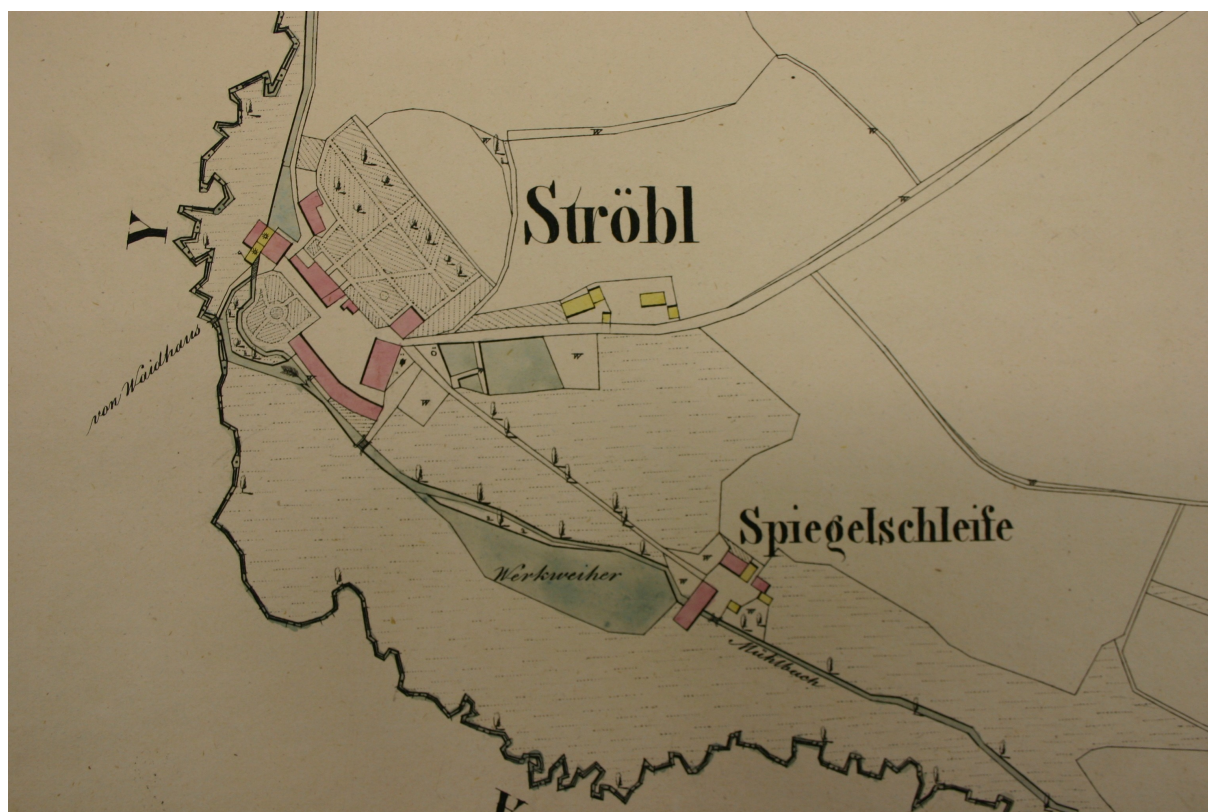
Obr. 3. Detail střebelského statku na Kolbeho mapě z roku 1766, na níž je znázorněna Střeble společně se vsí Trutz a ovčírnou. V pravé spodní části mapy lze zahlédnout u střebelského rybníka mlýn, který byl v této době papírnou (SOka Tachov, fond Plány a mapy).

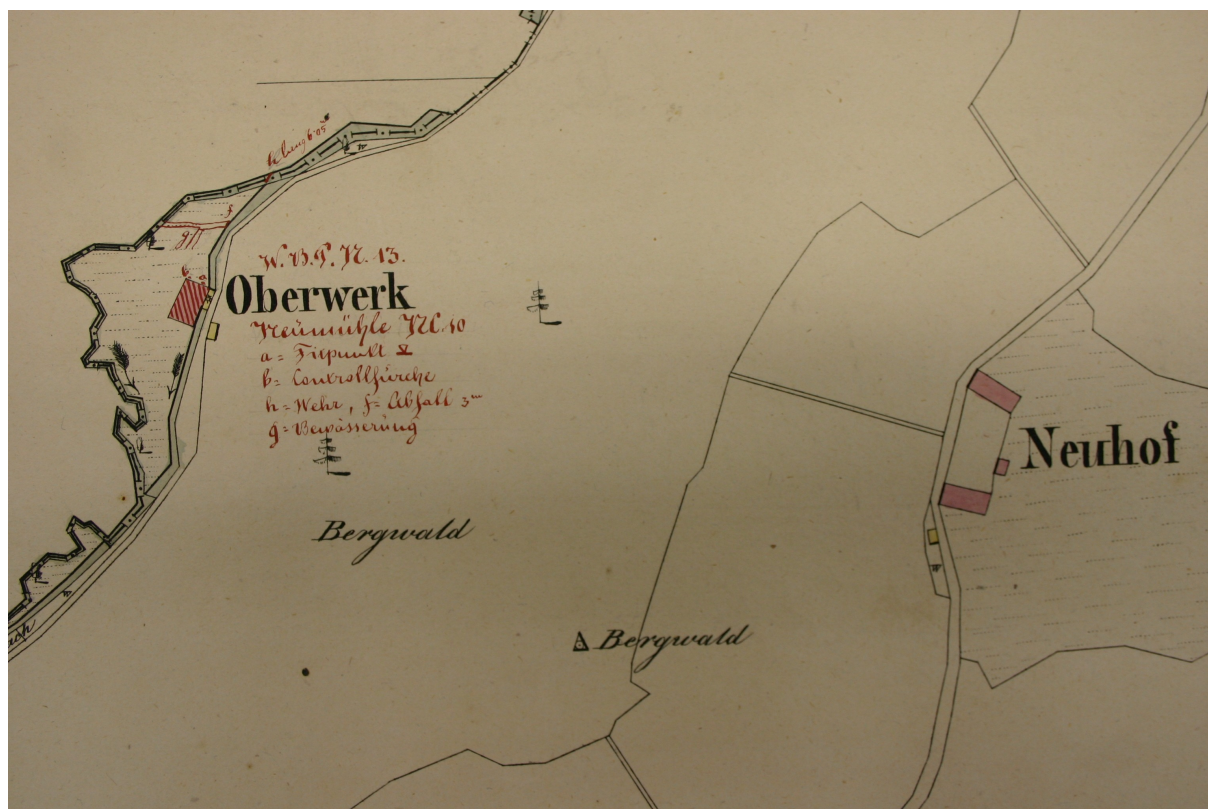
Obr. 4. Plán budovy střebelské papírny (SOA Plzeň, pobočka Klášter u Nepomuku, fond Majetkové a právní záležitosti statku Střeble).

Obr. 5. Provoz papírny podle J. A. Komenského (*Dějiny techniky v Československu do konce 18. století*, str. 492).

Obr. 6. Detail mapy cisařských povinných otisků z roku 1838 znázorňující centrální zástavbu statku Strěble (SOKA Tachov, fond Katastrální mapy).

Obr. 7. Detail mapy císařských povinných otisků z roku 1838 znázorňující Nový Dvůr a tzv. horní šlejf (SOKA Tachov, fond Katastrální mapy).

Obr. 8. Střebelský zámek na pohlednici z roku 1920. Po levé straně stojí budovy mlýna a pily, za nimi bývalý pivovar (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

Obr. 9. Zvon ze střebelské zvonice umístěné od roku 1937 na domě č. 2, odkud byl na konci 2. světové války převezen do vesnice Braunetsrieth. Zvon byl vyroben Jakobem Wilhelmem Seitzem v Plzni (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

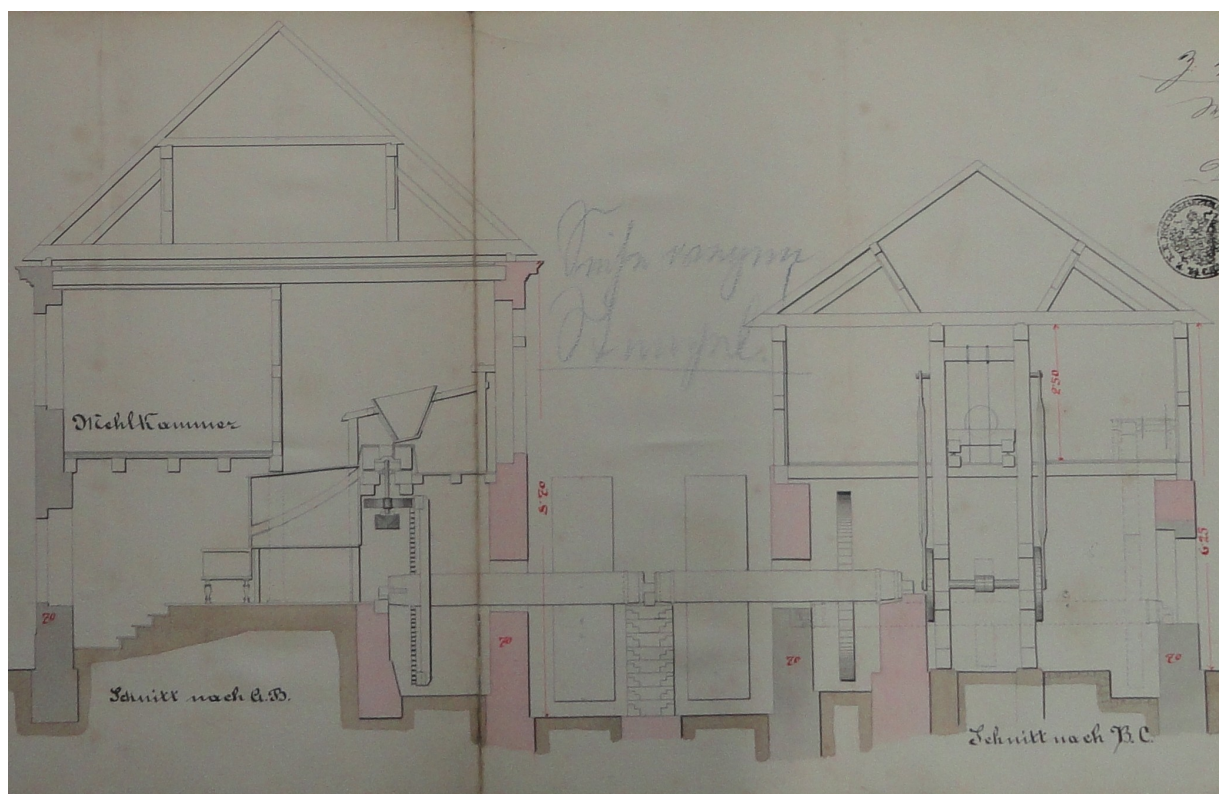

Obr. 10. Slavnost svěcení zvonu a jeho umístění do zvonice v budově č.2. Fotografie pochází z roku 1937, v pozadí lze spatřit bývalý střední šlajf a pozdější Kreuzerův mlýn, po pravé straně vpředu dům č. 5 a blíže stojící dům č. 2, na kterém byla zvonice vystavěna. Domy č. 2 a č. 5 stávaly na pozemku zástavby bývalého zámku shořelého v roce 1923 (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

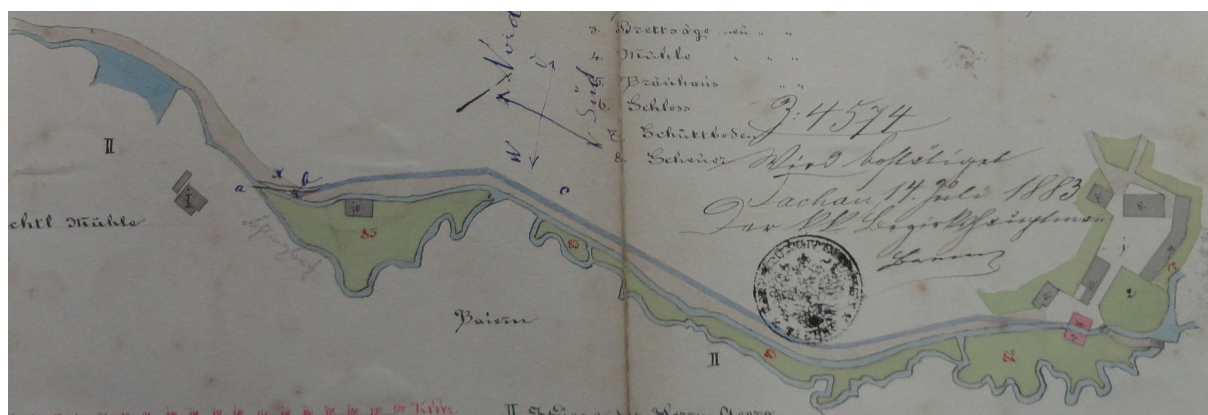
Obr. 11. Slavnost svěcení zvonu v roce 1937. V popředí kmotra zvonice Erna Kreutzer, Anna Schmidt a Erna Sima. V pozadí Kreuzerův mlýn (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

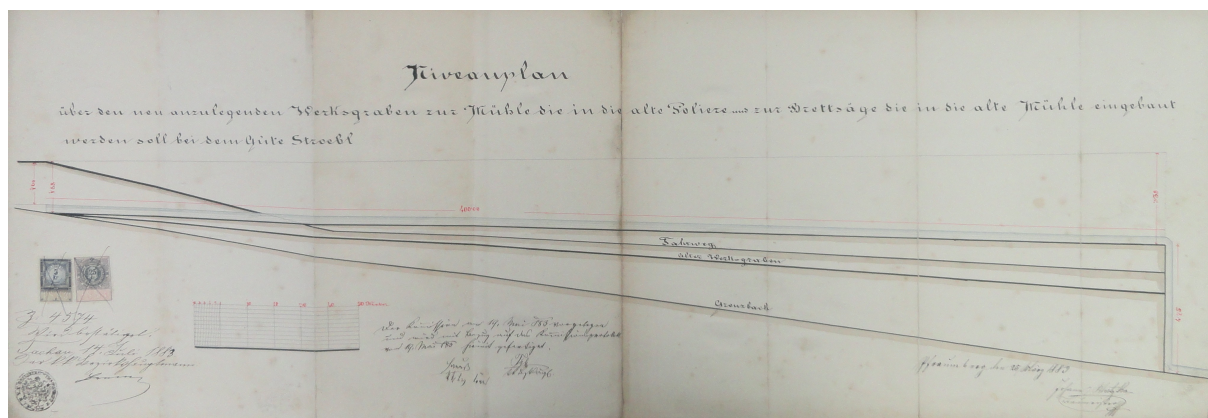
Obr. 12. Průřez budovami mlýna a pily, lze spatřit tvar mlecí komory a tzv. staré české složení mlýna (Stavební plán 1883, SOKA Tachov, fond Vodní stavby).

Obr. 13. Slavnost svěcení zvonu v roce 1937. Dům č. 5, v pozadí vlevo dům č. 1 Johanna Koppa postavený z materiálu shořelého zámku (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

Obr. 14. Situační plán nového mlýnského náhonu z roku 1883. Zcela vlevo je možno zahlédnout Speckerův mlýn nacházející se na falcké hranici, vpravo od něj stojí horní šlajf, v centrální zástavbě se na pravé straně nachází červeně označené budovy mlýna a středního šlajfu, zámku, pivovaru, sýpky, přístřešku a stáje (SOKA Tachov, fond Vodní stavby).

Obr. 15. Plán nivy potoka z roku 1883 zvyšující jeho spád o 4,75 metru oproti toku Hraničního potoka (SOA Plzeň-Kláster u Nepomuku, fond Mlýny).

Obr. 16. Slavnost svěcení zvonu v roce 1937. Dům č. 2 se zvonící, v pozadí dům č. 18 (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

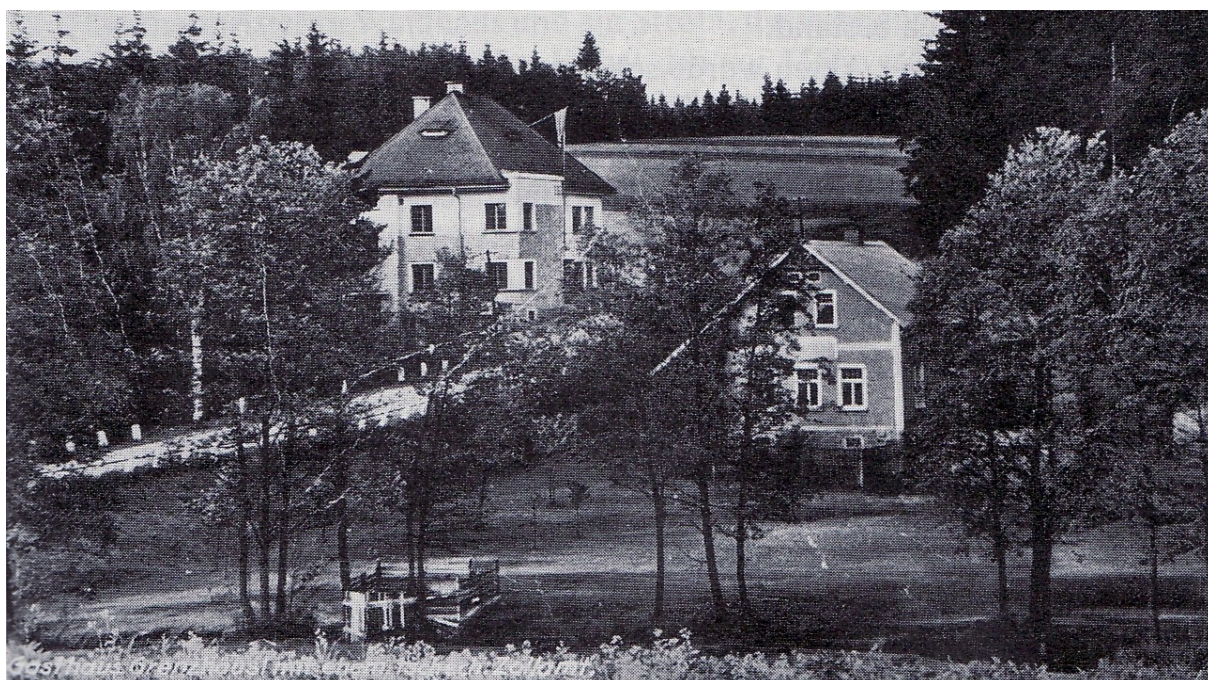
Obr. 17. V pozadí vlevo Biermaierův mlýn č. 11 nacházející se u střebelského rybníka, po pravé straně dům rodiny Krausových č. 8 (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

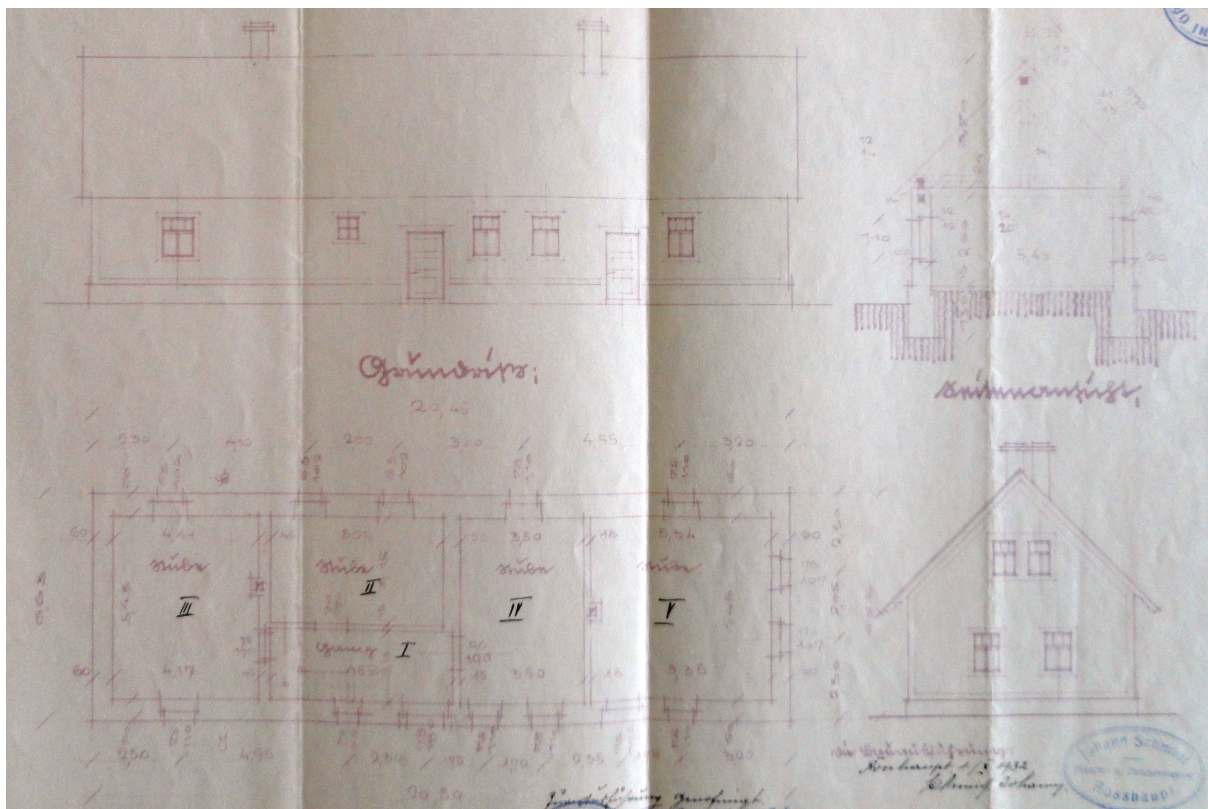
Obr. 18. Nový Dvůr ležící na cestě směrem od Střebles na Rozvadov (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

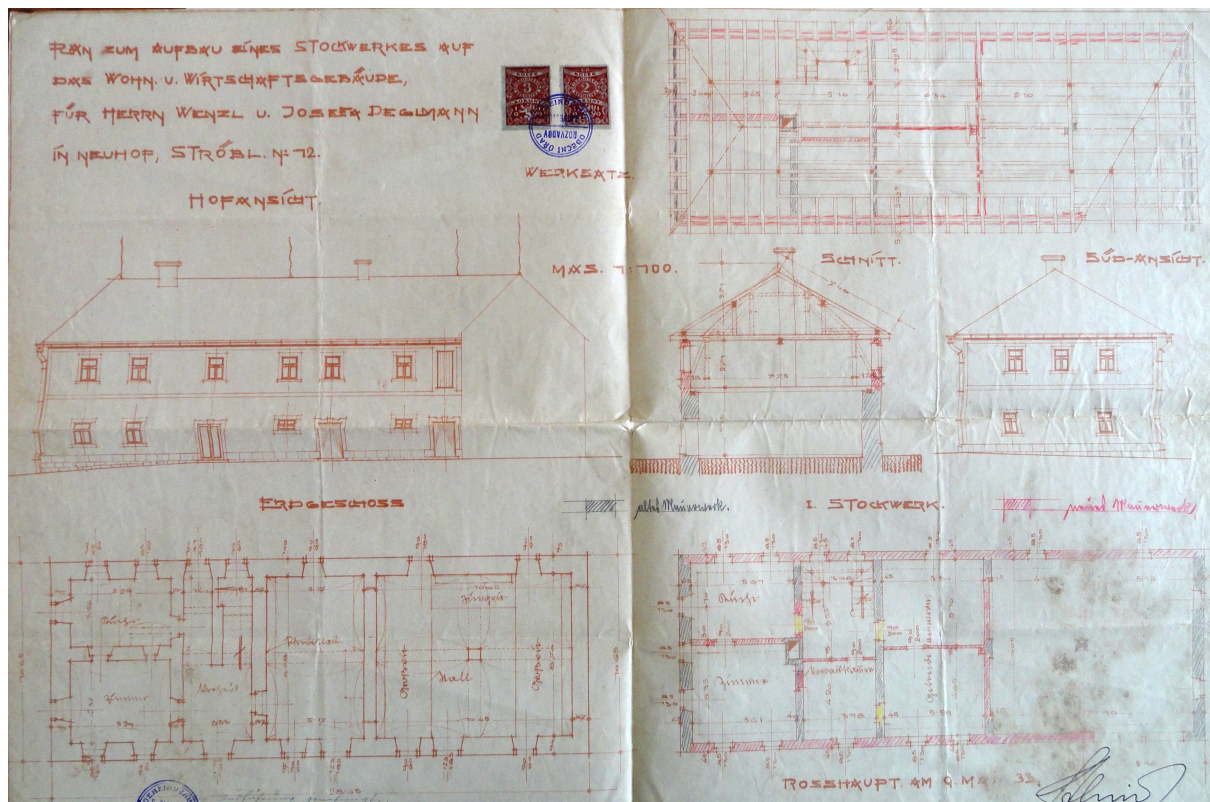
Obr. 19. Hotel zur Landesgrenze stojící na levé straně při hraniční cestě do Německa, pravděpodobně vyfotografován v roce 1934 (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

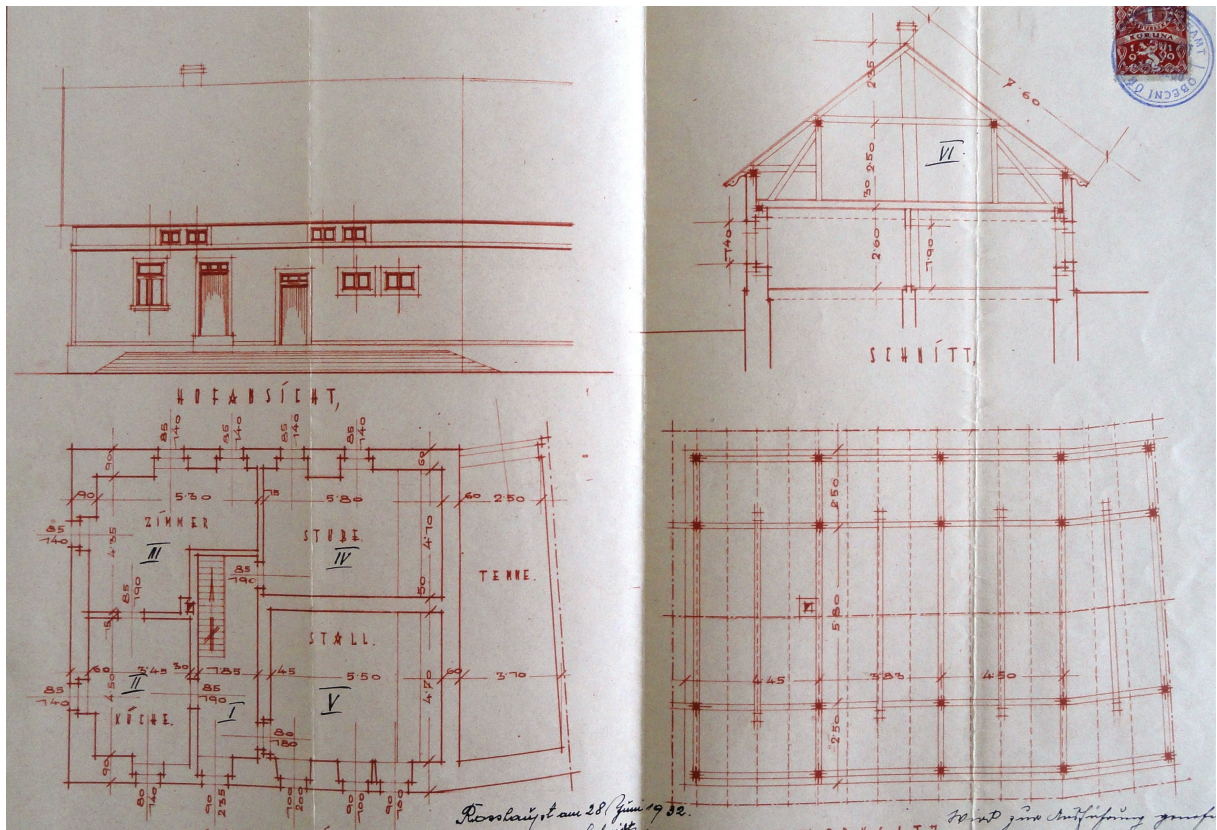
Obr. 20. Fotografie z roku 1938 pořizovaná z německé strany. Vlevo budova celního úřadu č. 20, vpravo Hotel zur Landesgrenze, mezi nimi hraniční cesta do Německa (soukromá sbírka Karla-Heinze Zintla).

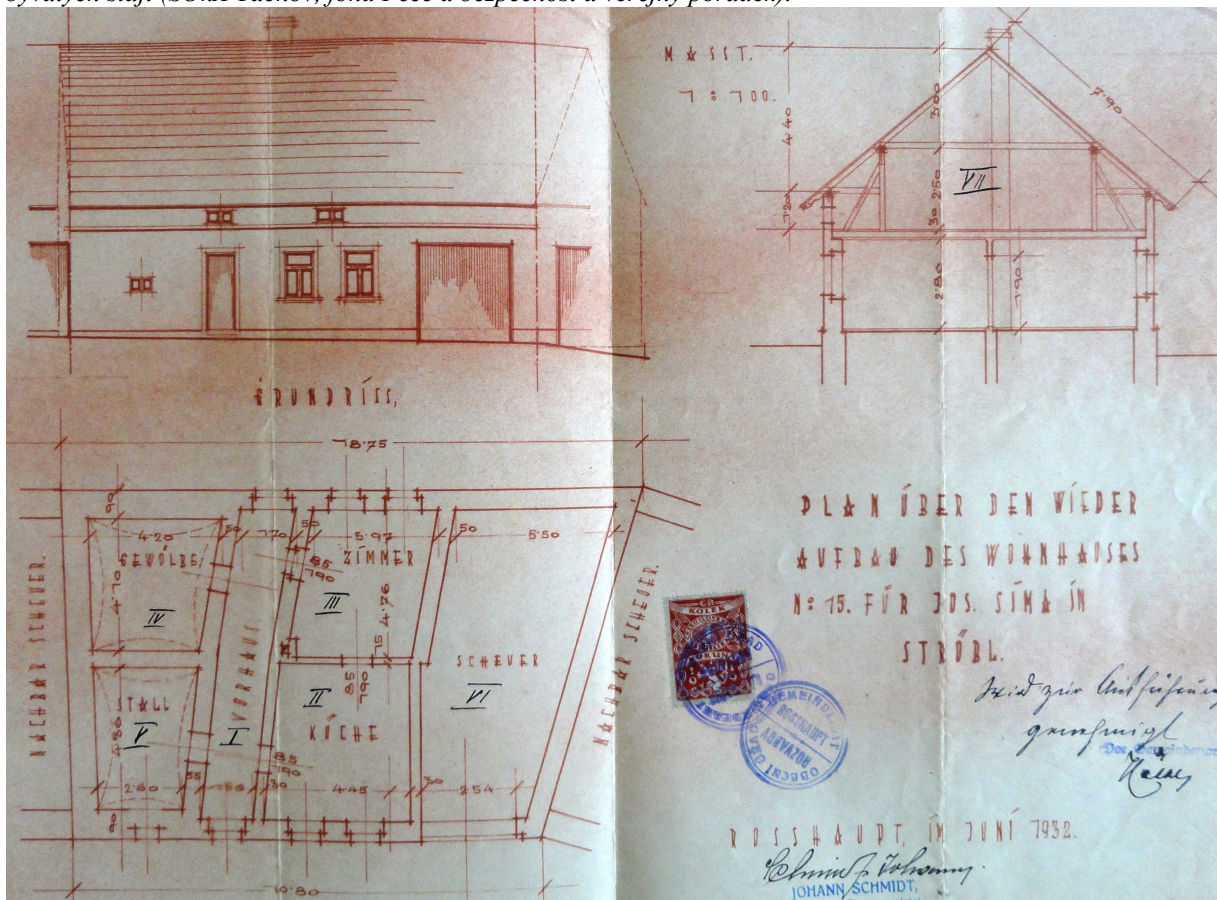
Obr. 21. Stavební plán obecního chudobince z roku 1932 (SOKA Tachov, fond Péče a bezpečnost a veřejný pořádek).

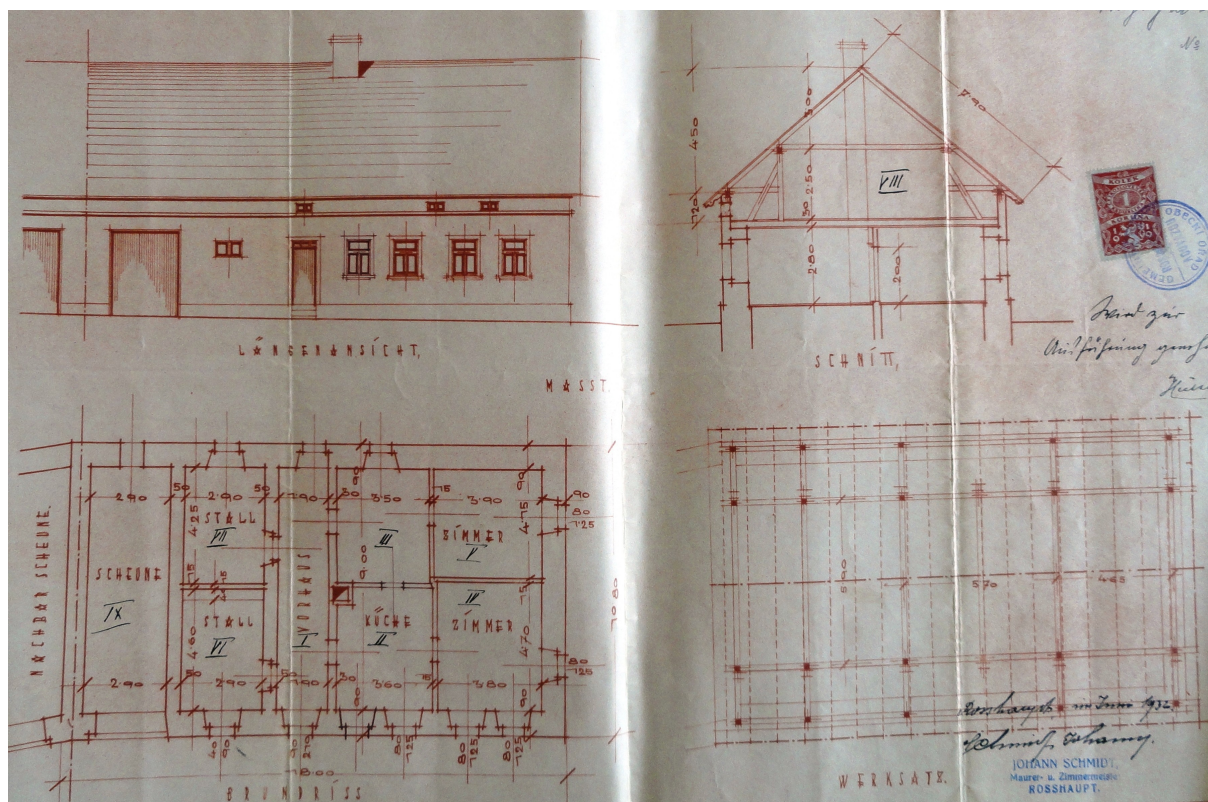
Obr. 22. Stavební plán přístavby patra domu č. 12 z roku 1932 patřícímu Deglmannovým a nacházejícímu se v Novém Dvoře (SOKA Tachov, fond Péče a bezpečnost a veřejný pořádek).

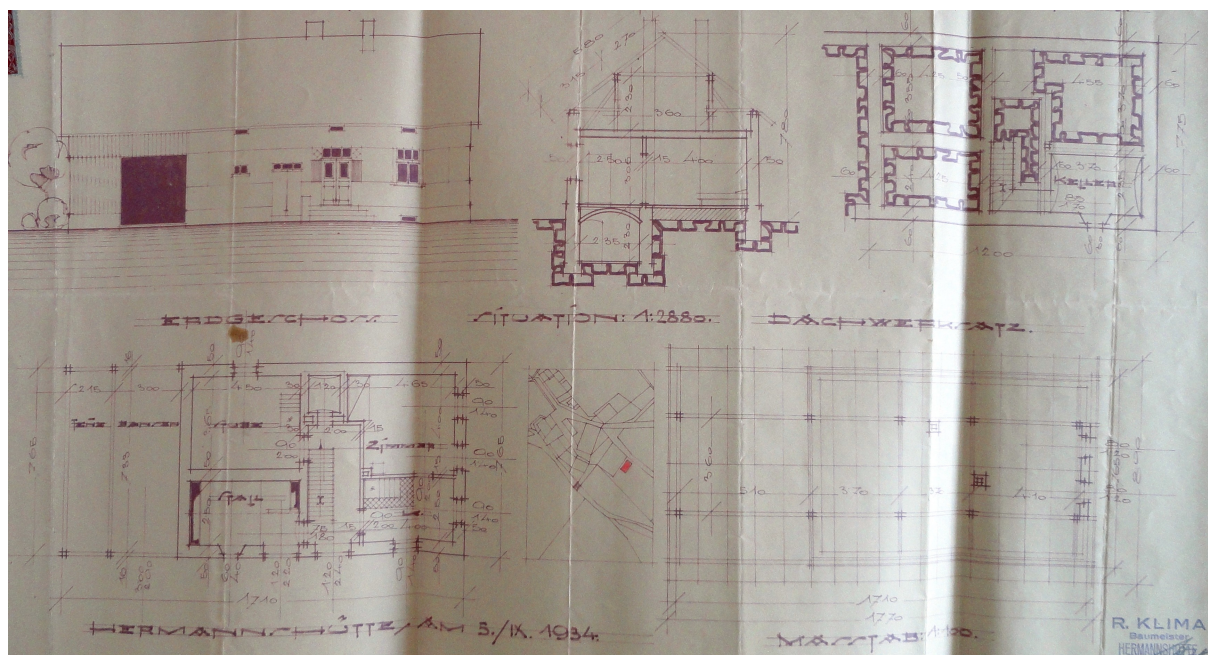
Obr. 23. Stavební plán domu č. 14 z roku 1932 náležejícímu Georgovi Putzerovi a tvořícímu levou část stavby bývalých stáji (SOKA Tachov, fond Péče a bezpečnost a veřejný pořádek).

Obr. 24. Stavební plán domu č. 15 z roku 1932 patřícímu Josefovi Simovi a tvořícímu střední část stavby bývalých stáji (SOKA Tachov, fond Péče a bezpečnost a veřejný pořádek).

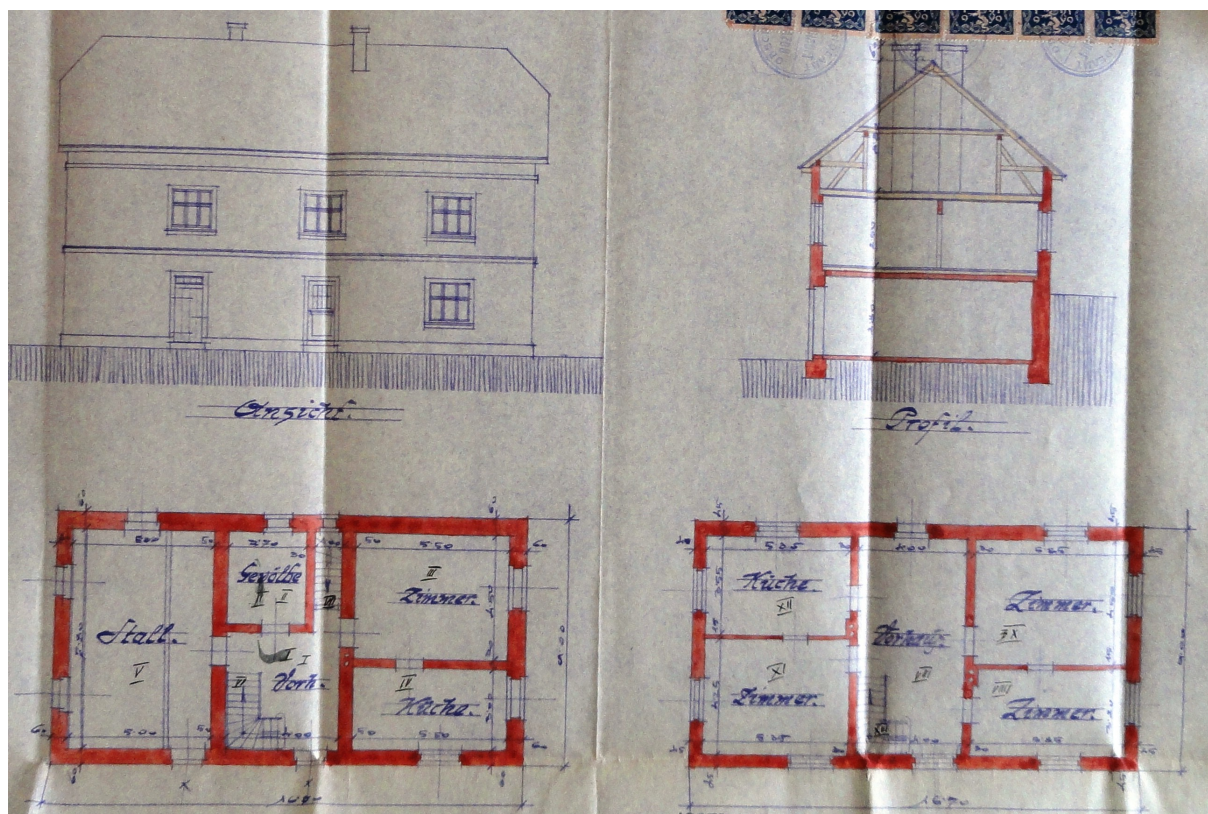

Obr. 25. Stavební plán domu č. 16 z roku 1932 náležejícímu Georgovi Simrovi a tvořícímu pravou část stavby bývalých stáji (SOKA Tachov, fond Péče a bezpečnost a veřejný pořádek).

Obr. 26. Stavební plán domu č. 17 z roku 1934 patřící Karlovi Hufovi. Na tomto plánu je patrné vyobrazení sklepních místností i jeho umístění v zástavbě obce (SOKA Tachov, fond Péče a bezpečnost a veřejný pořádek).

Obr. 27. Stavební plán patrového domu č. 18, který vlastnil Josef Lang (SOkA Tachov, fond Péče a bezpečnost a veřejný pořádek).

Svaz pro hospodaření obilím zastavuje se souhlasem ministerstva výživy dočasně provoz Vašeho mlýna ku dni 31.července 1945 ve 24 hodiny, a to až do konečné úpravy poměrů v mlynářství v pohraničním území.

Po 31.červenci 1945 nesní býti obilí ani k obchodnímu ani k námezdnímu mletí /šrotování, mačkání/ přijímáno ani zpracováno. Po skončeném domletí musí býti stroje, výtahy, trubky vyčištěny, kovové součástky konserrovány, rovinné vysévače pokud možno rozebrány, aby plátina nepodléhala zkáze a z hranolových vysévačů plátina sňata. Stejně tak se doporučuje vyjmouti z výtahů popruhy. Tyto práce musí býti provedeny co nejrychleji a o skončení jich musí býti podána zpráva okresnímu Národnímu výboru. Okresní Národní výbor provede zapečetění.

Zásoby obilí a mlýnských výrobků k 31.červenci 1945 ve 24 hodiny dočate podle dispozic Svazu pro hospodaření obilím.

Povinností Národního správce po dobu dočasného zastavení provozu je ochrana zařízení před poškozením nebo zavlčením.

SVAZ PRO HOSPODAŘENÍ OBIILÍM.

Obr. 28. Zastavení provozů mlýnů ke dni 31. červenci 1945 v pohraničním území vydaný Svazem pro hospodaření obilím v Praze (SOkA Tachov, fond Spolupůsobení ve státních záležitostech).

Häuser und deren letzte Besitzer:

- Nr. 1 : Johann Kopp (Hausname Koppn-Konnas), bisher Inwohner, verheiratet mit Marie Höfner aus Hesselsdorf, kaufen von den Töchtern des letzten Schloßbesitzers, Tischlermeister Deglmann aus Wien, gebürtig aus Petlarn, die abgebrannte Schloßruine und erbauen aus dem abgetragenen Mauerwerk auf dem ehem. Schloßgarten ein Haus, das die alte Nummer 1 des Schlosses erhält. Letzte Besitzerin war Margarete Kopp, Tochter des Johann und der Marie Kopp.
Seit der Vertreibung wohnhaft in Creussen b. Bayreuth.
- Nr. 2 : Beim Verkaufe des Gutes kauft das an das Schloß angebaute Häusl der Schaffer Andreas Zitzmann, im Volksmund allgemein der "Schaffer-Harl" genannt. Er war in weitem Umkreis als Viehheilkundiger bekannt. Als das Schloß abbrannte, wurde auch dieses Häusl mit eigeäschert. Der Schwiegersohn Ludwig Lindner, gebürtig aus Waidhaus, und die Tochter des Zitzmann, Rosa (geb. 1890), verkaufen das Grundstück an den Schuhmacher Josef Plobner, Hausname Schmaderer-Seff, dieser baut eine neue Nummer 2. Dieses Häusl wurde 1937 mit einem Glockentürmchen versehen. Am Pfingstmontag wurde ~~wurde~~ das Glöcklein geweiht. Als Glockenpatin fungierte Fräulein Erna Kreutzer, Tochter des Mühlen- und Sägewerksbesitzers Wenzel Kreutzer. Das Glöcklein entstammte dem Gute Waldheim, von wo es der Kaufmann Karl Kohn aus Roßhaupt im Versteigerungswege erworben hatte. Von Kohn kauften die Bewohner von Ströbl das Glöcklein für 400 Kč. Im Jahre 1945 wurde es nach Braunetsrieth bei Vohenstrauß gebracht und läutet seitdem zu Andacht und Gebet. Es bleibt aber unveräußerliches Eigentum der ehemaligen Bewohner des Dörfleins Ströbl.
Letzter Besitzer Josef Plobner und seine Frau Anna (sie stammte aus Polen) verschlug die Vertreibung nach Oberbach, Kr. Brückenau.
- Nr. 3 : Wenzel Deglmann (Hausname beim Spöiserer) verkaufte die Nr. 76 in Roßhaupt an Wenzel Wagner aus Nr. 50 und kaufte in Ströbl das Brauhaus des Gutes. Er betrieb hier eine Gastwirtschaft. Wenzel Deglmann verstarb in Fürth b. Nbg.

- Nr. 4 : Wenzel Kreutzer, vordem Tischlermeister in Zirk Nr.10, erwarb die ehemalige Mühle des Gutes und baute ein Sägewerk an. Er war auch Besitzer des größten Teils der Waldung auf dem Ströbler Berg. Seine letzte Ruhestätte fand er in Altdorf b. Nbg.
- Nr. 5 : Diese Nummer war ein Nebengebäude vom Schloß. Es kaufte der Kriegsinvalide Josef Kraus (Hausname Hötseffn-Pepe) und erbaute es neu. Er war Inhaber der Tabaktrafik. Das Haus wurde an den letzten Besitzer Heinrich Walther aus Purschau weiterverkauft.
Josef Kraus ist in Waidhaus/Opf. beerdigt.
- Nr. 6 : Anton Zitzmann (Hausname Purschauer-Tone), vordem Besitzer von Nr. 25 in Zirk, kaufte von Johann Lang den ehemaligen Schüttdoden des Gutes. Es war zu einem gräumigen Wohnhaus umgebaut worden. Als letzter Besitzer wird der Sohn Franz genannt, der sich nach der Vertreibung in Rothenburg o.d.T. niederließ.
- Nr. 7 : Ehemals Geräteschuppen, wird von Paul Lang (Struawl-Pala) gekauft, der in Roßhaupt das Anwesen Nr. 58 inne hatte. Dieser verkauft an seinen Sohn Johann Lang, dieser wiederum an Wenzel Kopp. Das Haus brennt ab, den Baugrund erwirbt die Gemeinde Roßhaupt und errichtet ein Armenhaus.
- Nr. 8 : Georg Kraus, vorher Inwohner, kauft die ehemalige Gutschmiede von einem Waidhauser. Letzter Besitzer der Sohn Karl Kraus (Hötseff-Korl).
- Nr. 9 : Wenzel Lang, vorher in Zirk Nr.18, baute dieses Haus und übergab es seinem Sohn Johann (Struawl-Hons), verheiratet mit Marie Dobner aus Zirk,Nr.16.
Johann Lang ist in Waidhaus begraben.
- Nr.10: Georg Schmidt (Grünschneider), Maurer, vordem Roßhaupt 125, erbaute diese Nummer und übergab sie seinem Sohne Georg. Dieser stirbt durch einen Unfall. Es folgt seine Schwester Marie und deren Ehemann Josef Kopp aus Nr. 1.
Beide leben in Waidhaus/Opf., im Hause ihrer Tochter Annamarie.
- Nr. 11: Anton Biermaier aus Petlarn kaufte die ehem. Spiegelschleife und baute eine Mühle ein. Er übergab seinem Enkel Franz Biermaier, verheiratet mit Anna Lang aus Nr. 9.
Franz Biermaier ist in Weiden/Opf. begraben. Sein Sohn Ernst wohnt in München.

- Nr. 12 Nr. 13 : Genannt der "Neuhof" wurde von Georg Lang erworben, der zuvor in Zirk die Nr.30 besaß, und an den Sohn Andreas übergeben. Dessen Witwe Josefa, geb. Hüttl aus Rohaupt Nr. 69, heiratet Wenzel Deglmann (Hausname Stochel-Wenzel) aus Roßhaupt, Nr. 93.
Die "Neuhöfner" wohnen in Mülhausen ü. Abensberg.
- Nr. 14: Georg Putzer (genannt der Bartl-Girgl) aus Neuhäusl, verheiratet mit Marie Deglmann aus Roßhaupt, Nr.56, erwarb dieses Haus. Er übergab es seiner Tochter und deren Ehemann Scheinkönig aus Roßhaupt, Nr. 120, "Schanzhaus".
Marie Putzer ist in Waidhaus begraben.
- Nr. 15: Josef Sima übernahm von seinem Vater.
Seine Frau Franiska wohnt in Eslarn /Opf.
- Nr. 16: Johann Zenk, zuvor in Zirk, Nr.24, verkaufte an Georg Sima aus Nr.15 (geb. 1887), verh. mit Maria Swoboda aus Roßhaupt, Nr.31, geb. 1890.
Georg Sima lebt in Waldkirch b. Flossenbürg/Opf.
- Nr. 17: Johann Fleischmann (Bojer-Konnas) zuvor Roßhaupt Nr. 118, verheiratet mit Marie Zitzmann aus Zirk Nr. 25. Es folgen deren Tochter Anna und der Schwiegersohn Karl Huf aus Neuhäusl.
- Nr. 18: Josef Lang übernahm von seinem Vater Paul Lang. Dieser und seine Frau Anna besaßen bis 1904 das Anwesen in Roßhaupt Nr. 58 (beim Lederer).
Zum Anwesen Nr.18 gehörte ein Stück Wald am Ströbler Berg.
Die Ehefrau von Josef Lang, gebürtig aus Petlarn, wohnt in Weiden, Josef Lang fand dort seine letzte Ruhe.
- Nr. 19: Adam Dobner (genannt der ^Grenzhäusl-Adam), Sägemeister und Mühlenbauer, verheiratet mit Marie Lang aus Nr.12, baute dieses Haus und betrieb das "Hotel zur Landesgrenze".
(Anm.: Die Häuser Nr. 14 bis Nr. 17 waren die ehemalige Stallung des Gutes.)

Zuletzt bestand das schmucke Dörflein Ströbl aus den angeführten 19 Häusern, einige davon noch in den alten Mauern. In den Jahren 1946 - 48 fielen die meisten schon der fanatischen tschechischen Zerstörungswut deutschen Eigentums zum Opfer. 1956 wurde dann das Werk vollendet. Mit zwei Raupenfahrzeugen wurden die letzten Mauerreste umgelegt und das Gelände eingeebnet.

Obr. 32. Místo, kde stával tzv. horní šlajf vytvořený v 18. století za sklářského mistra Františka Kollera (foto autor, 2012).

Obr. 33. Zbytky valeně klenutého zámeckého sklepa (foto autor, 2012).

Obr. 34. Část lednice Kreutzerova mlýna (foto autor, 2012).

Obr. 35. Místo, kde stával Biermaierův mlýn (foto autor, 2012).

Obr. 36. Sklepní část náležející k Biermaierovu mlýnu (foto autor, 2012).

8. Sčítání lidu 1869–1920 (opis sčítacích archů)

Tabulky jsou vytvořeny podle sčítacích archů z let 1869 až 1920, přičemž jsou zaměřeny pouze na hlavní informace týkající se výzkumu demografie v osadě Střeblo. První místo v tabulce zaujímá počet zapsaných osob, druhé jejich příjmení, třetí jméno, dále datum narození, věk osoby v době sčítání (v roce 1869 pro lepší odčítání již počítaný jako v roce 1870), místo jejího narození, stav (ž - ženatý, v - vdaná, s - svobodný či svobodná, w - vdovec či vdova), živnost v době sčítání a poznámky důležité pro sčítání. Od roku 1900 je u místa narození zapsáno období, odkdy se osoba zdržuje v katastru obce.

Sčítání lidu ke dni 31. 12. 1869

Dům č. 1

1	Renner	Franz	1825	45	Mnich. Hradiště	ž	Správce statku	Patří pod Mn. Hradiště
2	Muck von Muckenthal	Josef	1818	52		s	Majitel statku	V Praze

Dům č. 2

3	Zitzmann	Georg	1816	54	Střeblo		Šafář u panství Velké Dvorce	
4	Zitzmann	Karolina	1819	51	Střeblo		Manželka	
5	Zitzmann	Sebastian	1846	24	Střeblo		6. batalion	T.n.-na vojně
6	Zitzmann	Josef	1853	17	Střeblo		Nádeník	
7	Zitzmann	Franz Josef	1856	14	Střeblo		Nádeník	
8	Zitzmann	Anna	1840	30	Střeblo		Nádenice	

Dům č. 3 - pivovar je neobydlený

Dům č. 4 - starý mlýn je neobydlený

Dům č. 5 - střední brusárna je neobydlena

Dům č. 6

9	1	Prill	Josef	1837	33	Střeblo	ž	Nádeník	T.n. - Bavorsko
10		Prill	Katharina	1836	34	Střeblo	v	Manželka	T.n. - Bavorsko
11		Prill	Katharina	1862	08	Střeblo	s	Dítě	T.n. - Bavorsko
12		Prill	Elisabeta	1867	03	Střeblo	s	Dítě	T.n. - Bavorsko
13		Prill	Josef	1869	01	Střeblo	s	Dítě	T.n. - Bavorsko
14	2	Dobner	Georg	1837	33	Střeblo	ž	Práce se dřevem	T.n. - Bavorsko
15		Dobner	Katharina	1844	26	Střeblo	v	Manželka	T.n. - Bavorsko
16		Dobner	Marg.	1867	03	Střeblo	s	Dítě	T.n. - Bavorsko
17		Dobner	Katharina	1805	65	Střeblo	w	Matka Georga	T.n. - Bavorsko
18		Dobner	Elisabeth	1852	18	Střeblo	s	Dcera	T.n. - Bavorsko
19	3	Wild	Michael	1828	42	Waidhaus	ž	Mlynář	Patřící pod Waidhaus
20		Wild, roz. Federlein	Anna	1838	32	Waidhaus	v	Manželka	- // -
21		Wild	Georg	1861	09	Waidhaus	s	Syn	- // -
22		Wild	Maria	1863	07	Waidhaus	s	Dítě	- // -
23		Wild	Josef	1865	05	Waidhaus	s	Dítě	- // -
24		Wild	Johann	1867	03	Waidhaus	s	Dítě	- // -
25		Wild	Elisabeth	1869	01	Waidhaus	s	Dítě	- // -
26		Federlein	Maria	1847	23	Waidhaus	s	Děvečka, sestra Anny	- // -

Dům č. 7 - pusté staveniště

Dům č. 8 - škola - neobydlená

Dům č. 9

27	1	Wolfinger	Johann	1838	32	Střeblo	ž	Kovářský učedník	T.n.-Zahájí
28		Wolfinger	Anna	1839	31	Střeblo	v	Manželka	T.n.-Waldheim

29		Wolfinger	Johann	1859	11	Střeble	s	Syn	T.n.-Waldheim
30	2	Ekert	Josef	1824	46	Střeble	ž	Brusič skla	T.n.-Josefsthal
31		Ekert	Mag	1821	49	Střeble	v	Manželka	T.n.-Josefsthal
32		Ekert	Florian	1846	24	Střeble	s	Brusič skla	T.n.-Josefsthal
33		Ekert	Josef	1858	12	Josefsthal	s	Brusič skla	T.n.-Josefsthal
34	3	Grundler	Josef	1814	56	Střeble	ž	Nádeník v zeměd.	
35		Grundler	Katharina	1824	46	Střeble	v	Manželka	
36		Grundler	Lorenz	1845	25	Střeble	s	Nevlastní syn	Na vojně
37		Grundler	Georg	1851	19	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Pfremsch
38		Grundler	Josef	1853	17	Střeble	s	Pomáhá otci	
39		Grundler	Andreas	1855	15	Střeble	s	Pomáhá otci	
40		Grundler	Karolina	1857	13	Střeble	s	Dcera	
41		Grundler	Anna	1862	08	Střeble	s	Dcera	
42		Grundler	Josef	1864	06	Střeble	s	Syn	
43		Grundler	Frang	1866	04	Střeble	s	Syn	
44		Grundler	Katharina	1869	01	Střeble	s	Dcera	
45	4	Schwarzmaier	Michl	1818	52	Střeble	ž	Čeledín u dvora	
46		Schwarzmaier	Theresie	1822	48	Střeble	v	Manželka	
47		Schwarzmaier	Andreas	1855	15	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Bayern
48		Schwarzmaier	Anna	1857	13	Střeble	s	Dcera	
49		Liebl	Johanna	1810	60	Střeble	s	Služebná	
50		Liebl	Josef	1837	33	Střeble	s	Pracovník žel. drah	T.n.-u Chebu
51	5	Klier	Michael	1837	33	Střeble	ž	Čeledín u dvora	
52		Klier	Anna	1838	32	Pavlův Studenec	v	Manželka	
53		Klier	Johann	1865	25	Střeble	s	Dítě	
54		Klier	Mathias	1869	01	Střeble	s	Dítě	
55		Klier	Walburga	1804	66	Pavlův Studenec	w	Matka Anny	
56	6	Schmid	Johann	1832	38	Střeble	ž	Nádeník-Velké Dvorce	
57		Schmid	Anna	1833	37	Střeble	v	V domácnosti	
58		Schmid	Margareta	1862	28	Střeble	s	Dítě	
59		Schmid	Anna	1866	04	Střeble	s	Dítě	
60		Schmid	Maria	1804	66	Střeble	w	Nádenice	
61		Schmid	Michl	1844	26	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Waidhaus
62		Schmid	Marg.	1837	33	Střeble	s	Dcera	
63	7	Römisch	Michl	1820	50	Střeble	ž	Brusič skla	T.n.-Griefal
64		Römisch	Franziska	1818	52	Střeble	v	Manželka	T.n.-Griefal
65		Römisch	Georg	1856	14	Střeble	s	Brusič skla	T.n.-Griefal
66		Römisch	Margareta	1825	45	Střeble	s	Dustrerin*	T.n.-u Tachova
67		Römisch	Johannes	1848	22	Střeble	s	Brusič skla	T.n.-u Tachova
68		Frank	Adam	Neuvedeno		Střeble	w	Nádeník	T.n.-Waidhaus
69		Frank	Anna	1864	06	Střeble	s	Dítě	T.n.-Waidhaus
70		Frank	Maria	1818	52	Střeble	s	Matka Adama	T.n.-Waidhaus
71		Frank	Anna	1845	25	Střeble	s	Děvečka	T.n.-Waidhaus
72		Frank	Marg.	1848	22	Střeble	s	Děvečka	T.n.-Waidhaus
73		Frank	Jakob	1869	01	Střeble	s	Neman. syn Anny	T.n.-Waidhaus
74	8	Römisch	Johann	1852	18	Purschau	s	Brusič skla	T.n.-neznámo
75	9	Kurzmaul	Marg.	Neuvedeno		Střeble	s	Náden. + děvečka	T.n.-Haag
76		Kurzmaul	Johann	1859	11	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Haag
77		Birner	Johann	1850	20	Střeble	s	Ovčák**	T.n.-Haag
78		Schwarzmaier	Jakob	1825	45	Střeble	ž	Nádeník	T.n.-Haag
79		Schwarzmaier	Muhl	1859	11	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Haag
80		Schwarzmaier	Josef	1851	19	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Haag
81		Schwarzmaier	Anton	14.09.1853	17	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Priberg
82	10	Zitzmann	Anna	1820	50	Střeble	w	Nádenice	T.n.-Wochlau
83		Zitzmann	Andreas	1849	21	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Wochlau

Dům č. 10

84		Wilka	Mathias	1836	34	Nové Domky	ž	Kovářský mistr	Patří pod Nové Domky
85		Wilka	Anna	1839	31	Kateřina	w	Manželka	
86		Wilka	Georg	1859	11	Kateřina	s	Dítě	
87		Wilka	Maria	1868	02	Střeble	s	Dítě	

Dům č. 11

88	1	Hartwig	Margareta	1812	58	Schönwald	w	Nádenice	
89		Hartwig	Josef	1851	19	Střeble	s	Čeledín ve Waid.	T.n.- Waidhaus
90		Hartwig	Leopold	1856	14	Střeble	s	Čeledín ve Waid.	T.n.- Waidhaus
91		Hartwig	Maria	1830	40	Střeble	s	Ú matky	

92	Hartwig	Elisabeth	1849	21	Střeble	s	U matky		
93	Baierl	Barbara	1848	22	Střeble	s	Nádenice		
94	Baierl	Anna	1833	37	Střeble	s	Děvečka	T. n.- Bavorsko	
95	Baierl	Wenzl	1841	29	Střeble	s	Čeledín	T. n.- Bavorsko	
96	Eckert	Elisabeth	1820	50	Střeble	w	Nádenice		
97	Eckert	Georg	1851	19	Střeble	s	Pomáhá matce		
98	Eckert	Margareta	1849	21	Střeble	s	Slouží v Bavorsku		
99	2	Lang	Martin	1816	54	Střeble	ž	Nádeník u pan. Velké Dvorce	
100	Lang	Anna	1822	48	Nové Domky	v	Manželka		
101	Müller	Anna	1847	23	Nové Domky	s	Děvečka	Patří pod N. Domky	
102	Lang	Theresia	1855	15	Střeble	s	Děvečka	T.n.- Bavorsko	
103	Köstler	Sebastian	1802	68	Střeble	w	Nádeník		

Dům č. 12

104	1	Setzer	Josef	1817	53	Neudorfl	ž	Invalida a lazar	
105	Setzer	Elisabeth	1831	39	Nová Ves	v	0		
106	Setzer	Josef	1853	17	Nová Ves	s	Soustružnický učeň		
107	Setzer	Wilhelm	1863	07	Elsch	s	0		
108	Setzer	Karoline	1859	11	Elsch	s	0		
109	2	Maier	Wenzl	1814	56	Rozvadov	ž	Nádeník	
110	Maier	Anna	1813	57	Rozvadov	v	Manželka		
111	Fünffinger	Elisabeth	1819	51	Střeble	s	Nádeník		
112	Muschik	Josef	1811	59	Stachedwind*	s	Zahradník ve Střebli	Náleží k Bavorsku	
113	Klein	Adolf	1853	17	Vídeň	s	Čeledín v Eslarnu	T.n.-Bavorsko	

Dům č. 13

114	Zitzmann	Michl	1827	43	Střeble	ž	Nádeník pan. Velké Dvorce		
115	Zitzmann	Theresia	1829	41	Jedlina	v	Hospodyně		
116	Zitzmann	Andreas	5.3.1852	19	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Bavorsko	
117	Zitzmann	Johann	26.11.1854	16	Střeble	s	Čeledín	T.n.-Bavorsko	
118	Zitzmann	Anna	1857	13	Střeble	s	0		
119	Zitzmann	Michl	1864	06	Střeble	s	0		

Sčítání lidu 1880

Dům č. 1

1	1	Duras	Johann	1839	41	Želenice u Prahy	ž	Majitel statku	Český jazyk
2	Duras	Amalia	1845	35	Postoloprty	v	Majitel statku		
3	Duras	Jonathan	1872	08	Postoloprty	s	Školák		
4	Duras	Maria	1865	15	Postoloprty	s	Školačka	T.n.-Postoloprty	
5	Duras	Anna	1875	05	Postoloprty	s	Bez		
6	2	Schmid	Johann	12.5.1833	47	Střeble	ž	Pomocník	
7	Schmid	Anna	2.2.1834	46	Střeble	v	V domácnosti		
8	Schmid	Margareth	8.4.1863	17	Střeble	s	Pracovnice		
9	3	Schmid	Anna	20.1.1805	75	Střeble	w	Bez živnosti	
10	Schmid	Margareth	25.11.1838	42	Střeble	s	Bez živnosti		

Dům č. 2

11	1	Grundler	Josef	1817	63	Střeble	ž	Pomocník	
12	Grundler	Katharina	1824	56	Střeble	v	V domácnosti		
13	Grundler	Josef	19.12.1864	16	Střeble	s	Pomocník		
14	Grundler	Franz	31.05.1869	11	Střeble	s	Školák		
15	Grundler	Georg	09.11.1873	07	Střeble	s	Školák		

16	Grundler	Johann	28.04.1879	01	Střeble	s	0	
17	Grundler	Anna	02.06.1876	04	Střeble	s	0	
18	Grundler	Barbara	21.10.1877	03	Střeble	s	0	
19	2	Klier	Michl	1827	53	Střeble	ž	Pomocník
20		Klier	Anna	1827	53	Střeble	v	V domácnosti
21		Klier	Johann	19.02.1866	14	Střeble	s	Pomocník
22		Klier	Mathias Nikolaus	23.02.1869	11	Střeble	s	Školák
23		Klier	Barbara	1870	10	Střeble	s	Školačka
24		Klier	Margareth	20.05.1872	08	Střeble	s	0
25		Klier	Maria	09.06.1876	04	Střeble	s	0
26	3	Wilka	Mathias	1826	54	Střeble	ž	Kovářský mistr
27		Wilka	Anna	1847	33	Střeble	v	V domácnosti
28		Wilka	Josef	1872	08	Střeble	s	Školák
29		Wilka	Johann	1877	03	Střeble	s	0
30		Wilka	Maria	1868	12	Střeble	s	Školačka
31	4	Grundler	Josef	1856	24	Střeble	ž	Pomocník
32		Grundler	Katharina	08.06.1856	24	Střeble	v	V domácnosti

Dům č. 3 - pivovar neobydlený

Dům č. 4 - mlýn

33	Fenzl	Georg	1836	44	Pavlův Studenec	ž	Mlýnářský tovaryš	
34	Fenzl	Katharina	1829	51	Pavlův Studenec	v	V domácnosti	
35	Praggert	Josef	1859	21	Jedlina	s	Mlýnářský tovaryš	
36	Praggert	Franz	1860	20	Jedlina	s	Ševcovský tovaryš	
37	Praggert	Daniel	27.10.1864	16	Jedlina	s	Pekařský učeň	T.n.-Bavorsko
38	Fenzl	Eduard	20.10.1870	10	Jedlina	s	Školák	
39	Fenzl	Alois	01.04.1868	12	Jedlina	s	Školák	

Dům č. 5 - střední brusírna neobydlená

Dům č. 6 - staveniště

Dům č. 7 - staveniště

Dům č. 8

40	1	Zitzmann	Andreas	1851	29	Střeble	ž	Pracovník	
41		Zitzmann	Elisabeth	20.01.1850	30	Střeble	v	V domácnosti	
42		Zitzmann	Anna	08.05.1880	00	Střeble	s	Bez	
43	2	Hartwig	Margareth	1808	72	Střeble	w	Bez výdětku	
44		Hartwig	Josef	1859	21	Střeble	s	Pomocník	T.n.-Waidhaus
45		Hartwig	Maria	1846	34	Střeble	s	Bez výdětku	
46		Schwarzmaier	Michl	1822	58	Střeble	ž	Pomocník	Nepřítomný
47	3	Schwarzmaier	Theresia	1821	59	Střeble	v	V domácnosti	Hloupá
48		Schwarzmaier	Anna	1857	23	Střeble	s	Pomocnice	

Dům č. 9 - neobydlený, sešlý

Dům č. 10 - zahradník

49		Engl	Wenzl	1817	63	Němčice u Klatov	ž	Zahradník	
50		Engl	Josefa	1824	56	Němčice u Klatov	v	V domácnosti	

51	Engl	Julie	1855	25	Němčice u Klatov	s	Pomocnice	
52	Engl	Anna	1857	23	Němčice u Klatov	s	Pomocnice	T.n. - Planá
53	Engl	Josefa	1860	20	Němčice u Klatov	s	Pomocnice	
54	Suda	Josef	1847	33	Němčice u Klatov	ž	Ševcovský tovaryš	
55	Suda	Katharina	1851	29	Němčice u Klatov	v	V domácnosti	
56	Suda	Johann	1877	03	Němčice u Klatov	s	Bez	
57	Suda	Maria	1880	00	Němčice u Klatov	s	Bez	
58	Engl	Wenzl	1845	35	Němčice u Klatov	ž	Mlynářský tovaryš	
59	Engl	Maria	1851	29	Němčice u Klatov	v	V domácnosti	
60	Engl	Wenzl	1877	03	Němčice u Klatov	s	Bez	
61	Engl	Maria	1868	12	Němčice u Klatov	s	Školačka	

Dům č. 11 - neobydlený

Dům č. 12 - Nový Dvůr

62	1	Dobner	Georg	1837	43	Stěble	ž	Řezač prken	
63		Dobner	Katharina	1846	34	Stěble	v	V domácnosti	
64		Dobner	Josef	1872	08	Stěble	s	Školák	
65		Dobner	Andreas	1875	05	Stěble	s	0	
66		Dobner	Margareth	1867	13	Stěble	s	Školačka	
67		Dobner	Katharina	1869	11	Stěble	s	Školačka	
68		Dobner	Margareth	1873	07	Stěble	s	Školačka	
69		Dobner	Anna	1877	03	Stěble	s	0	
70		Dobner	Lisa	1880	00	Stěble	s	0	
71	2	Zitzmann	Theresia	1828	52	Stěble	w	Pomocnice	
72		Zitzmann	Johann	1854	26	Stěble	s	Bez práce	
73		Zitzmann	Michl	13.11.1864	16	Stěble	s	Bez práce	
74		Zitzmann	Anna	1857	23	Stěble	s	Pomocnice	
75		Zitzmann	Elisabeth	1870	10	Stěble	s	Školačka	
76	3	Maier	Wenzl	1808	72	Stěble	s	Pomocník	
77		Maier	Anna	1815	65	Stěble	s	V domácnosti	

Dům č. 13

78		Engl	Johann	1847	33	Němčice u Klatov	ž	Pomocník zahradníka	
79		Engl	Barbara	1851	29	Němčice u Klatov	v	V domácnosti	
80		Engl	Johann	1875	05	Němčice u Klatov	s	Bez	
81		Engl	Katharina	1878	02	Němčice u Klatov	s	Bez	

Sčítání lidu 1890

Dům č. 1

1	1	Sieberauger	Johann	1859	31	Kovářská, Kadaň	ž	Vlastník statku	
2		Sieberauger, roz. Lienert	Anna	1865	25	Kovářská, Kadaň	v	V domácnosti	
3		Sieberauger	Anton	1890	00	Stěble	s		
4		Sieberauger	Theresia	1835	55	Kovářská, Kadaň	w	V domácnosti	Matka
5		Sieberauger	Hugo	1870	20	Kovářská, Kadaň	s	Pomoc v zeměd.	Bratranec
6		Lienert	Anton	1867	23	Kovářská, Kadaň	s	Host - přít. na čas	Švagr
7		Fenzl	Katharina	1874	16	Weiden	s	V domácnosti	Služebná
8	2	Suda	Josef	1848	42	Němčice (KT)	ž	Ševcovský mistr	
9		Suda	Katharina	1849	41	Tetětice (KT)	v	V domácnosti	
10		Suda	Barbara Marie	1880	10	Stěble	s	Školačka	
11		Suda	Barbara	10.06.1885	05	Stěble	s	0	

12		Engel	Josefa	1823	67	Blatná (Písek)	w	Pomoc v dom.	Tchyně
13		Engl	Anna	1859	31	Němčice (KT)	s	***	Švagrová
14	3	Svehla	Alois	12.03.1870	20	Praha	s	Učitel v ob. škole	

Dům č. 2

15		Zitzmann	Andreas	1852	38	Jedlina	ž	Nádeník v zeměd.	
16		Zitzmann	Elisabeth	1849	41	Střeble	v	V domácnosti	
17		Zitzmann	Anna	1878	12	Střeble	s	Školačka	
18		Zitzmann	Margareta	1881	09	Střeble	s	Školačka	
19		Zitzmann	Theresie	1883	07	Střeble	s	Školačka	
20		Zitzmann	Marie	1888	02	Střeble	s	0	
21		Zitzmann	Rosina	15.10.1890	00	Střeble	s	0	

Dům č. 3

22		Schmidt	Johann	1832	58	Střeble	ž	Zemědělství, trafikant	
23		Schmidt	Theresie	1832	58	Střeble	v	V domácnosti	
24		Ubl	Anton	1861	29	Týnec	ž	Výrobce piva	Zet'
25		Ubl, roz. Schmidt	Theresie	1869	21	Střeble	v	Pomocnice v dom	Dcera
26		Ubl	Margareth	1888	02	Střeble	s	0	Vnučka
27		Ubl	Josef	16.10.1890	00	Střeble	s	0	Vnuč

Dům č. 4

Dům č. 5

28		Franzenberger	Andreas	1849	41	Horní Výšina (TC)	ž	Mlynářský mistr	
29		Franzenberger, roz. Kaseckert	Anna	1849	41	Milíře u Tachova	v	V domácnosti	
30		Franzenberger	Ludwig	06.01.1877	13	Milíře u Tachova	s	Mlynářský tovaryš	
31		Franzenberger	Michl	04.05.1879	11	Frankenreuth	s	Školák	
32		Franzenberger	Theresie	1881	09	Milíře u Tachova	s	Školačka	
33		Franzenberger	Katharina	1885	05	Milíře u Tachova	s	0	
34		Kaseckert	Georg	1818	72	Tachov	w	Pomoc v dom.	Tchán

Dům č. 6

Dům č. 7

35		Wilka	Matthias	1837	53	N. Domky	ž	Kovářský mistr	
36		Wilka	Anna	1838	52	Kateřina	v	V domácnosti	
37		Wilka	Josef	1870	20	Střeble	s	Nádeník v zeměd.	
38		Wilka	Johann	22.03.1877	13	Střeble	s	Nádeník v zeměd.	
39		Wilka	Maria	12.02.1868	22	Střeble	s	Pomáhá v dom.	

Dům č. 8

Dům č. 9

40	1	Grundler	Josef	1853	37	Střeble	ž	Nádeník v zeměd.	
41		Grundler	Maria	1844	46	Tisová	v	V domácnosti	
42		Grundler	Georg	1873	17	Waidhaus	s	Čeledín	T.n.-Waidh.
43		Grundler	Barbara	1877	13	Střeble	s	Školačka	
44		Grundler	Anna	1883	07	Střeble	s	Školačka	
45		Heidler	Franziska	1869	21	Tisová	s	Pomoc v dom.	Nevl. dcera
46		Heidler	Anna	30.05.1888	02	Střeble	s	0	Vnučka
47		Heidler	Maria	1890	00	Střeble	s	0	Vnučka
48	2	Kraus	Wenzl	29.01.1864	26	Rozvadov	ž	Nádeník v zeměd.	
49		Kraus	Anna	1862	28	Střeble	v	V domácnosti	
50	3	Zitzmann	Elisabeth	1871	19	Střeble	s	Nádeník v zeměd.	Švagrová
51	4	Grundler	Katharina	1828	62	Střeble	w	Nádeník v zeměd.	
52		Grundler	Josef	1864	26	Střeble	s	Nádeník v zeměd.	
53		Grundler	Franz	1866	24	Střeble	s	Pomáhá v zeměd.	T.n.-Waidh.
54		Grundler	Andreas	1855	35	Střeble	s	Nádeník v zeměd.	
55		Grundler	Anna	1862	28	Střeble	s	Nádeník v zeměd.	
56	5	Schwarzmaier	Andreas	1855	35	Střeble	ž	Nádeník v zeměd.	
57		Schwarzmaier	Anna	1856	34	Střeble	v	V domácnosti	
58		Schwarzmaier	Josef	02.08.1880	10	Střeble	s	Školák	
59		Schwarzmaier	Johann	1885	05	Střeble	s	0	
60		Schwarzmaier	Katharina	1878	12	Waidhaus	s	Školačka	

61		Schwarzmaier	Maria	10.03.1883	07	Střeble	s	Školačka	
62		Schwarzmaier	Anna	1886	04	Střeble	s	0	

Dům č. 10

Dům č. 11

Dům č. 12 - Nový Dvůr

63	1	Zitzmann	Johann	1853	37	Jedlina	ž	Nádeník v zeměd.	
64		Zitzmann, roz. Schwarzmaier	Anna	1856	34	Střeble	v	V domácnosti	
65		Zitzmann	Michl	1889	01	Střeble	s	0	
66		Zitzmann	Margaretha	1884	06	Střeble	s	Školačka	
67		Schwarzmaier	Michel	1820	70	Střeble	ž	Nádeník	Tchán
68		Schwarzmaier	Theresie	1821	69	N. Domky	v	Pomoc v dom.	Tchyně
69	2	Engl	Johann	1847	43	Němčice (KT)	ž	Kovářský mistr	
70		Engl	Barbora	1850	40	Zbyslav (KT)	v	V domácnosti	
71		Engl	Johann	13.7.1876	14	Střeble	s	Nádeník v zem.	
72		Engl	Josef	14.07.1886	04	Střeble	s	0	
73	3	Hartwig	Josef	1851	39	Střeble	ž	Nádeník v zeměd.	
74		Hartwig	Katharina	1852	38	Týnec	v	V domácnosti	
75		Hartwig	Andreas	1882	08	Střeble	s	Školák	
76		Hartwig	Josef	1885	05	Střeble	s	0	

Sčítání lidu 1900

Dům č. 1

1	1	Lienert	Anton	31.03.1831	69	Kovářská, Kadaň - 1893		Majitel statku, mlýnů, kovárny	
2		Lienert, roz. Päckert	Franziska	27.10.1839	61	Kovářská, Kadaň - 1893		0	
3		Lienert	Ernst	31.12.1871	29	Kovářská, Kadaň		Zemědělství	
4	2	Siebenauger	Johann	09.10.1859	41	Kovářská, Kadaň - 1888		Zemědělství, pivovarnictví	
5		Siebenauger, roz. Lienert	Anna	08.12.1865	35	Kovářská, Kadaň - 1888		0	
6		Siebenauger	Anton	29.04.1890	10	Střeble - 1890		Školák	
7		Siebenauger	Ernst	18.10.1892	08	Střeble - 1892		Školák	
8		Siebenauger	Albert	17.06.1894	06	Střeble		Školák	Nepřítomný
9		Siebenauger	Johann	03.12.1897	03	Střeble - 1897		0	
10		Siebenauger	Angela	31.05.1891	09	Střeble - 1891		0	
11		Argauer	Margareta	04.05.1881	19	Waidhaus - 1898		Služebná	
12		Grundler	Anna	16.12.1868	32	Střeble - 1868		Služebná	

Dům č. 2

13		Riedl	Josef	10.02.1880	20	Terčí Dvůr-Kaplitce	s	Obecný učitel	
----	--	-------	-------	------------	----	---------------------	---	---------------	--

Dům č. 3

14		Zitzmann	Andreas	19.03.1851	49	Jedlina - 1857	ž	Čeledín v zeměd.	
15		Zitzmann, roz. Hartwig	Elisabeth	20.01.1849	51	Střeble - 1849	v	0	
16		Dobner, roz. Zitzmann	Anna	08.05.1878	22	Střeble - 1878	v	0	
17		Dobner	Georg	11.08.1897	03	Střeble - 1897	s	0	Vnuk
18		Dobner	Margareta	16.07.1899	01	Střeble - 1899	s	0	Vnučka
19		Zitzmann	Margareta	20.03.1881	19	Střeble - 1881	s	K vyučení	
20		Zitzmann	Theresie	30.10.1883	17	Střeble - 1883	s	Zemědělství	
21		Zitzmann	Maria	24.04.1887	13	Střeble - 1887	s	Školačka	
22		Zitzmann	Rosina	15.10.1890	10	Střeble - 1890	s	Školačka	

Dům č. 4

23	Fenzl, roz. Liebl	Katharina	25.03.1844	56	Schönbach - 1891	w	Vdova v domácnosti	
24	Fenzl	Theresie	08.09.1865	35	Zlatý Potok - 1891	s	0	
25	Fenzl	Andreas	01.04.1882	18	Waidhaus	s	Ševcovský pomocník	Vídeň
26	Fenzl	Barbara	25.06.1884	16	Waidhaus - 1881	s	V domácnosti	

Dům č. 5 - neobydlený mlýn a pila

Dům č. 7

27	Wilka	Mathias	1837	63	N. Domky - 1865	ž	Řezbář na pile	
28	Wilka, roz. Zitharer	Anna	1838	62	Kateřina - 1865	v	0	
29	Wilka	Johann	29.03.1877	23	Střeble - 1877	s	Nádeník v zeměd.	
30	Wilka	Maria	1869	31	Střeble - 1869	s	0	

Dům č. 8

31	Grundler	Josef	20.12.1864	36	Střeble - 1864	ž	Čeledín v zeměd.	
32	Grundler, roz. Zitzmann	Elisabeth	11.03.1869	31	Střeble - 1869	v	0	
33	Grundler	Josef	19.03.1893	07	Střeble - 1893	s	Školák	
34	Grundler	Johann	22.07.1895	05	Střeble - 1895	s	0	
35	Grundler	Michel	02.12.1900	00	Střeble - 1900	s	0	
36	Grundler	Anna	13.04.1898	02	Střeble - 1898	s	0	

Dům č. 9

37	1	Grundler	Franz	31.05.1866	34	Střeble - 1866	ž	Čeledín v zeměd.	
38		Grundler, roz. Schmidt	Margareth	31.05.1864	36	Střeble - 1864	v	0	
39		Schmidt	Katharine	29.03.1886	14	Střeble - 1886	s	0	Nevl. dcera
40		Grundler	Anna	12.04.1895	05	Střeble - 1895	s	0	
41		Grundler	Margareta	22.09.1817	73	Střeble - 1897	s	0	
42		Grundler	Katharina	1822	78	Střeble - 1822	w	0	Matka
43	2	Kraus	Wenzl	29.01.1864	36	Rozvadov - 1864	ž	Čeledín v zeměd.	
44		Kraus, roz. Zitzmann	Anna	1857	43	Střeble - 1857	v	0	

Dům č. 12

45	1	Zitzmann	Johann	1854	46	Jedlina - 1858	ž	Čeledín v zeměd.	
46		Zitzmann, roz. Schwarzmaier	Elisabeth	17.07.1857	43	Střeble - 1857	v	Zemědělství	
47		Zitzmann	Michl	14.11.1889	11	Střeble - 1889	s	Školák	
48	2	Engl	Johann	03.02.1847	53	Němčice (KT) - 1872	ž	Nádeník v zeměd.	
49		Engl, roz. Kraus	Barbara	1850	50	Zbyslav (KT) - 1872	v	Zemědělství	
50		Engl	Johann	14.07.1876	24	Střeble - 1876	s	Čeledín v zeměd.	
51		Engl	Josef	12.07.1886	14	Střeble	s	Učedník na ševce	N.- švec v Polesí
52	3	Suda	Josef	20.12.1847	53	Němčice (KT) - 1876	ž	Nádeník v zeměd.	
53		Suda, roz. Englt	Katharine	21.07.1849	51	Němčice (KT) - 1872		Zemědělství	
54		Suda	Barbara	15.08.1880	20	Střeble - 1880	s	Děvečka v zeměd.	
55		Suda	Barbara	10.06.1885	15	Tachov	v	0	

Dům č. 13

56		Hartwig	Josef	1851	49	Střeble - 1851	ž	Čeledín v zeměd.	
57		Hartwig geb. Rothmeier	Katharina	20.06.1852	48	Rybníky, Týnec - 1852	v	Zemědělství	
58		Hartwig	Andreas	05.05.1882	18	Střeble	s	Čeledín v zeměd.	N.- Waidhaus
59		Hartwig	Josef	28.02.1885	15	Střeble - 1885	s	Nádeník v zeměd.	

Sčítání lidu 1910

Dům č. 1 - majitel domu Deglmann Andreas

1	1	Deglmann	Andreas	26.12.1845	65	Tachov - 1909	ž	Truhlářský mistr	
2		Deglmann	Rosa	28.07.1856	54	Vídeň - 1909	v	0	
3		Deglmann	Karolina	09.10.1899	11	Vídeň - 1909	s	Školačka	
4		Gil	Andrey	20.11.1892	18	Gaj-Krakov - 1909	s	Truhlářský tovaryš	Učeň
5		Vogl	Laurenz	09.11.1894	16	Hagendorf - 1910	s	Truhlářský tovaryš	Učeň
6	2	Zitzmann	Johann	1854	56	Jedlina - 1858	ž	Nádeník v Bavor.	
7		Zitzmann	Anna Elisabeth	17.07.1857	53	Střeble - 1857	v	0	
8		Zitzmann	Michel	14.11.1889	21	Střeble - 1889	s	Ševcovský tovaryš	N-Amberg
9	3	Plobner	Josefa	31.03.1847	63	Polesí - 1847	w	Nádeník v	Zemědělství
10		Plobner	Josefa	19.03.1885	25	Polesí - 1885	s	Nádeník v	Zemědělství
11		Plobner	Johann	24.07.1905	05	Střeble - 1905	s	0	Vnuk
12		Plobner	Franz	25.11.1909	01	Střeble - 1909	s	0	Vnuk
13		Plobner	Elisabeth	29.12.1906	04	Střeble - 1906	s	0	Vnučka
14		Plobner	Josef	12.04.1890	20	Polesí	s	Ševcovský tovaryš	N-Weiden

Dům č. 2 - majitel domu Zitzmann Andreas

15		Zitzmann	Andreas	19.03.1852	58	Jedlina - 1858	ž	Majitel zemědělství	
16		Zitzmann	Elisabeth	20.01.1849	61	Střeble - 1849	v	0	
17		Zitzmann	Rosina	15.10.1890	20	Střeble - 1890	s	Děvečka v zeměd.	N-Waidhaus
18		Zitzmann	Rosina	08.11.1906	04	Střeble - 1906	s	0	Vnučka
19		Dobner	Margareta	16.07.1899	11	Střeble - 1899	s	Školačka	Vnučka

Dům č. 3 - majitel domu Deglmann Wenzel

20		Deglmann	Wenzel	20.02.1864	46	Rozvadov - 1864	ž	Majitel zemědělství	
21		Deglmann	Anna	21.08.1867	43	Rozvadov - 1867	v	Zemědělství	
22		Deglmann	Eduard	06.05.1892	18	Rozvadov	s	Řeznický tovaryš	N - v Německu
23		Deglmann	Bruno	06.10.1903	07	Střeble - 1903	s	Školák	
24		Deglmann	Maria	06.01.1887	23	Rozvadov - 1887	s	Zemědělství	
25		Deglmann	Margareta	03.05.1890	20	Rozvadov	s	Služba	N - v Čechách
26		Deglmann	Julia	25.09.1897	13	Rozvadov - 1897	v	Školačka	

Dům č. 4 - majitel domu Kreuzer Wenzel

27		Kreuzer	Wenzel	27.06.1874	36	Polesí - 1874	ž	Majitel zemědělství	
28		Kreuzer	Margareta	06.11.1877	33	Rozvadov - 1877	v	Zemědělství	
29		Kreuzer	Albert	28.12.1904	06	Střeble - 1904	s	Školák	
30		Kreuzer	Anna	26.08.1903	07	Střeble - 1903	s	Školačka	
31		Kreuzer	Maria	13.12.1906	04	Střeble - 1906	s	0	
32		Kreuzer	Erna	05.08.1909	01	Střeble - 1909	ž	0	

Dům č. 5 - majitel domu Deglmann Andreas

33	1	Grundler	Franz	20.05.1867	43	Střeble - 1892	ž	Nádeník v zeměd.	
34		Grundler	Margareta	31.05.1864	46	Střeble - 1892	v	Nádeník v zeměd.	
35		Grundler	Georg	24.04.1901	09	Střeble - 1901	s	Školák	
36		Grundler	Anna	12.04.1895	15	Střeble	s	**služba	N-v Bavorsku
37		Grundler	Margareta	30.04.1897	13	Střeble - 1897	s	Školačka	
38	2	Sztekal	Andreas	30.11.1853	57	Also Hrisco (HUN) - 1887		Dráteník	
39		Büchl	Andreas	08.07.1894	16	Rozvadov - 1894	s	Čeledín v zeměd.	Schovanec

Dům č. 6 - majitel domu Zitzmann Anton

40		Zitzmann	Anton	21.06.1877	33	Polesí - 1877	ž	Majitel zemědělství	
41		Zitzmann	Anna	19.09.1880	30	Rozvadov - 1880	v	Zemědělství	
42		Zitzmann	Franz	08.09.1909	01	Střeble - 1909	s	0	
43		Zitzmann	Margareth	14.12.1902	08	Rozvadov - 1902	s	Školačka	
44		Zitzmann	Maria	11.01.1905	05	Polesí - 1905	s	0	
45		Zitzmann	Anna	20.05.1907	03	Polesí - 1907	s	0	
46		Zitzmann	Anna	20.01.1847	63	Pořejov - 1875	w	Zemědělství	Matka

Dům č. 7 - majitel domu Lang Johann

47		Lang	Johann	29.09.1879	31	Polesí - 1879	ž	Dřevorubec	
48		Lang	Maria	31.12.1885	25	Žebráky - 1885	v	0	
49		Lang	Josef	16.11.1909	01	Střeble - 1909	s	0	
50		Lang	Margareth	29.08.1907	03	Střeble - 1907	s	0	

Dům č. 8 - majitel domu Kraus Georg

51		Kraus	Georg	26.04.1866	44	Polesí - 1866	ž	Dřevorubec	
52		Kraus	Anna	11.04.1871	39	Polesí - 1871	v	0	
53		Kraus	Georg	19.02.1893	17	Polesí - 1893	s	Dřevorubec	
54		Kraus	Josef	14.07.1896	14	Polesí - 1896	s	0	
55		Kraus	Karl	15.06.1904	06	Polesí - 1904	s	Školák	

Dům č. 9 - majitel domu Lang Wenzel

56		Lang	Wenzel	04.12.1865	45	Polesí - 1865	ž	Majitel zemědělství	
57		Lang	Katharina	02.03.1873	37	Kateřina - 1890	v	Zemědělství	
58		Lang	Johann	16.02.1892	18	Polesí - 1892	s	Zemědělství	
59		Lang	Wenzel	02.12.1903	07	Polesí - 1903	s	Školák	
60		Lang	Anna	29.12.1893	17	Polesí - 1893	s	Zemědělství	

Dům č. 10 - Schmid Georg

61	1	Schmid	Georg	18.05.1856	54	N. Domky - 1867	ž	Pomocný zedník	
62		Schmid	Margareta	18.06.1856	54	Rozvadov - 1856	v	0	
63		Schmid	Johan	23.12.1881	29	Polesí - 1881	s	Pomocný zedník	
64		Schmid	Wenzel	19.05.1891	19	Rozvadov - 1891	s	Pomocný zedník	
65		Schmid	Franz	03.09.1895	15	Rozvadov - 1895	s	0	
66		Schmid	Georg	18.07.1897	13	Rozvadov - 1897	s	Školák	
67		Schmid	Katharina	01.05.1887	23	Rozvadov	s		Nepřítomna
68		Schmid	Maria	22.04.1899	11	Rozvadov - 1899	s	Školačka	
69		Schmid	Johann	15.01.1909	01	Střeble	w	Vnuk	Nepřítomný
70	2	Nestler	Wilhelm	12.07.1889	21	N. Domky - 1909	s	Obecný učitel	

Dům č. 11 - majitel domu Biermeier Anton

71	1	Biermeier	Anton	02.05.1847	63	Žebráky - 1903	ž	Mlynářský mistr	
72		Biermeier	Theresie	15.10.1846	64	Žebráky - 1903	v	0	
73		Biermeier	Georg	26.12.1888	22	Žebráky - 1903	s	Mlynářský tovaryš	
74		Biermeier	Anna	06.03.1891	19	Žebráky - 1903	s	0	

Dům č. 12

Dům č. 13 - majitel domu Lang Georg

75	1	Lang	Georg	14.01.1859	51	Polesí - 1859	ž	Majitel zemědělství	
----	---	------	-------	------------	----	---------------	---	---------------------	--

76		Lang	Magdalena	15.02.1859	51	N. Domky - 1883	v	Zemědělství	
77		Lang	Andreas	11.08.1886	24	Polesí - 1886	s	Zemědělství	
78		Lang	Barbara	05.01.1890	20	Rozvadov - 1890	s	Zemědělství	
79		Lang	Maria	28.09.1892	18	Rozvadov	s	Pomoc st. lidem	Nepřítomná
80		Lang	Anna	24.04.1897	13	Rozvadov - 1897	s	Školačka	
81		Lang	Julia	28.09.1901	09	Rozvadov	s	Školačka	
82	2	Salfer	Katharina	17.12.1849	61	Střeble - 1909	w	Zemědělství	

Dům č. 14 - majitel domu Putzer Georg

83		Putzer	Georg	20.10.1871	39	N. Domky - 1902	ž	Majitel zemědělství	
84		Putzer	Maria	08.09.1875	35	Rozvadov - 1875	v	Zemědělství	
85		Putzer	Josefa	09.04.1899	11	Rozvadov - 1899	s	Školačka	
86		Putzer	Maria	01.03.1904	06	Střeble - 1904	s	Školačka	

Dům č. 15 - majitel domu Sima Wenzel

87		Sima	Wenzel	27.02.1866	44	Polesí - 1866	ž	Majitel zemědělství	
88		Sima	Katharina	14.06.1866	44	Rozvadov - 1866	v	Zemědělství	
89		Sima	Georg	14.06.1887	23	Rozvadov - 1887	s	Pomocný zedník	
90		Sima	Wenzel	03.09.1889	21	Rozvadov - 1889	s	Pomocný zedník	
91		Sima	Franz	24.04.1892	18	Polesí - 1892	s	Sklářský mistr	
92		Sima	Johann	02.11.1894	16	Polesí - 1894	s	Zemědělství	
93		Sima	Josef	21.12.1898	12	Polesí - 1898	s	Školák	
94		Sima	Karl	10.11.1904	06	Polesí - 1904	s	Školák	
95		Sima	Eduard	06.02.1909	01	Střeble - 1909	s	0	
96		Sima	Margareta	22.08.1896	14	Polesí - 1896	s	0	

Dům č. 16 - majitel domu Zenk Johann

97		Zenk	Johann	20.07.1866	44	Polesí - 1866	ž	Majitel zemědělství	
98		Zenk	Margareta	13.02.1870	40	Hošťka - 1893	v	Zemědělství	
99		Zenk	Josef	13.02.1908	02	Střeble - 1808	s	0	
100		Zenk	Anton	07.05.1910	00	Střeble - 1910	s	0	
101		Zenk	Anna	19.10.1894	16	Polesí	s	Pomoc st. lidem	Nepřítomná
102		Zenk	Margareta	15.09.1905	05	Střeble - 1905	s	0	

Dům č. 17 - majitel domu Fleischmann Johann

103	1	Fleischmann	Johann	05.01.1873	37	Rozvadov - 1873	ž	Majitel zemědělství	
104		Fleischmann	Maria	27.05.1880	30	Polesí - 1880	v	Zemědělství	
105		Fleischmann	Anton	29.01.1906	04	Střeble - 1906	s	0	
106		Fleischmann	Barbara	08.10.1899	11	Polesí - 1899	s	Školačka	
107		Fleischmann	Anna	01.05.1903	07	Rozvadov - 1903	s	Školačka	
108		Fleischmann	Maria	24.07.1909	01	Střeble - 1909	s	0	

Dům č. 18 - majitel domu Lang Paul

109		Lang	Paul	23.09.1853	57	Polesí - 1853	ž	Majitel zemědělství	
110		Lang	Anna	13.07.1856	54	Rozvadov - 1856	v	Zemědělství	
111		Lang	Barthl	11.03.1888	22	Polesí - 1888	s	Zemědělství	
112		Lang	Josef	12.06.1890	20	Polesí - 1890	s	Zemědělství	
113		Lang	Magdalena	04.03.1892	18	Rozvadov - 1892	s	Zemědělství	
114		Lang	Margareta	27.01.1896	14	Rozvadov - 1896	s	Dámská krejčová	

Sčítání lidu 1921

Dům č. 1 – zámek - majitel domu Deglmann Andreas

1	1	Plobner	Josef	12.04.1890	31	Polesí - 1890	ž	Švec v Polesí č. 1	
2		Plobner	Anna	13.08.1901	20	Zborov (UKR) - 1919	v	V domácnosti	
3		Plobner	Maria	14.12.1920	01	Střeble - 1920	s	0	
4		Plobner	Josefa	31.03.1847	74	Polesí - 1847	s	V domácnosti	
5	2	Deglmann	Andreas	26.12.1845	76	Tachov - 1904	ž	Mistr truhlář	
6		Deglmann	Rosa	28.08.1856	65	Vídeň - 1904	v	V domácnosti	
7		Deglmann	Leopoldina	23.09.1885	36	Vídeň - 1904	s	Modistka	
8		Deglmann	Lina	09.10.1899	22	Vídeň - 1904	s	V domácnosti	
9		Rosák	Wenzl	31.09.1893	28	Chlum u Třeboně - 1919	ž	Kamenický tovaryš	Konkubinát s dcerou
10	3	Heidenreich	Rudolf	29.08.1866	55	Háj u M.L. - 1914	ž	Soustružník ve	Frankenreuthu
11		Heidenreich	Josefa	21.12.1866	55	Lesná - 1914	v	V domácnosti	
12	4	Klier	Wenzel	31.12.1886	35	Stoupa - 1914	ž	Soustružník ve	Waidhausu
13		Klier	Anna	06.03.1891	30	Jedlina - 1914	v	V domácnosti	
14		Gallitzendörfer	Ernestine	24.09.1914	07	Waidhaus - 1914	s	0	Nevl. dcera
15		Klier	Rudolf	23.09.1919	02	Střeble - 1914	s	0	
16	5	Kopp	Johann	17.12.1867	54	Polesí - 1867	ž	Těžař dřeva	Waidhaus
17		Kopp, roz. Höfner	Maria	18.07.1870	51	Hošťka - 1898	v	V domácnosti	
18		Kopp	Josef	04.06.1898	23	Polesí - 1898	s	Zámečnický tovaryš	Zirk
19		Kopp	Eduard	06.06.1905	16	Polesí - 1905	s	Těžař dřeva	Waidhaus
20		Kopp	Margareta	28.11.1907	14	Polesí - 1907	s	Školačka	
21		Kopp	Karl	03.08.1912	09	Polesí - 1912	s	0	
22		Kopp	Rudolf	03.08.1915	06	Střeble - 1915	s	0	
23	6	Titz	Wenzel	16.12.1846	75	Rozvadov - 1846	ž	Nádeník	
24		Titz	Margareta	18.12.1837	84	Nové Domky - 1846	v	V domácnosti	
25		Titz	Karl	08.08.1898	23	Frýdberk, Cheb - 1913	s	Nádeník	
26		Titz	Margareta	05.05.1907	14	Chemnitz - 1913	s	0	Vnučka
27	7	Weber	Katharine	09.06.1883	28	Rozvadov - 1918	v	Služka na zámku	
28		Weber	Josef	18.02.1904	17	Chemnitz - 1918	s	Soustružník	Waidhaus
29		Weber	Johann	15.08.1906	15	Rozvadov - 1918	s	Pomáhá v dom.	
30		Weber	Paul	03.06.1909	12	Pochlovice, Sokolov - 1918	s	0	
31		Weber	Margareta	29.06.1910	11	Pochlovice, Sokolov - 1918	s	0	
32		Weber	Anna	01.11.1917	04	Bohuslav - 1918	s	0	
33		Weber	Karl	01.11.1919	02	Bohuslav - 1919	s	0	
34	8	Zitzmann	Michl	14.11.1889	32	Střeble - 1889	ž	Švec v Střebli č. 1	
35		Zitzmann, roz. Lang	Magdalena	04.03.1892	29	Rozvadov - 1892	v	V domácnosti	
36		Zitzmann	Katharina	11.09.1915	06	Střeble - 1915	s	0	
37		Zitzmann	Katharina	03.08.1917	04	Střeble - 1917	s	0	
38		Zitzmann	Anna	13.12.1920	01	Střeble - 1920	s	0	

39		Zitzmann	Anna	17.07.1856	65	Střeble - 1856	w	Domácí práce	
----	--	----------	------	------------	----	----------------	---	--------------	--

Dům č. 2 - majitel domu Zitzmann Andreas

40		Zitzmann	Andreas	19.03.1852	69	Jedlina - 1849	ž	Majitel zem. usedlosti č. 2	
41		Zitzmann	Elisabeth	20.01.1849	72	Střeble - 1849	v	V domácnosti	
42		Zitzmann	Rosina	08.11.1906	15	Střeble - 1906	s	Pomáhá v dom.	Vnučka
43		Zitzmann	Charlotta	23.11.1911	10	Chemnitz - 1914	s	0	Vnučka
44		Lindner	Ludwig	21.07.1884	37	Waidhaus - 1910	ž	Krejčí	Zeť
45		Lindner, roz. Zitzmann	Rosina	15.10.1890	31	Střeble - 1890	v	V domácnosti	Dcera
46		Lindner	Josef	29.06.1911	10	Střeble - 1911	s	0	Vnuk
47		Lindner	Adam	03.09.1912	09	Střeble - 1912	s	0	Vnuk
48		Lindner	Johann	16.05.1916	05	Střeble - 1916	s	0	Vnuk
49		Lindner	Margareta	30.05.1919	02	Střeble - 1919	s	0	Vnučka
50		Lindner	Anna	04.08.1920	01	Střeble - 1920	s	0	Vnučka

Dům č. 3 - hostinec - majitel domu Deglmann Wenzel

51		Deglmann	Wenzel	24.02.1864	57	Rozvadov - 1864	ž	Majitel hostince	
52		Deglmann	Anna	23.08.1866	55	Rozvadov - 1866	v	V domácnosti	
53		Deglmann	Maria	06.01.1887	34	Rozvadov - 1887	s	V domácnosti	
54		Einhorn, roz. Deglmann	Julia	25.09.1897	24	Rozvadov - 1897	v	V domácnosti	Dcera
55		Deglmann	Ernestina	23.06.1911	10	Střeble - 1911	s	0	Vnučka
56		Einhorn	Karl	10.07.1920	01	Střeble - 1920	s	0	Vnuk
57		Einhorn	Franz	09.01.1898	23	Lipětín-Most - 1920	ž	Účetní ve Frankenreuthu	Zeť

Dům č. 4 - mlýn - majitel domu Kreuzer Wenzel

58		Kreuzer	Wenzel	27.06.1874	47	Polesí - 1874	ž	Majitel mlýna	
59		Kreuzer, roz. Stöckl	Margareta	06.11.1876	44	Rozvadov - 1876	v	V domácnosti	
60		Kreuzer	Anna	28.08.1903	18	Střeble - 1903	s	V domácnosti	
61		Kreuzer	Albert	25.12.1904	17	Střeble - 1904	s	Pomáhá v zem.	
62		Kreuzer	Maria	12.12.1906	15	Střeble - 1906	s	V domácnosti	
63		Kreuzer	Erna	04.08.1909	12	Střeble - 1909	s	0	
64		Kreuzer	Ernst	12.04.1911	10	Střeble - 1911	s	0	
65		Kreuzer	Margareta	15.12.1912	09	Střeble - 1912	s	0	
66		Kreuzer	Josef	19.06.1914	07	Střeble - 1914	s	0	
67		Kreuzer	Ernestina	10.03.1916	05	Střeble - 1916	s	0	
68		Kreuzer	Franz	13.04.1918	03	Střeble - 1918	s	0	
69		Kreuzer	Anton	20.11.1887	34	Polesí - 1887	s	Kupec- Polesí č. 10	Bratr
70		Güntera	Johann	19.11.1904	17	Železná - 1920	s	Mlyn. učedník	Strávník

Dům č. 5 - majitel domu Deglmann Andreas

71	1	Plobner	Georg	18.06.1886	35	Polesí - 1886	ž	Válečný invalida	
72		Plobner	Barbara	21.06.1889	32	Polesí - 1889	v	V domácnosti	
73		Plobner	Ernst	27.11.1912	09	Polesí - 1912	s	0	
74		Plobner	Richard	22.05.1914	07	Polesí - 1914	s	0	
75		Plobner	Anna	27.01.1917	04	Střeble - 1917	s	0	
76		Plobner	Andreas	08.01.1919	02	Střeble - 1919	s	0	

77	2	Zeck	Johann	22.08.1891	30	Polesí - 1891	ž	Mlýnský tovaryš	
78		Zeck	Anna	29.08.1894	27	Rozvadov - 1894	v	V domácnosti	
79		Zeck	Andreas	11.06.1917	04	Kateřina - 1917	s	0	
80		Zeck	Maria	20.05.1920	01	Střeble - 1920	s	0	

Dům č. 6

81		Zitzmann	Anton	21.06.1877	44	Polesí - 1877	ž	Zeměd. čeledín	v Strobl č. 4
82		Zitzmann	Anna	19.09.1880	41	Rozvadov - 1880	v	V dom. a zeměd.	
83		Zitzmann	Margareta	15.12.1902	19	Rozvadov - 1902	s	V domácnosti	
84		Zitzmann	Maria	11.01.1905	16	Polesí - 1905	s	Děvečka	
85		Zitzmann	Anna	22.03.1907	14	Polesí - 1907	s	0	
86		Zitzmann	Franz	08.09.1909	12	Střeble - 1909	s	0	
87		Zitzmann	Julia	08.03.1912	09	Střeble - 1912	s	0	
88		Zitzmann	Josef	13.04.1915	06	Střeble - 1915	s	0	
89		Zitzmann	Anton	25.07.1918	03	Střeble - 1918	s	0	
90		Zitzmann	Anna	29.09.1847	74	Pořejov - 1881	w	Domácí pracovnice	Matka

Dům č. 7 - majitel domu Kopp Wenzel

91		Kopp	Wenzel	16.06.1872	49	Polesí - 1872	ž	Nádeník sklárna	Frankenreuth
92		Kopp	Margareta	05.03.1874	47	Rozvadov - 1874	v	Nádeník sklárna	Frankenreuth
93		Kopp	Josef	07.03.1896	25	Rozvadov - 1896	s	Nádeník v zem.	
94		Kopp	Katharina	15.03.1899	22	Rozvadov - 1899	s	V domácnosti	
95		Kopp	Maria	12.11.1903	18	Rozvadov - 1903	s	V domácnosti	
96		Kopp	Margareta	28.12.1910	11	Rozvadov - 1910	s	0	
97		Kopp	Johann	04.10.1914	07	Střeble - 1914	s	0	

Dům č. 8 - statek - majitel domu Kraus Georg

98		Kraus	Georg	25.04.1866	55	Polesí - 1866	ž	Majitel zemědělské	usedlosti č. 8
99		Kraus	Anna	19.04.1871	50	Polesí - 1871	v	V domácnosti	
100		Kraus	Georg	19.02.1893	28	Střeble - 1893	s	V zemědělství	Čeledín
101		Kraus	Josef	11.07.1895	27	Střeble - 1895	s	V zemědělství	
102		Kraus	Karl	16.06.1904	17	Střeble - 1904	s	V zemědělství	

Dům č. 9 - statek - majitel domu Lang Wenzel

103		Lang	Wenzel	04.12.1865	56	Polesí - 1865	ž	Majitel zemědělské	usedlosti č. 9
104		Lang	Katharina	02.03.1873	48	Polesí - 1873	v	V domácnosti	
105		Lang	Johann	16.02.1892	29	Polesí - 1892	ž	V zemědělství	
106		Lang	Wenzel	02.12.1903	18	Polesí - 1903	s	V zemědělství	
107		Lang	Maria	01.08.1897	24	Polesí - 1897	s	Pomáhá v zem.	Snacha
108		Lang	Wenzel	08.03.1920	01	Polesí - 1920	s	0	Vnuk

Dům č. 10 - majitel domu Schmidt Georg

109		Schmidt	Georg	18.05.1856	65	N.Domky - 1892	ž	Zedník v Bavorsku	
110		Schmidt	Margareta	14.05.1855	66	Rozvadov - 1855	v	V domácnosti	
111		Schmidt	Franz	03.09.1895	26	Střeble - 1895	s	Nádeník ve sklárně	Waidhaus
112		Schmidt	Georg	18.07.1897	24	Střeble - 1897	s	Nádeník v	Bavorsku
113		Schmidt	Maria	22.04.1899	22	Střeble - 1899	s	V domácnosti a	zemědělství

Dům č. 11 - mlýn - majitel domu Biermaier Georg

114		Biermaier	Georg	26.12.1888	33	Tachov - 1913	ž	Mlýnský mistr	v Střebli č.11
-----	--	-----------	-------	------------	----	---------------	---	---------------	----------------

115		Biermaier, roz. Lang	Anna	29.12.1893	28	Polesí - 1913	v	V domácnosti	
116		Biermaier	Maria	05.12.1913	08	Střeble - 1913	s	0	
117		Biermaier	Anton	16.05.1847	74	Žebráky - 1913	ž	Výměnkář	Děd
118		Biermaier	Theresie	04.08.1869	52	Žebráky - 1913	v	Výměnkářka	Matka

Dům č. 12 - statek Nový Dvůr - majitel domu Lang Andreas

119	1	Lang	Andreas	10.08.1885	36	Polesí - 1885	ž	Zemědělství Nový	Dvůr
120		Lang	Josefa	21.04.1900	21	Rozvadov - 1900	v	V domácnosti	
121		Lang	Johann	14.01.1904	17	Frankenreuth - 1919	s	Zemědělství Nový	Dvůr-čeledín
122		Lang	Julie	12.04.1905	16	Nová Ves - 1920	s	Zemědělství Nový	Dvůr-děvečka
123	2	Lang	Georg	14.01.1859	62	Polesí - 1859	w	Výměnkář, zem. v	č. 12
124		Lang	Anna	24.04.1897	24	Polesí - 1897	s	V domácnosti	
125		Lang	Julia	28.09.1900	21	Polesí - 1900	s	V domácnosti	
126		Dobner	Adam	05.05.1893	28	Střeble - 1893	ž	Mistr dřevovýroby	v Neuhoř - zeť
127		Dobner, roz. Lang	Maria	28.09.1894	27	Polesí - 1894	v	V domácnosti	dcera
128		Dobner	Elisabeth	09.02.1920	01	Střeble - 1920	s	0	vnučka

Dům č. 13 - majitel domu Lang Andreas

129		Schmid	Johann	23.08.1881	40	Polesí - 1881	ž	Zedník	
130		Schmid	Emilie	03.11.1887	34	Kašperské Hory	v	V domácnosti	
131		Schmid	Anna	22.05.1912	09	Polesí - 1912	s	0	
132		Schmid	Fritz	25.06.1913	08	Polesí - 1913	s	0	
133		Schmid	Emilie	01.11.1918	03	Kašperské Hory	s	0	
134		Schmid	Franz	20.03.1916	05	Kašperské Hory	s	0	
135		Schmid	Alois	13.11.1920	01	Polesí - 1920	s	0	

Dům č. 14 - statek - majitel domu Putzer Georg

136		Putzer	Georg	20.10.1870	51	N. Domky - 1899	ž	Zemědělství v č. 14	
137		Putzer, nar. Deglmann z Roz.	Marie	08.09.1875	46	Rozvadov - 1875	v	V domácnosti	
138		Putzer	Josefa	09.04.1899	22	Rozvadov - 1899	s	Zemědělství	
139		Putzer	Marie	01.03.1904	17	Střeble - 1904	s	Zemědělství	

Dům č. 15— ševcovna - majitel domu Sima Wenzel

140		Sima	Wenzel	17.02.1866	55	Polesí - 1866	ž	Ševcovský mistr	
141		Sima	Katharina	15.06.1865	56	Polesí - 1865	v	V domácnosti	
142		Sima	Franz	04.04.1892	29	Polesí - 1892	s	Nádeník- sklárství	Bayern
143		Sima	Johann	02.11.1894	27	Polesí - 1894	s	Nádeník	Frankenreuth
144		Sima	Margareta	22.08.1896	25	Polesí - 1896	s	V domácnosti	
145		Sima	Josef	21.12.1898	23	Polesí - 1898	s	Nádeník	Frankenreuth
146		Sima	Karl	10.11.1904	17	Polesí - 1904	s	Nádeník	Frankenreuth
147		Sima	Eduard	06.02.1909	12	Střeble - 1909	s	0	

Dům č. 16 - majitel domu Sima Georg

148		Sima	Georg	14.06.1887	34	Polesí - 1877	ž	Zedník + zeměd.	
149		Sima, roz. Swoboda	Marie	10.01.1890	31	Rozvadov - 1890	v	V domácnosti	
150		Sima	Franz	15.12.1912	09	Rozvadov - 1912	s	0	
151		Sima	Emma	13.10.1917	04	Rozvadov - 1917	s	0	

152		Sima	Margareta	20.05.1920	01	Střeble - 1920	s	0	
-----	--	------	-----------	------------	----	----------------	---	---	--

Dům č. 17 - majitel domu Fleischmann Johann

153		Fleischmann	Johann	05.01.1873	48	Rozvadov - 1873	ž	Lesní hospodářství	Kolowrat
154		Fleischmann, roz. Zitimann	Maria	27.08.1880	41	Polesí - 1880	v	V domácnosti	
155		Fleischmann	Barbara	08.10.1899	22	Polesí - 1899	s	Služebná na statku	Strobl č. 17
156		Fleischmann	Anna	01.05.1903	18	Rozvadov - 1903	s	V domácnosti	
157		Fleischmann	Anton	29.01.1906	15	Střeble - 1906	s	Lesní hospodářství	
158		Fleischmann	Maria	24.06.1909	12	Střeble - 1909	s	0	

Dům č. 18 - statek - majitel domu Lang Josef

159	1	Lang	Josef	12.06.1890	31	Polesí - 1890	ž	Zemědělství č. 18	
160		Lang, roz. Guntner	Margareta	08.11.1896	25	Ušava	v	V domácnosti	
161		Lang	Anna	15.11.1919	02	Střeble - 1919	s	0	
162		Lang	Andreas	12.11.1920	01	Střeble - 1920	s	0	
163		Günthner	Johann	24.12.1885	36	Ušava	s	Mistr tesař	Strávník
164	2	Lang	Anna	13.07.1858	63	Rozvadov - 1858	w	Výměnkářka	
165		Lang	Bartholomäus	11.03.1888	33	Polesí - 1888	ž	Zemědělství č. 18	
166		Lang	Theresia	24.08.1901	20	Brooklin (USA) - 1918	v	V domácnosti	Snacha
167		Wagner	Marie	15.09.1907	14	Střebl - 1907	s	0	Vnučka
168		Wagner	Rosa	15.09.1910	11	Střeble - 1910	s	0	Vnučka
169		Wagner	Josef	15.05.1912	09	Střeble - 1912	s	0	Vnuk
170		Wagner	Georg	20.02.1914	07	Střeble - 1914	s	0	Vnuk
171	3	Müller	Josef	06.06.1891	30	Bohuslav - 1920	w	Učitel obecné školy	Rozvadov

9. Sbírka matrik (1848–1922)

Tabulka je vytvořena podle matriční knihy sňatků obyvatel osady Střeble a jsou v ní uvedeny svatby z let 1848 až 1922. První místo v tabulce zaujímá rok svatby, druhé příjmení a jména novomanželů, třetí jejich věk v době sňatku a čtvrté adresa jejich dosavadního bydliště.

1848	Hartwig Georg, Leibl Margaretha	46, 36	Střeble 8
	Mayer Johann, Fischer Dorothea	59 – vdovec, 42	Střeble 6
1849	Schmidt Johann, Seitz Maria	39, 40	Střeble 6
	Stick Georg, Anna Baumler	59, 49 – vdova	Střeble 6
1850	Eckert Josef, Nestl Anna	25, 29	Střeble 6
	Romisch Michael, Kodauer Elisabeth	29, 31	Střeble 7
1851	Raschka Michael, Spekl Anna	37, 35	Střeble 11
	Schwarzmaier Michael, Liebl Anna	29, 23	Střeble 11
	Tageth Leopold, Romisch Margaretha	46 – vdovec, 27	Střeble 11
1852	Segwarzmeier Lauranz, Zitzmann Anna	37, 33 – vdova	Střeble 7
	Grundler Georg Josef, Seitz Katharina	39, 29	Střeble 8, Střeble 8
	Graf Johann, Schebesta Elizabeth	42, 32	Střeble 11, Střeble 11
1853	Pokorny Michael, Brener Elizabeth	34, 23	Střeble 3, Střeble 2
	Mayer Hanns, Schwarzmeier Anna Marie	29, 20	Střeble 11, Střeble 11
	Karmann Hanns, Kornet Anna	26, 20	*** 36, Střeble 10
1856	Schmidt Johann Michael, Hartwig Anna	23, 23	Střeble 7
1857	Mayer Wenzl, Bruner Anna	42, 45	Střeble 9, Střeble 9
	Zitzmann Michael, Sackl Theresie	30, 28	Střeble 9, Střeble 9

1859	Portner Johann, Kopp	38, 33	Střeble 11, Střeble 2
1860	Zetzl Laurenz, Nickl Anna	30, 35	Střeble 9, Střeble 9
1861	Hasika Josef, Katharina Schrán	32, 22	Střeble 5, Střeble 5
1863	Birner Josef, Bauml Katharina	26, 28	Střeble 9, *** 36
	Schwarzmeier Michael, Bauer Theresie	40 – vdovec, 41	Střeble 11, N. Domky 12
1865	Lang Johann, Putz Klara	28, 26	Střeble 11, Baiern
1866	Raschka Georg, Lohwasser Theresie	27, 20	Střeble 11, Baiern
1867	Lenk Wenzl, Weidner Katharina	45, 34	Střeble 6, Waidhaus 6
	Frank Adam, Zetzl Anna	28, 40	Střeble 11, Střeble 7
1868	Klier Michael, Kraus Anna	31, 32	Střeble 9, Střeble 2
1869	Raschka Andreas, Dobner Margareth	26, 24	Střeble 11, Střeble 1
1870	Zetzl Lorenz, Kornet Margareth	39 – vdovec, 34	Střeble 4, N. Domky
1871	Walter Georg, Lang Katharina	23, 21	Střeble 11
1874	Prill Johann, Ziegler Anna	27, 33	Střeble 9, Waidhaus
1875	Zitzmann Andreas, Hartwig Elizabeth	22, 26	Střeble 12, Střeble 9
1876	Frank Adam, Hummer magdalena	37 – vdovec, 40	Střeble 10, Rozvadov 62
	Grundler Josef, Zahner Katharina	23, 22	Střeble 9, Waidhaus 44
1877	Suda Josef, Engl Katharina	29, 27	Střeble 8, Střeble 1
	Zintl Andreas, Eckert Margareth	25, 27	Frankenreuth, Střeble 8
1879	Hartwig Leopold, Eschenbecher Maria	23, 20	Střeble 8, Waidhaus
1881	Wilka Franz, Voit Maria	23, 24	Střeble 8, Pfrentsch
	Grundler Georg, Zetzl Katharina	36, 24	Střeble 11, Střeble 9
1882	Zitzmann Johann, Schwarzmeier Anna	27, 25	Střeble 13, Střeble 9
1883	Schwarzmeier Andrea, Ebnet Anna	28, 26	Střeble 9, Georgenberg
	Schmidt Johann, Brenner Theresie	50 – vdovec, 50	Střeble 2, Střeble 8
1884	Hartwig Josef, Rothmeier Katharina	32, 31	Střeble 9, Střeble 9
1885	Kraus Josef, Grundler Karolina	27, 26	Polesi 13, Střeble 9
1886	Grundler Josef, Heidl Marie	33, 42	Střeble 8, Střeble 8
	Kreuzer Johann Franz, Engl Josefa	30, 23	Hagendorf 15, Střeble 9
1887	Ubl Anton, Brenner Theresie	25, 18	Střeble 2, Střeble 2
1888	Mendl Kašpar, Lang Theresie	35, 33	Reichenthal, Střeble 12
1890	Kraus Wenzel, Zitzmann Anna	26, 32	Rozvadov, Střeble 11
1892	Prull Josef, Meier Theresia	55 – vdovec, 29	Střeble 9, Waidhaus
1893	Grundler Josef, Zitzmann Elizabeth	28, 23	Střeble 9, Střeble 10
	Grundler Franz Josef, Schmidt Margaretha	26, 29	Střeble 10, Střeble 7
1895	Grundler Andreas, Edlman Anna	39, 36	Střeble 5, Waidhaus
1896	Wilka Josef, Voit Barbora	25, 25	Střeble 8, Střeble 8
1897	Speckler Alois, Lienert Erna	30, 17	Hochst am Voralberg, Střeble 1
1899	Mack Johann, Fenzl Maria	25, 19	Frankenreuth, Střeble 1
1900	Dobner Johann, Zitzmann Anna	26, 22	Hagendorf, Střeble 1
1901	Koch Anton, Fenzl Theresia	36, 35	Weiden, Střeble 1
1902	Lindner Josef, Grundler Anna	27 – vdovec, 40	Střeble 11, Střeble 11
1904	Fenzl Johann Baptist, Balling Gertruda	27, 21	Weiden, Střeble 1
	Wilka Johann, Pribil Magdalena	27, 29	Střeble 1, Střeble 1
1905	Koller Josef, Suda Barbara Maria	25, 24	Vohenstraus 28, Střeble 1
1906	Lang Johann, Guntner Maria Anna	25, 20	Střeble 7, Střeble 7
1909	Engl Josef, Reisier Katharina	23, 23	Střeble 12, Střeble 12
1915	Zitzmann Michael, Lang Margareth	25, 23	Střeble 1, Střeble 18
1919	Biermeier Franz, Lang Anna	30, 25	Střeble 11, Střeble 9
	Schucker Wilhelm, Lang Barbara	35, 29	Bor, Střeble 12
	Einborn Franz, Deglmann Julia	21, 22	Střeble 3, Střeble 3
	Dobner Georg, Lang Maria	22, 27	Speckermuhle, Střeble 12
1920	Klier Wenzel, Gallitzendorfer Anna	33, 29	Střeble 1, Střeble 1
1921	Lang Barthalameus, Bonna Theresia	32, 19	Střeble 18, Střeble 11
	Solfrank Josef, Lang Anna	36, 27	Waidhaus 138, Střeble 12
	Miller Josef, Kreutzer Josefa	30 – vdovec, 18	Střeble 18, Střeble 4
1922	Kraus Georg, Kirner Katharina	29, 32	Střeble 8, Pfrentsch 31
	Schmidt Franz, Roschenthaler Anna	26, 18	Střeble 10, Waidhaus 31

10. Resumé

To achieve a goal of this thesis was describe a complete history of the city Streble, its housing development, its architecture, manufactures, and social structure of its inhabitants in modern times on the grounds of the study literature, available contemporary and historical sources and my own terrain research. Written sources related to history of the city came from german books. Architecture was describe on the basis of iconographic symbolic sources (maps and plans related to local area). Social structure in modern times was reconstructed from register births and deaths and from sheet of populations addition in years 1870-1920 (part of this thesis), 1930 and 1931.

Comparative and overall study of literature belonged to basic methodes in this thesis. Historical part of the thesis was used from books by Franz Schuster: Tachau – Pfraumberger Heimat. Manufacturing part of the thesis was used from book by J. Petráň: History of material culture 1-3, by L. Nový: History of technology in the Czechoslovakia to the end of 18th century, by G. Hofmann: Papermill in Streble, by F. Gabriel: Beer industry in the West Bohemia to the beginning of 18th century and by Z. Procházka: Glass industry in the Czech wood in the disctric of Domažlice and Tachov. Local names of glass industries, sharpen industries nad polish industries. The base of study housing development from 18th to 20th century was archive source: Kolbe plan of mill from 1766, cadastral map Streble from 1838 nad plan of mill's drive from 1883. Architecture of building was described by plan of paper industry (unknown year), building plan of mill from 1883 and plans of constructions originate from twenties and thirties of 20th century. Social structure of inhabitants in modern times was used from addition of inhabitants from 1869 to 1939, registry book and from book by J. Voit: Das Freigut Ströbl. Gründung, Blütezeit und Zerstörung eines Böhmerwalddorfes.